

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

RIGORÓZNÍ PRÁCE

2010

Mgr. Jiří Šmatlák

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

RIGORÓZNÍ PRÁCE

**Srovnání výkonu rozhodnutí a exekuce se
zaměřením na aktuální problémy**

"Comparison of enforcement of decision and execution focused on actual
problems"

JUDr. Petr Smolík, Ph.D.

Mgr. Jiří Šmatlák

Červen, 2010

*„Všechno můžeš ztratit, ale humor si uchovej.“
Valašské přísloví*

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracoval samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.

Poděkování

Velice děkuji panu JUDr. Petru Smolíkovi, Ph.D. za metodické a odborné vedení této rigorózní práce, za jeho komentáře a čas, který mi v souvislosti s touto prací věnoval. Velice si vážím odbornosti a pečlivosti, s jakou k práci přistupoval.

OBSAH

ÚVOD	6
1. ZÁKLADNÍ POJMY V SOUVISLOSTECH	11
1.1 NUCENÉ VYMÁHÁNÍ PRÁVNÍCH POVINNOSTÍ.....	11
1.2 EXEKUČNÍ TITUL.....	11
1.3 VZTAH OBČANSKÉHO SOUDNÍHO ŘÁDU A EXEKUČNÍHO ŘÁDU	14
2. ZÁKLADNÍ PROCESNÍ INSTITUTY VÝKONU ROZHODNUTÍ A EXEKUCE	17
2.1 NAŘÍZENÍ VÝKONU ROZHODNUTÍ A EXEKUCE A JEJICH NÁSLEDNÉ PROVEDENÍ	17
2.1.1 Prohlášení o majetku	17
2.1.2 Návrh a nařízení výkonu rozhodnutí a exekuce	22
2.1.3 Provedení.....	35
2.2 OPRAVNÉ PROSTŘEDKY	36
2.2.1 Odvolání.....	36
2.2.2 Dovolání.....	39
2.3 SKUTEČNOSTI ZPŮSOBUJÍCÍ ODKLAD A ZASTAVENÍ VÝKONU ROZHODNUTÍ A EXEKUCE	40
2.3.1 Odklad výkonu rozhodnutí a exekuce.....	40
2.3.2 Zastavení výkonu rozhodnutí a exekuce.....	43
2.4 NÁKLADY VYKONÁVACÍHO ŘÍZENÍ	51
3. SOUDNÍ VÝKON ROZHODNUTÍ	59
3.1 JEDNOTLIVÉ POJMY A VZTAHY V SOUVISLOSTECH	59
3.2 VÝKON ROZHODNUTÍ PODLE OBČANSKÉHO SOUDNÍHO ŘÁDU.....	60
3.2.1 Výkon rozhodnutí a exekuce srážkami ze mzdy a jiných příjmů.....	61
3.2.1.1 Objekt a subjekt	61
3.2.1.2 Postup pro stanovení výše srážek	64
3.2.1.3 Samotný průběh výkonu rozhodnutí.....	65
3.2.2 Výkon rozhodnutí a exekuce prodejem nemovitostí	66
3.2.3 Výkon rozhodnutí a exekuce přikázáním pohledávky.....	73
3.2.4 Výkon rozhodnutí a exekuce na nepeněžitě plnění	74
3.3 ZÁVĚR K SOUDNÍMU VÝKONU ROZHODNUTÍ	77
4. EXEKUCE PROVÁDĚNÁ SOUDNÍM EXEKUTOREM	81
4.1 EXEKUCE PODLE EXEKUČNÍHO ŘÁDU	81
4.1.1 Exekuce na peněžitá a nepeněžitá plnění.....	83
4.2 ZÁVĚR K EXEKUCI PROVÁDĚNÉ SOUDNÍM EXEKUTOREM	86
5. EXEKUCE A PŘESHRANIČNÍ PRVEK.....	90
5.1 EVROPSKÝ EXEKUČNÍ TITUL	90
5.2 EVROPSKÝ PLATEBNÍ ROZKAZ	93

6.	SHRNUJÍCÍ TABELÁRNÍ KOMPARACE ŘÍZENÍ O VÝKONU ROZHODNUTÍ S EXEKUČNÍM ŘÍZENÍM	94
7.	ZÁVĚR	100
	CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ / FREMDSPRACHLICHES RESÜMEE	106
	SEZNAM LITERATURY	108
	SEZNAM KLÍČOVÝCH SLOV	112

ÚVOD

Vývoj práva a vývoj společnosti - to jsou dva základní pojmy, které se promítají i do této práce. Každý z těchto pojmů má zdánlivě samostatný vývoj, avšak ve skutečnosti se jedná o vývoj ve vzájemném ovlivňování se.

Současná ekonomická situace v České republice a zejména výsledky podnikatelské činnosti právnických i fyzických osob, a vývoj práva v námi sledované oblasti, jsou tohoto důkazem.

V ekonomice se dodnes projevují důsledky (z dnešního pohledu) špatného hospodaření těchto subjektů. Dlužno konstatovat, že nezkušenost, neznalost, špatný odhad podnikatelských záměrů i další jevy a vlastnosti provázely nadšení subjektů při začátcích podnikání v nových, dosud neznámých, ekonomických podmínkách. Financující instituce poskytovaly těmto novým podnikatelským subjektům (všichni začínali) úvěry na tyto aktivity a to opět bez zkušeností z této práce, použito právní terminologie, v dobré víře ve výsledek.

Na ekonomiku měly dále dopad i zahraniční vlivy, rozpad východního trhu a z toho vyplývající krach velkých strojírenských gigantů, tradičních „tahounů“ ekonomiky, vstup zkušeného zahraničního kapitálu mezi nezkušené české podnikatele, kteří navíc museli řešit ještě svoje, často negativní, osobní politické problémy.

Právo se sice přizpůsobovalo, ale bylo ve vleku zažitých pravidel, zákonodárny sbor, schvalující a vydávající nové právní normy se potýkal s obdobnými problémy jako podnikatelská sféra, jako byla nezkušenost z této práce, snaha vyhovět v co nejkratší době společenské objednávce na legislativní změny atd. Tyto a další nevyjmenované skutečnosti lze pozorovat ještě dnes na množství novelizací, které se v rámci „legislativní smršti“ objevily a bohužel objevují u některých zákonů i několikrát ročně.

Postupně se ekonomika začala stabilizovat, hrubý domácí produkt se začal zvyšovat, projevovaly se první zkušenosti a výsledky spolupráce (často nevyvážené a nerovné) s mezinárodním kapitálem, začala se měnit i legislativa v návaznosti na přípravy a vstup do rozšiřující se Evropské unie.

V rámci této situace se řeší i právní úprava v oblasti exekuční problematiky. Podle mého názoru by bylo naprosto politicky neúnosné a nemyslitelné, kdyby se tato úprava objevila před těmi patnácti či sedmnácti lety, v období realizace nového fenoménu jako byla privatizace

a s ní a dalšími ekonomickými termíny a instituty spojené podnikatelské euforie. V současné době došlo tedy k naplnění ekonomického požadavku na vyúčtování vložených prostředků, řešení vztahů věřitel-dlužník na všech kvantitativních a kvalitativních úrovních.

Dnes tedy řešíme důsledky neuváženého podnikání, na to navazující platební neschopnost, ať primární nebo sekundární, jindy přeúvěrování některých podnikatelských aktivit a další projevy, jako byla nezlomná víra většiny začínajících ve své podnikatelské schopnosti, projevující se v přijímání úvěrů a neuvážené ručení osobním majetkem a majetkem rodiny. To vše a další zde nevyjmenované projevy a atributy tohoto ekonomického prostředí, se konfrontačně střetávají s naprosto normálním a základním ekonomickým požadavkem na návratnost vložených, zejména finančních prostředků.

Pro tyto případy bylo tedy nutné zákonnou cestou zajistit, aby věřitelé těchto neúspěšných subjektů byli řádně uspokojeni ve svých nárocích na návratnost svých pohledávek a otevřela se jim zákonná cesta (těch nezákonných bylo také hodně), aby se domohli svých práv.

Jak z výše uvedeného, ne zcela úplného a přesně vystihujícího a určitě subjektivně podbarveného, výčtu ekonomických, společenských (včetně právních) problémů vyplývá, že přesto, že návrat k demokracii proběhl před více než osmnácti lety, přizpůsobujeme se mu pomaleji, než by bylo vhodné, resp. než tato společnost potřebuje. Toto se nám vrací v tom, že úroveň právního vědomí společnosti se tak zvyšuje pomaleji, než je pro další vývoj třeba. Na druhé straně, aniž bych se opákoval, zákonodárce, namísto aby připravoval úrodnou půdu pro vyšší úroveň právního vědomí společnosti, aby vznikaly právní předpisy vysoké kvality, napravuje někdy vysloveně zbrkle přijaté chyby z minulých let a to někdy na základě i politické objednávky. Podnikatel se ocitá v situaci, že se necítí být dostatečně vázán právní normou, kterou schvaluje vláda, jejíž politické setrvání je na vážkách a její politický protivník zcela bezostyšně tuto právní normu napadá a slibuje, že bude, po jeho nástupu k moci, jako první zrušena. Přitom jde o řízení tržního hospodářství, o ekonomiku, kde by měl být rozhodujícím faktorem její růst, nikoliv obsazení křesel ve vládě. Bohužel, politická kultura (se všemi znaky průhlednosti, čistoty, mravních předpokladů a zásad atd.) je dalším a v současné době dost významným, avšak negativním prvkem naší společnosti.

Tato práce si klade za cíl označit v právní úpravě záležitosti shora zmiňované a to je cesta nacené návratnosti vložených prostředků (finančních, věcných) k věřitelům, tedy cesta

exekucí, resp. právním zásahem formou nuceného výkonu rozhodnutí, jehož účelem má být zmíněné uspokojení přiznaných práv oprávněných osob vůči povinným.

Práce se snaží o srovnání nejdůležitějších zákonných úprav stěžejních forem exekucí, jejichž prostřednictvím jsou vynucovány povinnosti uložené těmto dlužníkům splnit je ve stanovené době. Při tomto nuceném vymáhání práv však dochází k významným zásahům do jednotlivých práv povinného a v mnoha případech také do práv třetích osob. Z daného pak jasně vyplývá, že uvedené zásahy do práv povinného, případně třetích osob, mohou být uskutečňovány pouze cestou zákona a v jeho mezích.

V rámci výkladu k této problematice byla srovnávána především oblast soudního výkonu rozhodnutí, na jejíž zákonnou úpravu odkazuje prostřednictvím odkazů v jednotlivých ustanoveních nespočet právních předpisů.

V úvodních kapitolách se práce zaměřuje na srovnání obecných předpokladů a zásad, jejichž naplnění je nezbytné pro řádný průběh jak řízení o výkonu rozhodnutí, tak exekučního řízení. V dalším se práce zaměřuje na jednotlivé formy výkonu rozhodnutí a exekuce a na nejčastější způsoby provedení jejich výkonů. Vzhledem k tomu, že hlavním bodem této práce je soudní výkon rozhodnutí, byl použit jako východisko i pro exekuci prováděnou podle exekučního řádu (bude definován na jiném místě – *pozn. autora*). Navíc jsou pro ucelený obraz exekuční problematiky přiblíženy pouze ty nejdůležitější způsoby, které soudní výkon rozhodnutí a exekuce prováděná soudními exekutory nabízí.

Kromě slovního porovnání vybraných znaků u jednotlivých forem výkonu rozhodnutí a exekuce se v práci používá i tabelární srovnání. Toto tabelární srovnání navazuje vždy na verbální shrnutí základních znaků k oběma formám nuceného vymáhání právních povinností. Za základní znaky se tak považuje: Základní právní úprava, Návaznost na, Subjekty, Exekuční tituly, Způsoby provedení, Četnost výskytu, Náklady, Výhody a Nevýhody (jednotlivé základní znaky jsou vysvětleny na příslušném místě v závěru kapitoly o soudním výkonu rozhodnutí a v závěru kapitoly o exekuci. Obecné pojednání o základních znacích uvádím v závěru kapitoly o soudním výkonu rozhodnutí – *pozn. autora*).

V každé tabelární formě se projevují (jako důsledek limitovaného místa v tabulce a v této práci), kromě jejího hlavního přínosu, kterým je zcela jistě vizuální přehlednost srovnatelných znaků i některá negativa, jako např. v našem případě, zkrácené a tudíž neúplné označení

použitých právních norem, stručnost ve slovním vyjádření, případně další nedostatky. Smyslem tabulek je komparace v jiné než verbální podobě.

Tato práce je využitelná, s ohledem na použití pramenů a citací, zejména pro odbornou veřejnost. Při její tvorbě se potvrdilo, že když většina laické veřejnosti uslyší slovo exekuce, představí si zvuk domovního zvonku a za ním stojícího úředníka, který jim přichází zabavit jejich majetek, protože něco nezaplatili. Aby tento majetek opětovně získali, domnívají se, že jedinou cestou je tento majetek vykoupit od státu nazpět. V praxi pak tito lidé pochopí, co se stalo, až když už je prakticky po všem. Přesto, že je právní pomoc dnes dostupnější než v minulých letech, její finanční náklady často přesahují možnosti většiny veřejnosti. Tito lidé se pak snaží ze svých problémů dostat vlastní cestou, většinou však sobě naopak přitíží a svoji životní situaci tím jen zhorší.

Cílem této rigorózní práce je umožnit všem, kteří se problematikou exekucí byť jen okrajově zabývají, bližší náhled na tuto oblast a ujasnit jim, co slovo exekuce (exekuční řízení), resp. výkon rozhodnutí, ve své podstatě znamená a jaký je její průběh. Přesto, že jsou v oblasti nuceného vymáhání právních povinností přijímány neustále další významné právní úpravy, poslední významnější i s mezinárodním prvkem a dále zejména tzv. střednědobá novela EŘ (bude specifikováno na jiném místě – *pozn. autora*), tak cílem práce je m.j. poukázat i na skutečnost, že snaha podrobně upravit určitou oblast někdy zdaleka neřeší problémy z praxe. Současně je také cílem, porovnat právní úpravu soudního výkonu rozhodnutí a exekuce a upozornit na specifika a odlišnosti se zaměřením na aktuální problémy. Dále chce práce dokázat, jak je upravena oblast nuceného vymáhání právních povinností a zda je její úprava pro občany dostačující. Touto hypotézou se práce zabývá v dalších kapitolách. Zkoumá možnou nedokonalost zákonné úpravy a případné výkladové nepřesnosti a z toho vyplývající nejasnosti při aplikaci práva.

Nutno upozornit, že tato rigorózní práce byla připravována v době nedlouho po provedení dvou zásadních novelizací exekučního řádu, a to zákona č. 286/2009 Sb. tzv. střednědobé novely a zákona č. 183/2009 Sb., tzv. kárné novely. Důvodem jejich provedení byla snaha o zjednodušení celého exekučního řízení a zvýšení dohledu nad exekutory a Exekutorskou komorou. Tzv. kárná novela reaguje na fakt, že ještě donedávna neexistoval nástroj, jak na

Exekutorské komoře vymoci povinnosti, které jí ukládal zákon.¹ Tzv. střednědobá novela je pak východiskem ze situace, kdy byly exekuční soudy zahlceny administrativní agendou spojenou s rozhodováním o nařízení exekuce a přesouvá větší část této agendy na samotné exekutory.

Tato práce dále dokazuje, že je to hlavně zákonná úprava, která spolehlivě chrání práva občana a umožňuje jak věřitelům tak dlužníkům řádně, právní cestou uspokojit jejich práva a vynutit splnění jejich povinností.

¹ Jak uvedla současná prezidentka Exekutorské komory Jana Tvrdková: „Novela je v podstatě sankce za to, že něco nefungovalo“ (viz. Finanční noviny. Tvrdková: Nezávislost exekutorů může novela ohrozit [citováno 27. dubna 2009] Dostupný z: <http://dumfinanci.cz/stalo-se/tvrdkova-nezavislost-exekutoru-muze-novela-ohrozit>)

1. Základní pojmy v souvislostech

1.1 Nucené vymáhání právních povinností

O právech a povinnostech rozhoduje nejčastěji soud nebo jiný orgán v nalézacím řízení a to formou autoritativního rozhodnutí, které deklaruje či konstituuje subjektivní práva jednotlivým subjektům v očekávání, že se tomuto rozhodnutí dobrovolně podřídí. Je pravdou, že práva založená nebo stanovená v těchto rozhodnutích působí nezřídka samočinně. S takovouto realizací práva však náš právní řád nemůže a neměl by počítat, měl by být naopak připraven na to, aby se nějakým účinným způsobem zajistilo, že budou tato rozhodnutí vykonána i v takových případech, kdy povinnost uložená soudním rozhodnutím subjekty dobrovolně plněna není. V těchto případech nastupuje donucovací moc státu a zajišťuje splnění stanovených povinností. Tento postup nucené realizace právních povinností se obecně nazývá exekucí případně výkonem rozhodnutí. A právě v řízení o výkon rozhodnutí a exekucním řízení, dává společnost občanům k dispozici prostředek k vynucení práva. Zřetelně tím dává najevo, že nelze dopustit, aby své právo si vynucoval každý oprávněný na povinném sám, způsobem, který by sám uznal za vhodný a potřebný.²

1.2 Exekuční titul

Aby bylo možné exekuci resp. výkon rozhodnutí provést, je nutné, aby došlo k naplnění nezbytných skutečností, tou hlavní je existence exekučního titulu. Celá exekuční problematika se „točí“ kolem exekučních titulů. Podstatou exekučního řízení resp. řízení o výkon rozhodnutí je nucený výkon rozhodnutí, předpokládající, že tu existuje „**exekuční titul**“. Titulem se přitom rozumí listina vydaná k tomu oprávněným orgánem, která má předepsanou formu a ve které se ukládá určité osobě povinnost něco v určité době plnit.³ Exekučním titulem tak můžeme obecně nazvat pravomocné a vykonatelné rozhodnutí soudního nebo správního orgánu, kterým se přiznává oprávněnému subjektu právo k tomu, aby se v případě toho, že povinnost stanovená v příslušném rozhodnutí nebude dobrovolně splněna, domáhal splnění takového závazku prostřednictvím státní donucovací moci. Může se jednat o povinnost uloženou povinnému, ať už soudem nebo jiným oprávněným subjektem. Exekuční titul

² Tripes, A. Exekuce v soudní praxi. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 6.

³ Tripes, A. Exekuce v soudní praxi. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 17.

představuje pro oprávněného určitou míru jistoty, že pokud jej má, může se tak domoci svého práva.

Jak již bylo výše řečeno, exekuční titul musí obsahovat obligatorní náležitosti, jinak nemůže být vykonatelný. Kromě přesné individualizace oprávněného a stejně tak i povinného je nutné, aby vykonatelný exekuční titul obsahoval přesné vymezení práv, obzvláště pak vynucovaných povinností. Je naprosto nepřijatelné, aby to byl teprve exekuční soud, který by zjišťoval, co má být exekucí vymáháno. Rozhodnutí, které by takovéto náležitosti nemělo, by nemohlo být podkladem pro výkon rozhodnutí a nebylo by vykonatelné. Vedle těchto obligatorních znaků, tj. identifikace dlužníka a jeho nesplacených závazků musí být exekuční titul opatřen navíc tzv. doložkou o vykonatelnosti.⁴ Už na tomto místě je napříč českým právním řádem zřetelný rozdíl mezi jednotlivými právními odvětvími, na tomto místě tak můžeme zmínit např. jeden ze zásadních rozdílů mezi soudním exekučním titulem a daňovým exekučním titulem, který spočívá v odkladných účincích těchto titulů. Zatímco v daňovém řízení zpravidla odvolání vůči rozhodnutí správce daně nemá odkladné účinky na splatnost daňové pohledávky nebo vykonatelnost daného rozhodnutí, nebo případně nastává tzv. „ze zákona“ konkludentně, tak v soudním rozhodnutí má případné odvolání odkladné účinky.⁵ Z toho pro praxi vyplývá, že výkon rozhodnutí vedený soudem může být proveden jen na základě pravomocného rozsudku a lze k němu přistoupit až po uplynutí odkladných účinků, případně odvolání.

Oba dva předpisy, které jsou pro tuto práci stěžejní, a to zákon č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „EŘ“) a zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „OSŘ“), uvádějí až na drobné terminologické odlišnosti v podstatě totožné exekuční tituly, jejichž existence je nezbytná pro zahájení příslušného vykonávacího řízení. Vzhledem k tomu, že tato práce se zabývá mimo jiné srovnáním výše zmíněných právních předpisů, resp. způsobů výkonu rozhodnutí a exekuce, můžeme si již na tomto místě ukázat, jak velký rozdíl mezi nimi může být. Právě u exekučních titulů lze prokázat, že přes jejich podobnost jsou v určitých případech značně odlišné. Můžeme se jen domnívat, zda to byl záměr nebo nepozornost zákonodárce.

⁴ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 31 Ca 261/98-18 ze dne 30.4.1999

⁵ Šrotýř, J. Vymáhání daňových pohledávek v souvislostech. Daně a finance, 2006. č. 7-8, s. 5.

Takovou podstatnou odlišností je především stanovení lhůty, ve které má povinný plnit, její nedodržení je často také důvodem, proč se oprávněný domáhá, aby byla určitá povinnost povinným splněna a on byl uspokojen ve svých právech. EŘ zakládá v případě takové lhůty fikci, není-li tato lhůta v exekučním titulu uvedena, má se za to, že povinnost má být splněna do 3 dnů od právní moci rozhodnutí, v případě vyklizení bytu pak do 15 dnů. Exekučním titulem jsou pak všechna rozhodnutí uvedená v ustanovení § 40 odst. 1 EŘ. OSŘ takovou fikci upravuje taky, přesto se zásadně liší od EŘ v jejím dopadu, neboť příslušné ustanovení OSŘ § 261a odst. 2 dopadá pouze na soudní rozhodnutí (nikoliv na rozhodnutí jiných orgánů, přesto že ustanovení § 274 OSŘ mezi exekuční tituly řadí celou řadu takových rozhodnutí jiných orgánů). Pokud tak bude podán návrh na nařízení výkonu rozhodnutí, exekučním titulem by bylo jiné než soudní rozhodnutí a takové rozhodnutí by neobsahovalo lhůtu k plnění, musel by být takový návrh zamítnut pro nevykonatelnost. Na tomto případě lze ukázat, jak dalece se mohou lišit dva právní předpisy, které mají totožný účel.

Dalším zajímavým rozdílem, u kterého lze jen stěží rozeznat záměr zákonodárce je ustanovení EŘ a OSŘ týkající se splnění povinnosti, jejímž předmětem je plnění dělitelné povahy a k jejímuž splnění je povoláno vícero povinných subjektů. Ustanovení § 261a odst. 3 OSŘ zakládá pro dělitelná plnění opět fikci, když stanoví, že pokud rozhodnutí nestanoví jinak, má se za to, že jsou k jeho splnění povoláni všichni povinní, a to rovným dílem. Pokud jde o exekuční tituly, mají se zde na mysli všechny exekuční tituly uvedené v ustanovení § 274 OSŘ. Na druhou stranu je zde zjevný rozdíl oproti EŘ, ať už způsobený úmyslně či nedopatřením, když ustanovení § 40 odst. 3 EŘ stanoví, že fikce splnění povinnosti mající povahu dělitelného plnění všemi povinnými subjekty rovným dílem dopadá pouze na exekuční tituly uvedené pod písmeny a) až c) § 40 odst. 1 EŘ. Evidentně sem tak nespadá např. notářský zápis se svolením k vykonatelnosti, na který se však fikce podle výše uvedeného ustanovení OSŘ vztahuje. Jako v mnoha případech, kdy je výklad zákonného ustanovení nejasný, musí nastoupit k hledání řešení samotná judikatura, tj. judikát Nejvyššího soudu řešící pluralitu dlužníků a dělitelný předmět plnění, kdy není exekučním titulem určeno, kdo má jak plnit, právě pro případ notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti.⁶ Na základě uvedeného usnesení Nejvyššího soudu ČR je možno uvést, že i když pasivní solidarita vzniká (přímo) na základě právního předpisu, neznamená to ještě, že – není-li rozsah (způsob) plnění

⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 426/2004 ze dne 24.2.2005

stanoven exekučním titulem – by oprávněný mohl v exekučním řízení vymáhat celé plnění po jediném ze solidárních dlužníků. Stejně tak, i když se na notářský zápis se svolením k vykonatelnosti z výše uvedených důvodů ustanovení § 40 odst. 3 exekučního řádu neuplatní, nelze na druhé straně, právě s ohledem na závěry přijaté standardní judikaturou pro případy, kdy jde o pluralitu dlužníků a dělitelný předmět plnění, a kdy (přesto) titulem nebylo určeno, má-li být plněno solidárně či dělitelně (a jakými podíly), dospět k závěru o materiální nevykonatelnosti takového exekučního titulu.⁷

1.3 Vztah občanského soudního řádu a exekučního řádu

V souvislosti s problematikou soudních exekutorů je na úvod třeba zmínit, že společnost se neustále vyvíjí ve svém vnímání světa a svých vlastních potřeb a tyto postoje společnosti s sebou přináší společenské vztahy, které se pak promítají do vývoje společenských norem. Tyto společenské normy se pak postupem času a vnímáním jak laické, tak odborné veřejnosti, mění a povyšují na normy zákonné. S tím vždy přicházela neochota jejich dodržování a tradičně zaostalost ve vynutitelnosti práva. To se však částečně změnilo s příchodem EŘ, který je koncipován jako zvláštní zákon vůči obecné úpravě exekuce, tak jak je obsažena v OSŘ. EŘ nabyl účinnosti 1. 9. 2001 a tehdy nastala situace, kdy vynutitelnost práva, resp. vymáhání pohledávek začala být uskutečňována kromě státních institucí také jinými subjekty práva a to soukromými osobami, které tuto činnost začaly uskutečňovat jako činnost výdělečnou. Jsou to právě soudní exekutoři, kteří tuto činnost podnikají na základě zákonného zmocnění. Pro věřitele to byl průlom do situace, kdy se snažili domoci se vymožení svých pohledávek u prací zavalených soudů první instance. Zákonem tedy došlo k rozšíření subjektů, kteří mohou tuto činnost exekutora vykonávat. Kromě tradičních soudů se jedná o soudní exekutory a dále orgány v procesním postavení správce daně a orgánů správy sociálního zabezpečení, kteří už jsou však ve svém postavení exekutora částečně omezení co do výčtu možných způsobů výkonu rozhodnutí.

Neznamená to ale, že by soudní exekutor mohl vykonávat veškerou pravomoc soudu v rámci exekučního řízení. Zákonem je na něj delegována pouze část soudní pravomoce a sice činnost, kterou soud vykonává po vydání exekučního titulu a která se týká nuceného výkonu

⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1587/2004 ze dne 22.06.2005

rozhodnutí ukládající povinnému nějakou povinnost ke splnění.⁸ Ani tak ovšem nemůžeme říci, že by soud, který deleguje svoji pravomoc na soudního exekutora, pak neměl s exekucí nic společného. Je to totiž stále soud, kdo rozhoduje v rámci exekučního řízení ve sporných otázkách, v určitých případech o zastavení exekuce, o jejím odkladu a co je hlavní, o nařízení výkonu rozhodnutí i pověření konkrétního exekutora. EŘ je tak v souladu s ustanovením § 52 odst. 1 EŘ předpisem speciálním k obecné úpravě výkonu rozhodnutí v OSŘ, který se pak použije přiměřeně.^{9,10} Pokud jde o pravomoc soudu, tak ta je v ustanovení § 28 EŘ koncipována tak, že úkony exekutora jsou považovány za úkony soudu a mezi tyto úkony lze pak zařadit všechny úkony, které OSŘ společně s dalšími právními předpisy jinak svěřily pro účely provedení vykonávacího řízení soudu, soudci, vykonavateli popřípadě jinému soudnímu zaměstnanci. Z uvedeného vyplývá, že se v případě exekutora nejedná o soukromoprávní subjekt, nýbrž o veřejného činitele¹¹ a současně subjekt veřejnoprávní, neboť má k dispozici pravomoc, kterou mu svěřuje veřejnoprávní úprava. Jako takový je exekutor odpovědný za škodu tomu, komu ji způsobil v souvislosti s exekuční činností. Může tak vykonávat svou činnost pouze, pokud uzavřel smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu. S tím souvisí i krajní možnost jeho odvolání z exekutorského úřadu v případě závažného nebo opětovného porušení jeho povinností dle EŘ, stavovského předpisu nebo usnesení exekutorské komory. Rozhodování o pozastavení výkonu exekutorského úřadu podle ustanovení § 122 EŘ, má charakter rozhodování ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „SŘ“), neboť se v rámci něj rozhoduje o (dočasné) úpravě subjektivního práva fyzické osoby - exekutora vykonávat exekutorský úřad. Přes systematické zařazení citovaného ustanovení se na rozhodování nepoužijí ostatní ustanovení hlavy X. EŘ, upravující kárnou odpovědnost exekutora, a toto rozhodování se uskutečňuje plně v režimu SŘ.¹² Zde je možné opět nalézt provázanost EŘ na jiné právní normy, konkrétně ustanovení SŘ. EŘ pak ze všech

⁸ Veselý, J., Eppinger, A. Aplikace exekučního řádu z pohledu soudního exekutora. Právní rozhledy, 2002, č. 5, s. 206 an.

⁹ Kasíková, M. a kolektiv. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2005, s. 300.

¹⁰ Veselý, J., Rakovský, A., Šimková, R. Způsoby provedení exekuce podle zákona o soudních exekutorech se zaměřením na odchylky od úpravy v občanském soudním řádu. Právní rozhledy, 2001, č. 10, s. 470 an.

¹¹ respektive „úřední osobu“, jak byl tento termín zaveden novým trestním zákoníkem, zákonem č. 40/2009, účinným od 1.1.2010. Terminologické nahrazení pojmu „veřejný činitel“ bylo třeba promítnout i do ostatních právních předpisů.

¹² Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp.zn. 2 As 19/2004-92 ze dne 22.9.2004

právních předpisů upravujících exekuční problematiku využívá provázanost na jiné právní normy nejvíce.

Nutno upozornit na fakt, že výše uvedené rozdělení pravomocí mezi soudem a exekutorem se přijetím tzv. střednědobé novely účinné od 1. listopadu 2009 změnilo v tom smyslu, že podle této novely EŘ, to už je sám exekutor, kdo je oprávněn posuzovat návrh na nařízení exekuce, kdo je oprávněn rozhodnout i o zastavení či odkladu exekuce namísto nedávné praxe, kdy byl k výše uvedenému oprávněn pouze a jen soud. Hlavní myšlenkou přijaté novely však bylo, že exekutor bude vyřizovat pouze nesporné věci, tj. věci, v nichž mezi účastníky ohledně dané otázky panuje shoda; v opačném případě bezodkladně předloží věc k rozhodnutí soudu. Tato nová oprávnění však s sebou přináší i větší odpovědnost ze strany exekutorů a také větší dohled ze strany soudní moci, kdy byl dohled nad exekutory ze strany Ministerstva spravedlnosti, doplněn o dohled ze strany předsedy okresního soudu, do jehož obvodu byl exekutor jmenován nebo předsedy okresního soudu, který exekutora provedením exekuce pověřil.

Dalším významným propojením mezi procesní úpravou v EŘ a v OSŘ je také ustanovení § 47 odst. 2 EŘ, a to zejména první věta toto ustanovení, která pomáhá k výkladové jednotě odlišných procesních institutů. Je zde vyjádřena rovnost usnesení o nařízení exekuce výkonu rozhodnutí vydaného soudem postupem podle OSŘ a usnesení o nařízení exekuce vydaného soudem ve spojení s exekučním příkazem vydaným exekutorem podle EŘ. Tato rovnost znamená, že všude tam, kde procesní (a jiné) předpisy spojují určité právní účinky s tím, že bylo vydáno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí postihující určitý majetek nebo určující způsob výkonu rozhodnutí, nastávají vydáním exekučního příkazu stejné právní následky. Jedná se o specifické vyjádření uvedeného v § 130 EŘ ve vztahu k usnesení o nařízení exekuce, neboť na rozdíl od usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí v usnesení o nařízení exekuce není uveden způsob provedení exekuce, který určuje exekutor až v exekučním příkazu, a tím dovršuje proces nařízení exekuce ve vztahu k určitému způsobu provedení. Oddělení posuzování podmínek nařízení exekuce vykonávané soudem prostřednictvím usnesení o nařízení exekuce od volby způsobu jejího provedení realizované exekutorem v exekučním příkazu je jedním ze základních principů, na kterých je založeno exekuční řízení a který exekuci odlišuje od výkonu rozhodnutí, kde obě činnosti vykoná soud v usnesení o

nařízení výkonu rozhodnutí. Právě na takových případech je vidět, jak jsou si oba procesní předpisy blízko a současně, na kolik jsou si vzdálené.

2. Základní procesní instituty výkonu rozhodnutí a exekuce

2.1 Nařízení výkonu rozhodnutí a exekuce a jejich následné provedení

2.1.1 Prohlášení o majetku

Dříve než přejdeme k samotnému nařízení a provedení soudního výkonu rozhodnutí resp. exekuce je nutné poukázat na skutečnost, že oprávněný, který má pohledávku vůči povinnému, zpravidla často ani neví, v jaké majetkové a finanční situaci se povinný nachází. Tato častá nevědomost pak způsobuje, že oprávněný může za určitých okolností vybrat takový způsob uspokojení své pohledávky v rámci výkonu rozhodnutí, který není s ohledem na majetkovou situaci povinného ten nejvhodnější. Je zřejmé, že to ale nebude povinný, kdo by oprávněnému sám od sebe popsal, jaký majetek mu patří. V takovém případě to bude zejména soud, který oprávněnému pomůže potřebné informace zjistit. A není to jen pomoc soudu při zjišťování plátce mzdy nebo peněžního ústavu, u kterého má povinný otevřen svůj účet podle ustanovení § 260 odst. 2 OSŘ. Náš právní řád zakotvil tzv. institut prohlášení o majetku, upravený v ustanoveních §§ 260a až 260h OSŘ. Tento institut představuje důležitý prostředek, který oprávněnému poskytne dostatek informací, aby zvolil takový způsob výkonu rozhodnutí, který nejlépe uspokojí jeho pohledávku vůči povinnému. Můžeme říct, že je to soud, kdo v tomto případě podává „pomocnou“ ruku věřiteli a je mu tak nenahraditelným pomocníkem. A je to i soud prostřednictvím exekutora, který tuto „pomocnou ruku“ podává věřiteli i v rámci exekučního řízení prováděného soudním exekutorem podle EŘ, neboť ustanovení § 50 odst. 3 EŘ umožňuje exekutorovi nahlédnout do soudního spisu o prohlášení o majetku povinného.

Je zřejmé, že taková pomoc bude mít i svá pravidla, a tak je nutné hned na počátku poznamenat, že tohoto institutu se nemůže dovolávat každý věřitel povinného, ale pouze ten, který má vykonatelným rozhodnutím přiznanou peněžitou pohledávku. Za vykonatelné rozhodnutí je však nutné považovat i jiný „exekuční titul“, který upravuje ustanovené § 274 OSŘ ve svém prvním odstavci. Pro příklad můžeme uvést notářské nebo exekuční zápisy, na základě kterých je oprávněný rovněž oprávněn podat návrh na výkon rozhodnutí a touto

cestou se domáhat i zmiňovaného institutu prohlášení o majetku. Ať už je to vykonatelné rozhodnutí nebo „jiný“ exekuční titul podle ustanovení § 274 odst. 1 OSŘ, ve všech případech je třeba, aby příslušný oprávněný, který se bude u soudu domáhat institutu prohlášení o majetku, takový exekuční titul připojil ke svému návrhu. Má to však i svou výjimku, a to v případě, kdy o návrhu bude rozhodovat soud, který ve věci rozhoduje již podruhé jako soud druhé stupně. V tomto případě není třeba stejnopis exekučního titulu připojovat, protože je logické, že je daný exekuční titul tomuto soudu již k dispozici z předchozího nalézacího řízení. Z ustanovení § 260b odst. 1 však vyplývá, že to nebude jediný dokument, který je oprávněný povinen přiložit k návrhu. Tím dalším dokumentem pak bude listina nebo listiny, které prokáží, že pohledávka oprávněného nebyla nebo nemohla být ani s pomocí soudu podle § 260 OSŘ uspokojena výkonem rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu povinného u peněžního ústavu. Je otázkou, jaká listina se zde má na mysli. Vzhledem k tomu, že tato listina není zákonem nijak specifikována, bude možné za tuto listinu pokládat i rozhodnutí jiného orgánu než orgánu soudního. Takovým rozhodnutím pak může být i například rozhodnutí správce daně, případně jiného orgánu státní správy. Je důležité dbát zákonné úpravy v tom smyslu, že příslušná listina se musí týkat pouze a jen výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu povinného u peněžního ústavu. Pokud však povinný žádný účet nemá a oprávněný doloží doklad, který tuto skutečnost potvrzuje, je třeba pokládat povinnost oprávněného pokusit se vymoci svou pohledávku uvedeným způsobem výkonu rozhodnutí a jejím předložením soudu za splněnou. Pokud oprávněný splní všechny zde uvedené podmínky, soud návrhu vyhoví a předvolá povinného k prohlášení o majetku.

Zpravidla v případech, kdy soud předpokládá značný rozsah majetku povinného, resp. zákon hovoří o případě, kdy to soud bude považovat za účelné, vyzve soud v souladu s ustanovením § 260d odst. 1 OSŘ povinného, aby předložil seznam majetku, popř. aby tento majetek náležitě doložil příslušnými listinami. Je zřejmé, že toto ustanovení je v zákoně zakotveno zejména pro případ značného majetku povinného, kdy tak může předložení soupisu majetku ještě před samotným výsledkem povinného další postup soudu značně usnadnit a urychlit. Nejen pro tento případ, ale zejména pro obecné předvolání k prohlášení o majetku upravuje OSŘ povinnost, doručit předvolání povinnému ve lhůtě 10 dnů před plánovaným výsledkem

a do vlastních rukou. V případě, že se předvolaný nedostaví bez řádné domluvy, bude k soudu předveden.¹³

Zákon dostatečně podrobně upravuje postup soudu v rámci provádění výsledku předvolaného. Soud předvolaného zejména vyzve k úplnému a pravdivému uvedení veškerých údajů o svém majetku a poučí ho o následcích toho, kdy by takové prohlášení odmítl učinit. Jedná se zejména o hrozbu pořádkové pokuty příp. předvedení.¹⁴ Význam institutu prohlášení o majetku je patrný mimo jiné i na tomto místě, kdy následkem odepření prohlášení může být zahájeno trestní stíhání předvolaného pro trestný čin poškozování věřitele podle ustanovení § 256 odst. 1 písm. d) zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon (dále jen „TZ“), podle kterého předvolanému hrozí za odepření prohlášení odnětí svobody v délce až jednoho roku nebo peněžitý trest.

V praxi často dochází k tomu, že se předvolání k prohlášení o majetku povinného natolik dotkne a zapůsobí na něj tak, že celý svůj dluh oprávněnému před provedením výsledku uhradí. V takovém případě odpadl důvod pro to, aby bylo řízení o prohlášení o majetku soudem dále vedeno a soud od prohlášení o majetku upustí. Je to logické, že to samé nastane v případě, kdy oprávněný vzal svůj návrh před zahájením výsledku zpět.

Protokolárně sepsané prohlášení o majetku povinného však nemůže být platné do nekonečna, aniž by nereflektovalo případné změny v majetkových dispozicích povinného. Oprávněný by se nemohl řídit skutečnostmi starými například jeden rok, protože by zde mohla být důvodná obava z toho, že se majetek povinného od doby učinění prohlášení o majetku značně ale i třeba nepatrně změnil. To vše by mohlo být rozhodné pro uvážení oprávněného, jaký způsob výkonu rozhodnutí pro uspokojení své pohledávky vůči povinnému zvolit. Zákonodárce situaci reflektoval v ustanovení § 260g odst. 3 OSŘ, kde stanovil, že učinil-li povinný prohlášení o svém majetku v době 6 měsíců před podáním návrhu na prohlášení o majetku (myšleno nového návrhu), soud vyzve povinného k novému prohlášení jen tehdy, jestliže

¹³ Grossová, M. Exekuce na peněžitě plnění v současné právní praxi. Praha : Linde, 2007, s. 118.

¹⁴ Zajímavou je v tomto ohledu neobvyklá formulace obsažená v ustanovení § 260d odst. 3 OSŘ, dle které, nedostaví-li se ten, který byl k podání prohlášení o majetku řádně předvolán, nedostaví se bez včasné a důvodné omluvy, bude k soudu předveden (standardní formulace obsahuje spojení „může být předveden“ – viz např. ustanovení § 52 odst. 1 OSŘ. Tato neobvyklá formulace je vykládána tak, že případné opětovné pokusy o předvolání dotyčné osoby k prohlášení o majetku by byly v rozporu se zákonem a soud již musí, v případě absence náležité omluvy předvolané osoby, bez dalšího kontaktovat příslušné orgány za účelem jejího předvedení.

vyjde najevo, že se majetkové poměry povinného změnily.¹⁵ Toto ustanovení přináší nejasnost v tom, co lze zahrnout pod slovní spojení „vyšlo najevo“. Je otázkou, zda postačí, když se oprávněný, například od třetí osoby, dozvěděl, že povinný nabyl v mezidobí další majetek a s odkazem na tuto informaci podá u soudu návrh na nové prohlášení o majetku povinného. Případně, zda je nutné existenci tzv. nového majetku povinného listinně doložit. Bylo by správné se domnívat, že pro soud bude nejspokojnější druhá varianta. Na druhou stranu pakliže oprávněný zjistí, že má povinný ve své dispozici další majetek, který není v jeho předchozím prohlášení uveden, nic mu nebrání v tom, aby podal ohledně tohoto majetku návrh na nařízení výkonu rozhodnutí. Nic mu totiž neukládá, aby se domáhal výkonu rozhodnutí pouze na majetku, který povinný označil ve svém prohlášení o majetku.

Je třeba se rovněž zamyslet nad důsledky podaného návrhu na předvolání povinného, aby před soudem učinil prohlášení o majetku. Nebýt platné právní úpravy, každého povinného by s určitostí napadlo, co nejrychleji se svého majetku zbavit jeho převedením na jinou osobu a tím tak uspokojení pohledávky oprávněného věřitele ztížit, ne-li přímo znemožnit. Aby nedošlo ze strany povinného k takové dispozici s majetkem, která by ztížila oprávněnému možnost svou pohledávku uspokojit, zákon prohlašuje, že právní úkony povinného týkající se jeho majetku, které učinil poté, co bylo předvolanému doručeno předvolání k prohlášení o majetku, jsou vůči oprávněnému neúčinné.¹⁶ Tato neúčinnost právních úkonů má však také význam v tom, že oprávněný se může výkonem rozhodnutí domáhat uspokojení své pohledávky i na té osobě, na kterou povinný svůj majetek, a to i přes zákaz dispozice s ním, převedl. Otázkou je, jak se ale zachovat v případě, kdy povinný naložil se svým majetkem tak, že se hodnota jeho majetku naopak zvětšila, tj. uspokojení pohledávky věřitele by tak nijak neztížil. Vzhledem k tomu, že zákon právní úkony týkající se majetku povinného nijak blíže nespecifikuje, je třeba vycházet z toho, že se mají na mysli i takové právní úkony, které by majetek povinného rozšířily, i když logika věci tomu zde neodpovídá.

Jak již bylo výše uvedeno, prohlášení o majetku představuje velkou pomoc a podporu věřitelům povinného, aby s jeho pomocí získali přehled o majetku, který se nachází ve vlastnictví povinného a ohledně kterého mohli podat návrh na nařízení výkonu rozhodnutí, ale co je hlavní, s jeho pomocí si mohou především zvolit ten nejvhodnější způsob výkonu

¹⁵ Bureš, J. a kolektiv. Občanský soudní řád. Komentář. II. díl. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 1406

¹⁶ Bureš, J. a kolektiv. Občanský soudní řád. Komentář. II. díl. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1407.

rozhodnutí. V mnoha případech se také stává, že vedle věřitele, který u soudu navrhl předvolání povinného k učinění prohlášení o majetku, se objeví jiný věřitel nebo více věřitelů, kteří mají vůči povinnému rovněž vykonatelným rozhodnutím přiznanou peněžitou pohledávku. V takovém případě zákon umožňuje, resp. ustanovení § 260f odst. 2 OSŘ, aby i tito věřitelé mohli do protokolu o prohlášení o majetku nahlédnout a činit si výpisy nebo opisy, aniž by prostřednictvím soudu požadovali po povinném další nové prohlášení o majetku.

Institut prohlášení o majetku je možné použít i v rámci exekučního řízení podle EŘ. Podle ustanovení § 50 odst. 3 EŘ je exekutor oprávněn v rámci ekonomie řízení nahlédnout do soudního spisu o prohlášení majetku povinného. Podmínkou je však, že exekutor má takový úkon za účelný, tj. má-li vzhledem k okolnostem rozumný důvod domnívat se, že povinný bude ochoten alespoň zčásti vymáhanou povinnost splnit dobrovolně nebo že podá exekutorovi dobrovolně informaci o svém majetku.¹⁷ Oprávnění podle ustanovení § 50 EŘ však může využít jen exekutor, který byl exekucí pověřen soudem. Zmiňovaná oprávnění se tak nevztahují na exekutora, u kterého byl sice podán pouze návrh na nařízení exekuce, ale soud jej exekucí nepověřil.¹⁸ Exekutor tak může nahlédnout do soudního spisu o prohlášení o majetku, pokud takový existuje po celou dobu, kdy je pověřen prováděním exekuce. Může tak učinit před vydáním exekučního příkazu¹⁹, ale i poté, co již vydal exekuční příkaz k provedení exekuce určitým způsobem²⁰, a to i přes to, že ustanovení § 50 EŘ výslovně nevylučuje použití ustanovení § 260a odst. 1, podle kterého musí být návrh na prohlášení o majetku podán před podáním samotného návrhu na výkon rozhodnutí. Jeho vyloučení se dá přesto dovodit. Zde je viditelný rozdíl EŘ od OSŘ, kde je činnost soudu v rámci prohlášení o majetku brána jako činnost před nařízením výkonu rozhodnutí. Důvodem pro vyloučení použití ustanovení § 260a odst. 1 OSŘ je především to, že exekutorem, který je oprávněn předvolat povinného k prohlášení o majetku, může být pouze a jen exekutor pověřený provedením exekuce soudem a

¹⁷ Kasíková, M. a kolektiv. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 215.

¹⁸ Stanovisko Nejvyššího soudu ČR sp. zn./ čj. Cpjn 200/2005 ze dne 1.1.2000 k výkladu zákona o soudních exekutorech, bod V.

¹⁹ Usnesení Městského soudu v Praze sp.zn. 51 Co 70/2003 ze dne 31.3.2003

²⁰ Stanovisko Nejvyššího soudu ČR sp. zn./ čj. Cpjn 200/2005 ze dne 1.1.2000 k výkladu zákona o soudních exekutorech, bod V.

k tomu dojde až společně s nařízením exekuce samotné²¹. Institut prohlášení o majetku v rámci exekučního řízení podle EŘ tak není možné chápat jako činnost soudu před nařízením výkonu rozhodnutí podle OSŘ. Exekutor tak může svá práva podle ustanovení § 50 EŘ využít po celou dobu svého soudního pověření k provádění exekuce. To, že podle ustanovení § 47 odst. 2 EŘ má exekuční příkaz účinky nařízení výkonu rozhodnutí podle OSŘ by zde nemělo hrát žádnou roli.

Novinkou v návaznosti na přijatou střednědobou novelu EŘ, která znamená větší propojení EŘ a OSŘ je, že exekutor již není oprávněn oproti předchozí právní úpravě předvolání povinného k prohlášení o majetku jen navrhnout, ale nově jej může předvolat sám, jako je k tomu oprávněn soud. Vzhledem k tomu, že v souladu s ustanovením § 28 EŘ se úkony exekutora považují za úkony exekučního soudu, lze argumentovat, že exekutor může povinnému v případě jeho nedostavení se k podání prohlášení o majetku v případě, kdy k tomu byl exekutorem řádně vyzván a o následcích nesplnění (odmítnutí příp. nedostavení se) řádně poučen, udělit pořádkovou pokutu, příp. jej nechat předvést.

Soudní exekutor tak již není nadále oprávněn podat soudu návrh na prohlášení o majetku povinného. Ke zjišťování majetku slouží exekutorovi jiné nástroje dané mu EŘ zejména v § 33 až 34 (součinnost třetích osob).

2.1.2 Návrh a nařízení výkonu rozhodnutí a exekuce

Základním stavebním kamenem celého řízení o výkon rozhodnutí je návrh oprávněného, kterým oprávněný soudu navrhuje, pro uspokojení své pohledávky vůči povinnému, některý ze způsobů výkonu rozhodnutí povolený OSŘ. Pro zjednodušení celého výkladu a pro nedostatek prostoru k obsáhlejšímu výkladu vycházejme z předpokladu, že oprávněný podal návrh na výkon rozhodnutí, tento návrh obsahuje všechny zákonné požadavky, je přesný a úplný, oprávněný k němu připojil nezbytné listiny, kterými je především vykonatelný exekuční titul opatřený příslušnou doložkou o jeho vykonatelnosti a oprávněný uhradil rovněž soudní poplatek v zákonem stanovené výši.

Soud sám o sobě v rámci rozhodování o nařízení exekuce nezkoumá, zda oprávněný podal svůj návrh oprávněně, rozumějme, zda má povinný nadále povinnost svůj závazek splnit či ne.

²¹ Kasíková, M. a kolektiv. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 144.

Pro soud není v tuto chvíli podstatné, zda již povinný svoji povinnost splnil. Toto by však bylo důvodem pro zastavení exekuce, ke kterému může dojít až na základě návrhu povinného na zastavení výkonu rozhodnutí. Soud je toliko vázán exekučním titulem, který oprávněný přiložil ke svému návrhu a dle tohoto exekučního titulu přistupuje k nařízení exekuce. V žádném případě nezkoumá jeho věcnou správnost.²² Jinak tomu však bude v případech, kdy by soud v rámci rozhodování o nařízení exekuce dospěl k závěru, že podkladové rozhodnutí by samo o sobě zakládalo důvod pro zastavení exekuce jako takové. Jedná se však o situaci, kdy by soud vycházel ze skutečností, které jsou mu v daném okamžiku známy. Není možné po exekučním soudu vyžadovat, aby důvod pro zamítnutí návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí zkoumal u každého jednotlivého návrhu zvlášť.

Takovým případem je například neúčinnost exekučního titulu, který slouží jako podklad pro nařízení exekuce. Podkladové rozhodnutí je pak neúčinné tehdy, jestliže - ač neodstraněno jiným rozhodnutím - sice stále existuje, ale pozbylo způsobilosti mít vliv na právní vztahy, k jejichž regulaci původně sloužilo. Jestliže je však neúčinnost titulu zjevná již v řízení, které předchází nařízení výkonu rozhodnutí, nelze k ní nepřihlídnout jen proto, že prostor k jejímu posouzení se typicky přesouvá do stadia řízení o zastavení výkonu rozhodnutí. Titul, který zjevně není v době rozhodování o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí účinný, nemůže být způsobilým titulem, na jehož podkladě by mohla být nařízena (a prováděna) exekuce. Nařízení výkonu, který by musel být ihned zastaven, odporuje rozumnému a praktickému exekučnímu režimu.²³ V námi uvedeném případě pozbylo účinnosti předběžné opatření, protože oprávněný nepodal včas v soudem stanové lhůtě návrh na zahájení řízení a předběžné opatření se tak stalo ex lege neúčinným. Zjednodušeně řečeno, není-li zde v okamžiku rozhodování o nařízení výkonu rozhodnutí exekuční titul, exekuce nemůže být nařízena a soud musí návrh oprávněného zamítnout. V případě, že je exekuční titul zrušen až v průběhu exekučního řízení, bude to důvodem, nikoliv pro zamítnutí exekuce, ale pro její zastavení.

Stejně tak je nezbytnou otázkou pro exekuční soud to, zda je podkladové rozhodnutí vykonatelné. Vykonatelnost exekučního titulu je dalším pilířem nařízení exekuce a jeho nezbytným předpokladem. Rozhodnutí, které oprávněný připojuje k návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí, a je jedno zda se jedná o rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu v souladu

²² Bureš, J. a kolektiv. Občanský soudní řád, komentář, II. díl. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 1413.

²³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 20 Cdo 761/2005 ze dne 30.11.2005

s ustanovením § 274 OSŘ, musí být v zásadě vždy opatřeno doložkou o jeho vykonatelnosti, kterou vyznačuje orgán, který příslušné rozhodnutí vydal. Výjimkou bude situace, kdy by návrh podával u soudu, který v dané věci rozhodoval na prvním stupni, tj. nalézacího soudu. V případě pochybností o doložce vykonatelnosti může soud zahájit kroky vedoucí k objasnění svých pochybností a k zjištění toho, zda je rozhodnutí skutečně vykonatelné.²⁴ V případě, že by tomu tak nebylo a doložka by byla vyznačena neprávem nebo nesprávně, nejenže by nebyla splněna podmínka pro nařízení výkonu rozhodnutí a návrh oprávněného by musel být zamítnut, ale jednalo by se rovněž o nesprávný úřední postup, který by zakládal odpovědnost státu za způsobenou škodu.²⁵

Kromě formální stránky vykonatelnosti exekučního titulu, na jehož základě má být nařízen výkon rozhodnutí, je soud povinen zkoumat i materiální stránky vykonatelnosti. Jde zejména o to, zda oprávněný a povinný jsou v rozhodnutí přesně označeni, že je označena a specifikována i povinnost, která má být prostřednictvím povinného splněna, a především, zda je v rozhodnutí uvedena i lhůta, ve které má být plněno. Jak již bylo uvedeno výše, zákonodárce pamatoval i na situaci, kdy lhůta k plnění v rozhodnutí uvedena není a stanovil v ustanovení § 261a odst. 2 OSŘ, že pokud lhůta uvedena není, má se za to, že má být povinnost splněna do 3 dnů a, jde-li o vyklizení bytu, do 15 dnů od právní moci rozhodnutí. Stejně tak, je-li více povinných a plnění je dělitelné, přičemž rozhodnutí nestanoví kdo má jak plnit, platí, že jsou povinni splnit stanovenou povinnost rovným dílem. Na jiný exekuční titul než na rozhodnutí vydané v soudním řízení se však výše uvedené domněnky neuplatní.²⁶ U jiných exekučních titulů podle ustanovení § 274 jsou domněnky uvedené v ustanovení § 261a odst. 2 a 3 vyloučeny.

Otázkou, kterou se musí soud v rámci rozhodování o nařízení výkonu rozhodnutí zabývat je také věcná legitimace, a to jak oprávněného, tak i povinného. Jde o to, že soud musí porovnat, zda návrh na nařízení výkonu rozhodnutí obsahuje správné označení osoby, které svědčí právo, podat takový návrh, a současně musí ověřit, zda i povinný je označen v souladu s exekučním titulem. Zákon sice předpokládá, že v osobě povinného nebo oprávněného z exekučního titulu může v mezidobí dojít ke změně, ovšem takový přechod práv nebo

²⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 20 Cdo 1020/99 ze dne 29.08.2001

²⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 25 Cdo 890/2004 ze dne 19.05.2005

²⁶ Bureš, J. a kolektiv. Občanský soudní řád: komentář – II. díl. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 1491 an.

povinností by bylo třeba současně s návrhem prokázat. Návrh, který by obsahoval nesprávné údaje ohledně identifikace účastníků a neodkazoval by ani na listinu osvědčující, že práva a povinnosti z exekučního titulu přešla na osobu či osoby uvedené v návrhu, by musel soud zamítnout.

Důležitou součástí návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí bude stanovení způsobu provedení exekuce. Zde bude v dalším výkladu patrný rozdíl oproti exekuci vedené podle EŘ. Pokud je tedy oprávněnému v rámci nalézacího řízení přiznána ve výroku rozhodnutí, které je podkladem pro nařízení exekuce, peněžitá částka, musí oprávněný ve svém návrhu zvolit jeden ze způsobů provedení výkonu rozhodnutí podle OSŘ. Za použití ustanovení § 258 OSŘ pak může oprávněný vybírat mezi následujícími způsoby provedení výkonu rozhodnutí: (i) srážkami ze mzdy povinného, (ii) přikázáním pohledávky (iii) příkazem k výplatě z účtu u peněžního ústavu, (iv) prodejem movitých věcí, (v) prodejem nemovitostí povinného, (vi) prodejem podniku nebo (vii) zřízením soudcovského zástavního práva k nemovitostem. Naproti tomu, podává-li oprávněný návrh na nařízení výkonu rozhodnutí k uspokojení jiného než peněžitého plnění, nemusí být v návrhu uveden způsob, kterým má být výkon proveden. Soud totiž v takovém případě nařídí provedení výkonu rozhodnutí takovým způsobem, který odpovídá povaze uložené povinnosti.²⁷

V návrhu na výkon rozhodnutí ukládajícího peněžité plnění uvede oprávněná, jakým z výše uvedených způsobů má být výkon rozhodnutí proveden. V případě, že oprávněný v návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí ukládajícího peněžité plnění uvede několik možných způsobů provedení, ačkoliv by byl jeden z nich dostačující, soud z těchto navržených způsobů provedení výkonu rozhodnutí vybere jen ten způsob, který bude zřejmě stačit k uspokojení pohledávky oprávněného, tedy takový způsob, který povede v přiměřené době k uspokojení oprávněného postupem pro povinného co nejšetrnějším a který současně není prostředkem, pomocí kterého by oprávněný mohl sledovat nejen uspokojení své pohledávky, ale ve své podstatě především šikanu povinného²⁸. V každém případě je soud povinen nařídít výkon rozhodnutí jen v takovém rozsahu, jaký oprávněný navrhl a jaký podle rozhodnutí stačí k uspokojení právem přiznané pohledávky. (Vzhledem k tomu, že prostor této práce není pro podrobný popis jednotlivých způsobů provedení výkonu rozhodnutí dostačující a ani vhodný,

²⁷ Bureš, J. a kolektiv. Občanský soudní řád; komentář – II. díl. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 1390

²⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 21 Cdo 1910/2004 ze dne 13.04.2005

je v dalším textu věnovaném jednotlivým způsobům provedení výkonu rozhodnutí popsána pouze část těchto způsobů ve snaze uvést především takové, které se objevují jak v OSŘ, tak v EŘ, a jejich použití je v praxi nejčastější – *pozn. autora*).

Způsoby provádění exekuce podle EŘ jsou v zásadě shodné se způsoby uváděnými v OSŘ, EŘ však v rámci jednotlivých způsobů provádění exekuce uvádí řadu výjimek a odlišných postupů při jejich provádění exekutorem, které by měli pomoci zefektivnit a usnadnit, ne-li urychlit, vymáhání pohledávek věřitelů a mimo jiné přináší také některé „jiné“ způsoby provádění exekuce oproti OSŘ. Mezi nejzajímavější jiné způsoby exekuce prováděné soudním exekutorem bychom mohli zařadit zejména exekuci postižením práv z průmyslového vlastnictví, exekuci na cenné papíry a nově také exekuce zřízením exekutorského práva k nemovitostem, které doposud zřizoval pouze soud.²⁹ Těmto způsobům se pak více věnuje závěr této práce v samostatné kapitole.

Oproti OSŘ však EŘ zajišťuje větší efektivitu provádění exekucí soudním exekutorem tím, že na rozdíl od soudního výkonu rozhodnutí, může exekutor provést exekuci v rámci jednoho exekučního řízení i více způsoby, popřípadě dokonce všemi zákonem povolenými způsoby provedení exekuce, a to i současně. Konečný způsob provedení exekuce však určuje soudní exekutor, nikoliv soud. Oprávněný tak nemusí, jako tomu bylo donedávna, čekat na výsledek jednoho způsobu exekuce, než započne s jiným. Naopak může být souběžně prováděna exekuce více způsoby. EŘ však stanoví exekutorovi povinnost přiměřenosti rozsahu prováděné exekuce. Právní úprava obsažená v § 47 odst. 1 EŘ jasně stanoví povinnost exekutora dbát od počátku, kdy exekučními příkazy omezuje povinného v nakládání s jeho majetkem, o to, aby exekuce nebyla vedena v širším rozsahu, než bude postačovat k úhradě vymáhané pohledávky a jejího příslušenství a předpokládaných nákladů oprávněného a nákladů exekuce.³⁰

I soud musí v rámci návrhu zkoumat i to, zda je navržený způsob výkonu rozhodnutí vhodný k uspokojení pohledávky oprávněného a zda je navrhován v takovém rozsahu, jaký bude

²⁹ Věřiteli tak nyní přímo exekutor zajišťuje pro případ dražby u jiného exekutora lepší pořadí pro uspokojení nároků z prodeje předmětu zástavy.

³⁰ Exekuce vedená ve zjevně nepřiměřeném rozsahu v poměru k vymáhané pohledávce by musela být částečně zastavena ve způsobu, kterým z tohoto rámce vybočuje podle ustanovení § 55 EŘ ve spojení s ustanovením § 268 odst. 4 OSŘ. Nutno konstatovat, že náklady oprávněného a náklady exekuce lze na počátku provádění exekuce odhadnout jen ztěží.

k uspokojení vymáhané pohledávky dostačující. Pokud oprávněný navrhne výkon rozhodnutí ve větším rozsahu, než jaký odpovídá exekučnímu titulu, musí soud návrh v části, která nemá oporu v exekučním titulu, zamítnout. V případě, že by byl výkon rozhodnutí i v tomto rozsahu nařízen, musel by být zastaven. Je pouze v dispozici oprávněného, zda navrhne uspokojení své pohledávky v celém jejím rozsahu nebo pouze co do její části. Na druhou stranu, pokud by oprávněný navrhoval takový způsob provedení výkonu rozhodnutí, který by byl zřejmě nevhodný, především s ohledem na možný nepoměr výše pohledávky, která má být uspokojena, a ceny předmětu, na kterém má být proveden výkon rozhodnutí, může soud nařídit výkon rozhodnutí jiným vhodnějším způsobem. To, zda se jedná o vhodný nebo nevhodný způsob provedení výkonu rozhodnutí musí prokázat povinný, na oprávněném nelze požadovat, aby takovou skutečnost soudu prokazoval. Navíc, soud zkoumá nepoměr vhodnosti navrženého způsobu provedení výkonu rozhodnutí z úřední povinnosti.³¹ V případě, že soud konstatuje, že navržený způsob není zdánlivě vhodný, avšak uspokojení pohledávky jiným způsobem možné není, bude soud muset navržený způsob umožnit, a to i tehdy, jestliže cena předmětu, z něhož má být oprávněný uspokojen, značně převyšuje výši vymáhané pohledávky.³² Kromě výše uvedeného však může v praxi dojít výjimečně i k situaci, kdy by po prozkoumání všech podkladů soud dospěl k závěru, že z výtěžku, který by byl navrženým výkonem rozhodnutí dosažen, by nebylo možné uhradit ani náklady výkonu rozhodnutí. V takovém případě by soudu nezbylo nic jiného než návrh oprávněného zamítnout.

Návrh sám o sobě však nemůže být posuzován bez ohledu na obecná ustanovení OSŘ týkající se náležitostí návrhu obecně. Společně s těmito obecnými náležitostmi a to jak podle ustanovení § 42 odst. 3 a 4 OSŘ, tak ustanovení § 79 OSŘ, však návrh musí obsahovat i další náležitosti podle vybraného způsobu provedení výkonu rozhodnutí. Máme na mysli ustanovení § 261 OSŘ, které stanoví, co navíc musí návrh obsahovat v návaznosti na způsob, který si oprávněný pro uspokojení své pohledávky vybral.

V případě, že návrh, jak předpokládáme v úvodu této části, obsahuje veškeré zákonné náležitosti, soud při své úvaze dospěl k závěru, že je zde dána jak materiální, tak věcná stránka vykonatelnosti podkladového exekučního titulu, potvrdil věcnou legitimaci oprávněného i povinného a oprávněný uhradil zákonem stanovený soudní poplatek, soud vydá usnesení,

³¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 20 Cdo 339/2002 ze dne 25.10.2002

³² Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 20 Cdo 2103/2002 ze dne 27.11.2003

kterým se návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí vyhovuje. Vzhledem k tomu, že k nařízení výkonu rozhodnutí se zpravidla nenařizuje ústní jednání, povinný je vyrozuměn o nařízeném výkonu okamžikem, kdy mu je příslušné usnesení společně s návrhem oprávněného doručeno.

Oproti řízení o výkon rozhodnutí podle OŠR, u kterého je vidět značná zdlouhavost a omezení, můžeme nahlížet na exekuci podle EŘ jako na řízení jednodušší a efektivnější. Rozumí se samo sebou, že i toto řízení musí být zahájeno návrhem oprávněného na nařízení exekuce. Nově se však tento návrh podává u samotného exekutora, který stejně jako v řízení o výkon rozhodnutí soud zkoumá zákonem stanovené náležitosti podaného návrhu.

Stejně jako v případě řízení o výkon rozhodnutí musí i v rámci exekučního řízení návrh na nařízení exekuce obsahovat všechny zákonem stanovené formální náležitosti, musí být určitý a srozumitelný a musí k němu být připojeny originál nebo úředně ověřená kopie exekučního titulu opatřeného potvrzením o jeho vykonatelnosti, ledaže exekuční titul vydal exekuční soud.³³ V případě, že je návrh v některém z uvedených ohledů nějakým způsobem vadný, vyzve exekutor v zákonem stanovené lhůtě 15 dnů od jeho doručení oprávněného prostřednictvím usnesení³⁴, aby návrh ve stanovené lhůtě opravil popř. doplnil. Exekutor je rovněž povinen oprávněného poučit, v jakém ohledu spatřuje návrh vadným a jak má být návrh opraven popř. doplněn. Součástí poučení, které vyzývací usnesení obsahuje, je i poučení o tom, že nebude-li návrh v příslušné době opraven, exekutor řízení zastaví. Může dojít i k takové situaci, že exekutor vadný návrh akceptuje, tj. vadu návrhu přehlédne a jako takový jej společně s žádostí o pověření k provedení exekuce zašle exekučnímu soudu. Správně by pak exekuční soud měl návrh exekutorovi vrátit k odstranění vad podání. V minulosti to byl soud, který vyzýval oprávněného k opravě vad podání, avšak v rámci snahy o urychlení exekučního řízení převzal jeho vyzývací roli exekutor. Oproti postupu popsaném v EŘ se však není výjimkou setkat se v exekuční praxi s případem, kdy exekuční soud návrh na nařízení exekuce sami odmítnou aniž by vyzvali exekutora přípisem k odstranění vady návrhu. Zde je pak místo pro podání odvolání proti příslušnému usnesení. Otázkou však je nakolik se pak exekuční řízení v tomto případě neúměrně prodlouží.

³³ Soudní exekutor však nezkontroluje před předložením návrhu na nařízení exekuce soudu, zda jsou splněny stanovené předpoklady pro nařízení exekuce, ale činí tak až soud.

³⁴ Výzva exekutora je řádnou, aniž by exekutor pro ni zvolil procesní formu usnesení, neboť postavení soudu (a tím i formálně procesní povinnosti) s ním zákon spojuje až při provádění exekuce, resp. poté, co byl k tomu soudem pověřen (viz. Stanovisko Nejvyššího soudu ČR sp. zn./ čj. Cpjn 200/2005 ze dne 1.1.2000)

Za předpokladu, že je návrh na nařízení exekuce v pořádku, exekutor požádá exekuční soud, nejpozději do 15 dnů ode dne doručení návrhu, o pověření k provedení exekuce. Společně s návrhem zašle exekutor soudu i veškeré listiny, které oprávněný k návrhu na nařízení exekuce připojil. Žádost podává exekutor soudu zásadně v elektronické podobě prostřednictvím speciálního standardizovaného formuláře známého pod zkratkou EZOPPEX.³⁵ Zde se odrážejí snahy zákonodárce o zavedení prvků e-justice a o zjednodušení doručování listin mezi exekutorem a soudem. V praxi je však možné se setkat s případy, kdy lhůta 15 dní k podání žádosti o pověření k provedení exekuce splněna není, přičemž důvodem je právě použití výše uvedeného elektronického formuláře. Můžeme se tak setkat s případy, kdy faktická lhůta není 15-denní, ale i například dvoj- až trojnásobná. V praxi se problém týká zejména technického vyřešení komunikace mezi exekutory a jednotlivými soudy, jejímž nedostatkem je zejména překlápění údajů ve zmíněném elektronickém formuláři, které soudy od exekutorů dostávají. Jde o důsledek mnohdy neadekvátního informačního vybavení soudů.³⁶

Soud má posléze zákonem stanovenou dobu patnácti dnů pro nařízení exekuce a pověření příslušného exekutora za předpokladu, že jsou splněny veškeré zákonem stanovené předpoklady pro její nařízení. Soud nařídí exekuci, aniž by v příslušném usnesení uvedl způsob jejího provedení. Toto právo zůstává nadále exekutorovi. Novelou však byly upraveny pravidla pro výběr konkrétního způsobu provedení exekuce, jak bude uvedeno níže.

Vzhledem k tomu, že výše uvedené oprávnění exekutorů, tj. vybrat si ze zákonem daných způsobů exekuce k jejímu provedení kterýkoliv způsob, případně všechny, byl jako nepřiměřený nesčetněkrát kritizován jak laickou, tak i odbornou veřejností, bylo toto oprávnění exekutora upraveno výše uvedenou „střednědobou“ novelou EŘ. Novela zavedla prioritu způsobu exekuce příkázáním pohledávky, srážkami ze mzdy a jiných příjmů nebo zřízením exekutorského zástavního práva k nemovitostem. To znamená, že má-li povinný dostatek prostředků na účtu nemůže exekutor zvolit jiný způsob exekuce. V rámci EŘ tak byl zaveden nový institut „přiměřenosti exekuce“.

³⁵ Dostupný z: <http://epodatelna.justice.cz/ePodatelna/epo1200new/form.do>

³⁶ ČTK. Exekutoři si stěžují, že novela exekuce nezrychlila [citováno 24. června 2010]. Dostupný z: http://www.ceskenoviny.cz/tisk_clanku_view.php?id=425079&BACK=/zpravy/exekuto...

Tento institut se pak projevuje zejména v případě tzv. generálního inhibitoria, tj. zákazu povinnému nakládat se svým majetkem pod sankcí relativní neplatnosti příslušného právního úkonu, které se váže na okamžik doručení usnesení o nařízení exekuce povinnému.

Vzhledem k tomu, že celé řízení o nařízení exekuce směřuje k uspokojení pohledávky oprávněného, mohlo by dojít ke zmaření exekuce, pokud by bylo takové usnesení doručeno současně jak oprávněnému, tak povinnému. Povinný byl se mohl zbavit majetku a zabránit tak úspěšnému provedení exekuce. Zákonodárce tak zakotvil, že takové usnesení bude povinnému doručeno až společně s usnesením, kterým soud návrhu na nařízení exekuce vyhovuje.

Při nařízení exekuce podle EŘ postupuje soud zpravidla totožným postupem jako při nařízení výkonu rozhodnutí podle OSŘ, patrné jsou však některé odlišnosti, které staví exekuci podle EŘ do pozice výhodnějšího a efektivnějšího způsobu ochrany zájmů oprávněných osob. Výhodou tohoto typu řízení je především skutečnost, že soud má pro nařízení exekuce od doručení návrhu pouhých 15 dnů, ve kterém je povinen pověřit příslušného exekutora jejím provedením. Samozřejmostí je splnění veškerých zákonných podmínek, za kterých může být exekuce nařízena. Takovými podmínkami, resp. předpoklady jsou zejména existence a vykonatelnost exekučního titulu, a to jak po stránce formální, tak po stránce materiální, přičemž stejně jako v případě řízení o nařízení výkonu rozhodnutí se tento exekuční titul připojuje k návrhu. Takovým exekučním titulem je soud vázán, aniž by zkoumal jeho věcnou správnost. V tomto je postup soudu totožný jak při nařízení výkonu rozhodnutí podle OSŘ, tak při nařízení exekuce podle EŘ. Oproti OSŘ však nejsou skutečnosti rozhodné pro nařízení exekuce nikde v EŘ výslovně upraveny. Lze je ovšem dovodit z jiných ustanovení EŘ a samozřejmě i z příslušných ustanovení OSŘ v návaznosti na ustanovení § 52 odst. EŘ umožňující přiměřené použití OSŘ pro otázky v EŘ neupravené. EŘ pro tento účel obsahuje pouze ucelený výčet náležitosti návrhu na nařízení exekuce.

Otázkou rozhodných skutečností pro nařízení exekuce podle EŘ se zabývala i judikatura, a to jak judikatura Nejvyššího soudu ČR³⁷, tak i judikatura soudů nižší instance³⁸, kde byl podán výčet těchto rozhodných skutečností. Pro přehled uvádím, že jako rozhodné skutečnosti soudy považují otázku, zda byl exekuční titul vydán orgánem, který k tomu měl pravomoc, zda je

³⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 245/2004, ze dne 27.5.2005

³⁸ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31.5.2004, sp. zn. 23 Co 137/2004. Soudní rozhledy, 2005, č. 3, rozhodnutí č. 36, s. 94 an.

vykonatelný po stránce formální a materiální, zda oprávněný a povinný jsou věcně legitimováni, zda je exekuce navrhována v takovém rozsahu, který stačí k uspokojení oprávněného, a zda právo není prekludováno.³⁹

Obrovskou výhodou, jak již bylo výše uvedeno, je to, že soud nařizuje exekuci, aniž by stanovil způsob, jakým má být exekuce provedena. Jednou z výjimek je, jestliže exekuční titul omezuje oprávněného v tom, že může přisouzenou pohledávku uspokojit pouze z konkrétního majetku. Takové omezení nemůže soud při nařízení exekuce pominout. V takovém případě soud nařídí exekuci nikoliv na majetek povinného bez omezení, ale jen na konkrétní majetek, uvedený v exekučním titulu.⁴⁰ Samotné způsoby možného provedení exekuce stanoví EŘ v ustanovení Hlavy IV v ustanovení §§ 58 až 73.

Způsob provedení exekuce je určen až v samotném exekučním příkazu soudním exekutorem, podle kterého se exekuce po právní moci usnesení o nařízení exekuce provede. V souladu s ustanovením § 47 odst. 2 EŘ má totiž exekuční příkaz účinky nařízení výkonu rozhodnutí podle OSŘ. Oddělení posuzování podmínek nařízení exekuce vykonávané soudem prostřednictvím usnesení o nařízení exekuce od volby způsobu jejího provádění realizované exekutorem v exekučním příkazu je jedním ze základních principů, na kterých je založeno exekuční řízení a který exekuci odlišuje od výkonu rozhodnutí, kde obě činnosti vykoná soud v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.⁴¹

Pokud jde o námitku zřejmé nevhodnosti způsobu provedení exekuce, kterou může povinný, jak uvádí ustanovení § 264 odst. 1 OSŘ, uplatnit proti návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí, není její uplatnění při nařízení exekuce podle EŘ významné. Takovou námitku by bylo možné uplatnit až prostřednictvím návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí podle § 55 odst. 1 EŘ. Tématu zastavení výkonu rozhodnutí a exekuce a jejich rozdílů se tato práce věnuje z důvodu přehlednosti v samostatné kapitole.

Pokud jsou splněny všechny předpoklady pro nařízení exekuce a soud vydá usnesení, kterým exekuci nařizuje a jejím provedením pověří konkrétního exekutora, vydá exekutor po doručení

³⁹ Račok, M. K možnosti spáchání trestného činu podvodu podáním nepravdivého návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce. Bulletin advokacie, 2008. č. 11, s. 25 až 30.

⁴⁰ Kasíková, M. a kolektiv. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 146.

⁴¹ Kasíková, M. a kolektiv. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 173.

tohoto usnesení exekuční příkaz. Od právní moci usnesení o nařízení exekuce je pak exekutor oprávněn a stejně tak povinen činit takové úkony, a to i bez návrhu oprávněného, které vedou k úspěšnému provedení exekuce.

Negativem nové právní úpravy týkající se 15 denní lhůty pro nařízení exekuce a pověření konkrétního exekutora jejím provedením je fakt, že novelizované znění EŘ neobsahuje ustanovení o tom, v jaké lhůtě má být usnesení exekučního soudu o nařízení exekuce a pověření exekutora jejím provedením tomuto exekutorovi doručeno. Zákon stanoví pouze lhůtu k rozhodnutí soudu. V praxi se tak v krajních případech stává, že zamýšlené zrychlení a zjednodušení exekučního řízení naráží na nedokonalost právní úpravy a dochází tak ke zpomalení exekučního řízení. V případě nedodržení lhůty pro rozhodnutí o nařízení exekuce a pověření konkrétního exekutora by tak v úvahu přicházela náhrada škody způsobená nesprávným úředním postupem, její praktická efektivita však zůstává otázkou. Naproti tomu, jak již bylo uvedeno výše, není pro doručení příslušného usnesení stanovena žádná lhůta ani odpovídající sankce. Přitom zamýšlenou rychlost exekuce může tato nedokonalost značně ovlivnit.

Nicméně výhoda exekuce podle EŘ oproti výkonu rozhodnutí spočívá zejména v tom, že samotný postup exekuce určuje sám exekutor na základě svého pověření k provedení exekuce. Je vázán pouze právním řádem, rozhodnutím soudu vydaném v řízení o výkon rozhodnutí a exekučním řízením. Soud pak k jeho ovlivňování může použít pouze tam, kde mu EŘ dává příslušné zmocnění. Pokud však takové zmocnění není upraveno, závisí volba postupu na exekutorovi. Svoji činnost vykonává nezávisle. Jakmile exekutor zjistí o povinném potřebné informace pro úspěšný výkon exekuce, vybere její způsob a vydá exekuční příkaz ohledně majetku, který má být exekucí postižen. Od nedávné doby je však exekutor povinen respektovat přiměřenost navrhovaného způsobu provedení exekuce s ohledem na vymáhanou povinnost a hodnoty předmětu, z něhož má být splnění závazků povinného dosaženo. Tato zásada přiměřenosti se pak uplatní zejména pokud jde o vymáhání peněžitých pohledávek. U nepeněžitých pohledávek se uvedená zásada uplatní ve vztahu k vymáhání nákladů, pro jejichž vynucení je exekuce rovněž nařizována. Při posuzování přiměřenosti rozsahu exekuce je však třeba mít na paměti, že celková výše vymáhaného plnění není s ohledem na úroky a neurčené náklady oprávněného a exekutora při vydávání exekučního příkazu známa, exekutor ji pouze předpokládá.

V praxi často dochází k situaci, kdy povinný nemá pohledávky vůči jednomu věřiteli. Protože se dá s nadsázkou říci, že život člověka ovlivňují zejména daně, bývá dalším věřitelem zpravidla často i příslušný finanční úřad. Pokud tak oprávněný požádá soud nebo soudního exekutora o provedení exekuce může dojít k situaci, kdy bude jeho pohledávka uspokojena v rámci jiné exekuce, než exekuce, kterou žádá oprávněný.⁴² Jedná se především o to, že dlužník může být v prodlení s platbou nejen vůči oprávněnému, ale také vůči jiným oprávněným subjektům, jako například právě vůči příslušnému správci daně. Souběžně s nařízením exekuce podle EŘ nebo OSŘ může být exekuce nařízena za určitých okolností i daňová exekuce.^{43,44} Tento souběh, resp. střet exekucí pak zasahuje i do procesního postavení oprávněného.⁴⁵ A právě pro tento případ zákonodárce ve spolupráci s Ministerstvem financí vydal předpis vyjasňující tyto střety exekucí. Byl tak vydán zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí. To znamená takové případy, kdy jsou nařízenými exekucemi souběžně postiženy tytéž věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty. Současně i ustanovení § 35 odst. 3 EŘ zakotvuje, že zahájení exekučního řízení brání tomu, aby pro tentýž nárok bylo zahájeno nebo probíhalo jiné exekuční řízení podle EŘ. Odpovídá to zásadě, že v jedné a téže věci může probíhat jen jedna exekuce. Porušení této zásady by totiž vedlo k tomu, že by nemuselo být dosaženo toho, co je podstatou vykonávacího řízení, a to zajištění oprávněných zájmů účastníků řízení, především ale zejména uspokojení práv oprávněných subjektů. Jak uvádí judikatura, podstatné je to, že podmínky exekučního řízení jsou dotčeny co do překážky řízení zahájeného nebo pravomocně rozhodnuté věci ve smyslu ustanovení § 83 odst. 1 a § 159a odst. 5 OSŘ) nikoli nařízením exekuce, nýbrž teprve vydáním exekučního příkazu.⁴⁶

Na tomto místě je ovšem třeba připomenout důležitý judikát Nejvyššího soudu ČR, podle kterého výše uvedený zákon č. 119/2001 Sb. nedopadá na případy souběhu výkonu rozhodnutí podle OSŘ a exekuce podle EŘ.⁴⁷

Důležitým úkolem EŘ je především ochránit zájmy oprávněných subjektů a pomoci jim, domoci se jejich práva na vymožení pohledávky vůči povinnému, která jim po právu náleží.

⁴² Šrotýř, J. Vymáhání daňových pohledávek v souvislostech. Daně a finance, 2006. č. 7-8, s. 5.

⁴³ Šrotýř, J. Vymáhání pohledávek daňového charakteru soukromým subjektem práva. Daně, 2005. č. 4, s. 7 an..

⁴⁴ Grossová, M. Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi. Praha : Linde, 2007, s. 240 an.

⁴⁵ Srovnej Rašovská, I. Jak být úspěšný v exekuci. Brno : Orac, 2003.

⁴⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 1825/2003, ze dne 16.12.2004

⁴⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 331/2004 ze dne 21.7.2004

Neopomenutelnou pomoc při tom poskytl zákonodárce, když pamatoval na případy, kdy se povinní zbavovali svého majetku po nařízení exekuce, aniž by jim v tom bylo legálně bráněno, čímž byl zásadně ohrožen účel samotné exekuce. K ochraně zájmu oprávněných subjektů byl tzv. střednědobou novelou EŘ upraven i procesní institut generálního inhibitoria, v ustanovení § 44a a 47 odst. 4 EŘ. Novela EŘ přijatá v listopadu roku 2009 pak přinesla určité rozvolnění tohoto procesního institutu. Oproti původní koncepci absolutní neplatnosti právního úkonu, kterým povinný porušil zákaz nakládat se svým majetkem, byla zavedena neplatnost relativní. Trvání na bezvýjimečné neplatnosti i v případě, kdy již exekuce skončila úspěšným vynucením vymáhané povinnosti nebo možnost dovolávat se neplatnosti otevřená neomezeně i pro jiné osoby, v jejichž prospěch nebyla exekuce vedena, nebylo nezbytným omezením práv povinného k dosažení účelu exekučního řízení.

Jak bylo uvedené výše tento procesní institut je založen na zákazu směřujícím vůči povinnému, kterým je mu nově pod sankcí relativní neplatnosti učiněných úkonů zakázáno nakládat veškerým svým majetkem. Z tohoto principu pak EŘ stanoví určité výjimky. Generálním inhibitoriem je ze zákona povinnému znemožněno snižovat hodnotu svého majetku, vyvádět z něj věci a práva v průběhu exekuce a mařit tím její účel⁴⁸. Relativní neplatnosti se pak mohou dovolat exekutor, oprávněný, příp. další věřitel, který přihlásil svoji pohledávku do probíhající exekuce.

Nově je exekutorovi umožněno na návrh povinného rozhodnout o tom, že se zákaz nakládat se svým majetkem nevztahuje na majetek, který povinný uvedl v návrhu, jestliže povinný zároveň doloží, že jeho zbývající majetek zjevně a nepochybně stačí k uhrazení vymáhané pohledávky včetně nákladů oprávněného a nákladů exekuce. Právě zde by se měl aplikovat princip přiměřenosti exekuce, tak aby exekutor zbytečně neblokoval majetek, jehož hodnota vysoko přesahuje výši vymáhané pohledávky. Novela EŘ tak na tomto místě více posílila účast povinného na exekuci a jeho zájem poskytovat součinnost exekutorovi.

Kromě generálního inhibitoria lze v EŘ nalézt i speciální inhibitoria, která se vztahují ke konkrétně určenému majetku a právům, na které se vztahují exekuční příkazy. V praxi je pak takové omezení realizováno tak, že je povinnému v exekučním příkazu zakázáno nakládat se svým majetkem, jinak je úkon, kterým tuto povinnost porušil neplatný, a to absolutně. Je

⁴⁸ Je otázkou nakolik je zákonná úprava efektivní, když není uzákoněna žádná veřejně přístupná evidence, která by obsahovala seznam osob, kterých se zákazy dle generálního příp. speciálního inhibitoria týkají.

zřejmé, že by nebylo spravedlivé požadovat po povinném, aby se zřekl nakládání se svým majetkem pro všechny případy. Zákon tak upravuje i výjimky, které povinnému umožňují, aby se svým majetkem nakládal v rámci běžné obchodní činnosti, uspokojování životních potřeb a udržování a správu svého majetku.

Speciální inhibitorium, tj. zákaz povinnému nakládat s určitými věcmi a právy, je pak u některých způsobů exekuce dále doplněno o tzv. arrestatorium, tj. zákaz dlužníkovi povinného nakládat pohledávkou povinného v rozsahu vymáhané částky. Tento institut zná i OSŘ, které se použije na základě ustanovení § 52 odst. 1 EŘ o přiměřeném použití OSŘ, ale i na základě dalších odkazů na přiměřenou aplikaci OSŘ na exekuční řízení.

2.1.3 Provedení

Základním rozdílem mezi námi zkoumanými právními předpisy je to, že výkon rozhodnutí vedený soudem je soudem nejen nařízen, ale i proveden. Jak již bylo uvedeno výše, v rámci exekuce podle EŘ je to sice soud, kdo nařídí exekuci, ale samotným jejím provedením pověří konkrétního exekutora. Přesto, že je zde naprosto patrný rozdíl v právní úpravě, přece mají obě exekuce něco společného. Tímto společným znakem je pak skutečnost, že k vlastnímu provedení exekuce pak můžou být použity jen způsoby, které jsou upraveny v zákoně, tj. v ustanovení § 257 OSŘ a v ustanovení § 58 odst. 1 EŘ. Oběma právními úpravami je pak společné to, že jsou v nich taxativně upraveny způsoby provedení exekuce a to buď k uspokojení pohledávky peněžité nebo naopak pohledávky mající jinou povahu, myšleno nepeněžité pohledávky. Dalo by se říct, že právě to je jedna ze silných stránek námi popisované dělby pravomocí v rámci exekuce podle EŘ. Legislativce se v tomto případě pojistil zejména proti libovůli exekutorů a poskytl tím nemalou ochranu povinnému a jeho právní jistotě.

V zásadě lze pak říci, že způsoby provedení výkonu rozhodnutí resp. exekuce jsou v obou právních předpisech totožné a jejich taxativní výčet je uvedený v rámci jediného paragrafu (§ 258 OSŘ a § 59 odst. 1 EŘ) s jedinou výjimkou, kterou je exekuce příkazem k výplatě z účtu u peněžního ústavu v případě EŘ (tento způsob exekuce je jeden z nejmladších a lze se jen domnívat, proč jej legislativce do taxativního výčtu nezahrnul). EŘ však na základě střednědobé novely zavedl dvě kategorie způsobu provádění exekuce ukládající zaplacení peněžité částky, kdy na prvním místě stojí provedení exekuce příkazáním pohledávky,

srážkami ze mzdy a jiných příjmů nebo zřízením exekutorského zástavního práva na nemovitostech. Ke vykonání exekuce způsobem uvedeným v druhé kategorii se pak může přistoupit jen za předpokladu, že pokud výše uvedené způsoby první kategorie nepostačují k uhrazení vymáhané pohledávky. Jak již bylo na jiných místech této práce uvedeno, došlo touto změnou k zamezení provádění exekuce neadekvátním způsobem, ke kterému v minulosti ze strany exekutorů často docházelo a práva povinných tak byla zasažena více, než bylo nutné.

Vzhledem k tomu, že úprava způsobů provedení exekuce je až na výjimky popsané v této práci v zásadě totožná, bylo možné v případě EŘ zvolit takový postup, aby se v něm upravily jen jednotlivé odlišnosti oproti způsobům provedení v OSŘ a v ostatních případech, kdy EŘ nemá pro daný způsob provedení exekuce speciální úpravu, použije se přiměřeně OSŘ. To zcela odpovídá zásadě subsidiarity v rámci vztahu mezi OSŘ a EŘ v případě exekuce prováděné soudním exekutorem.

2.2 Opravné prostředky

2.2.1 Odvolání

Vzhledem k tomu, že náš právní řád je založený na respektování práv občanů bránit svá práva cestou soudní moci, a to i v případě exekučního řízení, umožňuje právní úprava v OSŘ, aby kterýkoliv z účastníků řízení o výkonu rozhodnutí podal proti usnesení soudu prvního stupně odvolání. Není rozhodné, zda byl usnesením návrh na nařízení výkonu rozhodnutí zamítnut nebo nařízen. O tomto odvolání rozhoduje odvolací soud. V případě odvolání pak platí obvykle zásada neúplné apelace, tzn. že odvolací soud není vázán skutkovými zjištěními ani závěry soudu prvního stupně, ale nesmí zásadně přihlížet ke skutečnostem, které nebyly v rámci řízení na prvním stupni uplatněny. Řízení o výkonu rozhodnutí představuje v tomto směru výjimku, protože zde platí v souladu s ustanovením § 254 odst. 5 OSŘ systém úplné apelace, a tak lze v odvolání uvádět nové důkazy a nové skutečnosti.⁴⁹ Je však důležité pochopit, že k novým skutečnostem a důkazům odvolací soud nepřihlíží bez dalšího, z vlastní iniciativy či moci úřední. K novým skutečnostem přihlédne odvolací soud v řízení ve věci výkonu rozhodnutí nebo exekuce jen tehdy, byly-li v odvolacím řízení uplatněny.⁵⁰

⁴⁹ Bureš, J. a kolektiv. Občanský soudní řád s judikaturou a souvisejícími předpisy. Praha : C. H. Beck, 2003, s. 1372

⁵⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp.zn. 20 Cdo 2207/2004 ze dne 30.6.2005

Za účelem zrychlení soudního řízení upravil zákonodárce pro případ odvolacího řízení ve věcech exekučních i postup odvolacího soudu, a to na základě novely OSŘ zákona č. 59/2005 Sb. V návaznosti na tuto novelu pak v souladu s ustanovením § 254 odst. 6 OSŘ a nestanoví-li zákon v této části OSŘ jinak, při rozhodování o odvolání podanému proti usnesení, kterým bylo rozhodnuto o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí, o návrhu na odklad provedení výkonu rozhodnutí, o návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. a) až f), ve věcech výkonu rozhodnutí o výchově nezletilých dětí, o ceně prodávané nemovitosti nebo podniku a o nařízení dražebního jednání, lze rozhodnutí soudu prvního stupně zrušit jen podle ustanovení § 219a odst. 1 OSŘ. Šetření nebo dokazování, která jsou potřebná pro potvrzení nebo změnu usnesení soudu prvního stupně, provede odvolací soud sám nebo prostřednictvím soudu prvního stupně a nebo dožádaného soudu. Stejně tak by mělo soudní řízení urychlit i ta pravidla, že k projednání odvolání není třeba nařizovat jednání tehdy, jestliže se v odvolacím řízení neprovádí šetření nebo dokazování nebo jestliže soud prvního stupně rozhodl v souladu se zákonem bez nařízení jednání. To však neplatí, bylo-li odvolání podáno proti usnesení soudu prvního stupně o zastavení výkonu rozhodnutí pro důvody uvedené v ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) a h). V těchto případech je soud povinen jednání nařídit.⁵¹

Stejně tak v případě exekuce podle EŘ je možné podat odvolání proti usnesení o nařízení exekuce, o kterém rozhoduje stejně jako u výkonu rozhodnutí odvolací soud.⁵² Na základě ustanovení § 44 odst. 7 EŘ je proti usnesení o nařízení exekuce přípustné odvolání, v němž nelze namítat jiné skutečnosti než ty, jež jsou rozhodné pro nařízení exekuce. K ostatním soud nepřihlédne a nařízení exekuce potvrdí. Mezi uvedené rozhodné skutečnosti pro nařízení exekuce lze pak zařadit zejména podmínky řízení (existence návrhu na nařízení exekuce, pravomoc a příslušnost soudu, způsobilost být účastníkem řízení, procesní způsobilost atd.), existenci vykonatelného exekučního titulu, věcnou legitimaci účastníků řízení a skutečnost, zda již nenastala prekluze vymáhaného práva.

Pokud jde o to, u koho má být odvolání podáno, EŘ nově stanoví, že odvolání je možné podat i k rukám exekutora, který je povinen takové odvolání postoupit bez zbytečného odkladu

⁵¹ Srovnej ustanovení § 254 odst. 6 OSŘ

⁵² Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31.5.2004, sp. zn. 23 Co 137/2004. Soudní rozhledy, 2005, č. 3, rozhodnutí č. 36, s. 94 an.

příslušnému soudu. I v takovém případě je lhůta k podání odvolání zachována. Tato změna je reakcí na nevyhovující právní úpravu podpořenou též výkladovým stanoviskem Nejvyššího soudu ČR, podle něhož nebylo možné odvolání podat přímo exekutorovi, přestože se úkony exekutora považovaly za úkony soudu.⁵³

Ve srovnání s právní úpravou odvolání v rámci OSŘ je patrné, že úprava v EŘ je odlišná, a to zejména co se důvodů odvolání, tak způsobu vyřízení odvolání týče. Pokud jde o skutečnosti rozhodné pro nařízení exekuce nemůže být příslušná úprava v OSŘ použita, protože ustanovení § 44 odst. 7 EŘ je úpravou speciální a komplexní. Toto ustanovení je pak nutné vykládat tak, že jsou-li v odvolání uvedeny pouze skutečnosti, které jsou pro nařízení exekuce nerozhodné, odvolání je třeba odmítnout (na rozdíl od odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutím, které pak odvolací soud potvrdí). Potvrzení napadeného usnesení však není jediný možný výsledek odvolacího řízení. Odvolací soud může v případě, že uzná skutečnosti uvedené v odvolání za odůvodněné, usnesení soudu prvního stupně změnit a návrh oprávněného na nařízení exekuce zamítnout.

Výkladové stanovisko Nejvyššího soudu upravilo i situaci, kdy v odvolání nebyly uvedeny skutečnosti žádné a jednalo se tak o jakési „blanketní“ odvolání. Dle Nejvyššího soudu je třeba i takovéto odvolání odmítnout, aniž by odvolací soud příslušného odvolatele o těchto skutečnostech poučoval. Poučení o odvolání totiž obsahuje již usnesení o nařízení exekuce.⁵⁴ Výše uvedené má vliv i na samotné účinky zamítnutého odvolání. Je-li totiž odmítnuto odvolání neobsahující žádné skutečnosti, nastává právní moc napadeného usnesení, jako by takové odvolání nebylo nikdy podáno. Na druhé straně, je-li odmítnuto odvolání, které obsahuje skutečnosti, které nejsou pro nařízení exekuce rozhodné, projeví se zde suspensivní účinky podaného odvolání. Stejně tak bude podle výkladového stanoviska Nejvyššího soudu nezbytné odmítnout opravný prostředek, který byl podán proti exekučnímu příkazu. Důvodem je zejména snaha o zachování rychlosti exekučního řízení. Proti exekučnímu příkazu nelze tedy podat žádný z opravných prostředků uvedených v části čtvrté OSŘ nebo v jiných ustanoveních. Bez úspěchu by tak zůstalo nejen odvolání, ale i žaloba pro zmatečnost, žaloba

⁵³ Palla, T. Novelizace exekučního řádu – posun k lepšímu? [citováno dne: 26.6.2010] Dostupný z: http://ihned.cz/1--42774950-000000_print-25

⁵⁴ Stanovisko Nejvyššího soudu ČR sp. zn./ čj. Cpjn 200/2005 ze dne 1.1.2000 k výkladu zákona o soudních exekutorech, bod XI.

na obnovu řízení podle § 228 a násl. OSŘ nebo dovolání podle § 236 a násl. OSŘ. Stejně by tak bylo nutné odmítnout odpor či námitky proti exekučnímu příkazu.

Povinný však může dát podnět exekutorovi ke zrušení exekučního příkazu v souladu s ustanovením § 47 odst. 1 EŘ. Procesní obranou povinného proti vydanému exekučnímu příkazu je však především podání návrhu na zastavení exekuce podle ustanovení § 55 EŘ z důvodu uvedených v příslušných ustanovení OSŘ. Spolu s možností podání návrhu na odklad exekuce je dán povinnému k dispozici dostatečný prostor k posouzení toho, zda byl exekuční příkaz vydán v souladu se zákonem či nikoliv.

V souvislosti s převedením značné rozhodovací agendy ze strany exekučních soudů na exekutory, EŘ nově upravuje možnost odvolat se proti rozhodnutí exekutora. Příslušným soudem k rozhodování o odvolání je krajský soud, v jehož obvodu působí exekuční soud. Dá se říci, že exekutor pak pro krajský soud plní úlohu jakéhosi „hlídacího psa“, když rozhoduje o odmítnutí opožděně podaného odvolání, odstraňuje případné vady ve včas podaném odvolání a doručuje odvolání ostatním účastníkům exekučního řízení. V zásadě připravuje veškeré podklady pro odvolací řízení, jako je tomu v případě předsedy senátu soudu prvního stupně v rámci odvolacího řízení u soudního výkonu rozhodnutí.

Přes výše uvedené je zřejmé, že úprava o EŘ je pouze dílčí úpravou, a tak bude nezbytné použít subsidiárně OSŘ.

2.2.2 Dovolání

Mezi mimořádné opravné prostředky v rámci řízení o výkon rozhodnutí a exekučního řízení patří jako prostředek obrany také dovolání. Přesto, že jeho použití není v praxi zdaleka tak běžné jako v případě odvolání, je třeba jej na tomto místě okrajově zmínit zejména proto, že v praxi dochází k jeho častému odmítnutí pro jeho nepřipustnost. Důvodem je to, že použití dovolání je co do své přípustnosti velmi omezené. Dovoláním lze napadnout rozhodnutí odvolacího soudu pouze v taxativně stanovených případech dle ustanovení § 237 až 239 OSŘ.

Zjednodušeně lze říct, že dovolání je v souvislosti s vykonávacím řízením přípustné pouze proti usnesení odvolacího soudu, jimž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé, případně potvrzeno, v případech, kdy prvoinstanční soud rozhodl ve věci samé odlišně od svého původního rozsudku, neboť byl vázán názorem odvolacího soudu, a nakonec bylo-li

rozhodnutí soudu prvního stupně potvrzeno, ale dovolání není přípustné, avšak dovolací soud má za to, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Zatímco podle předchozí právní úpravy bylo dovolání proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno nebo změněno usnesení soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnutí o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí, resp. exekuce přípustné, od 1. července 2009 takové rozhodnutí odvolacího soudu již dovoláním napadnout nelze.⁵⁵ Důvodem byla snaha o zefektivnění exekučního řízení a následně vynětí ustanovení § 238a odst. 1 písm. c) OSŘ, které dovolání ve zmíněném případě v minulosti připouštělo.

V rámci exekučního řízení je pak významné pro použití dovolání ustanovení § 130 EŘ, podle kterého tam, kde se ve zvláštních právních předpisech hovoří o soudním výkonu rozhodnutí nebo výkonu rozhodnutí, rozumí se tím také nařízení a provádění exekuce podle EŘ. Toto ustanovení tak umožňuje, aby se úprava dovolání upravená v OSŘ aplikovala i v exekučním řízení podle EŘ.⁵⁶

2.3 Skutečnosti způsobující odklad a zastavení výkonu rozhodnutí a exekuce

2.3.1 Odklad výkonu rozhodnutí a exekuce

Celý náš soudní systém je založen především na co největší snaze o účelnost a efektivnost ochrany práv oprávněného subjektu, který se prostřednictvím soudní moci domáhá uspokojení svých práv proti povinnému. V případě výkonu rozhodnutí je to soud, který by měl postupovat při provádění exekuce tak, aby byl co nejúčelněji zjištěn skutečný stav věci a aby ochrana práv byla rychlá a účinná. Tato zásada je zakotvena v popředí všech ustanovení OSŘ a to v ustanovení § 6 OSŘ. Soudu je uloženo, aby výkon rozhodnutí provedl a je na něm, aby prostřednictvím své iniciativy napomohl k uspokojení práv oprávněného. Naštěstí zákon není zaměřen pouze jednostranně a stejná práva jaké má oprávněný, je třeba poskytnout i povinnému. Má se na mysli zejména situace, kdy by okamžitý výkon rozhodnutí, resp. jeho provedení, mohlo povinného ohrozit natolik, že by způsobilo jemu a jeho rodině vážné komplikace a škodu. Pro tento případ zákon upravuje institut odkladu výkonu rozhodnutí.

⁵⁵ Kasíková, M. a kolektiv. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2010.

⁵⁶ Tripes, A. Exekuce v soudní praxi. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 789.

Jeho smyslem však není výkon rozhodnutí zcela zastavit a výkon rozhodnutí ukončit, naopak u odkladu výkonu rozhodnutí se předpokládá, že se provedení výkonu rozhodnutí na určitou dobu pouze odloží a po uplynutí stanovené doby bude soud v jeho realizaci opět pokračovat. Z uvedeného vyplývá, že tímto institutem jsou chráněna jak práva povinného, tak práva oprávněného. Soud však musí v každém případě zkoumat, zda poskytnutí výhody jednomu účastníkovi řízení neznamena způsobení újmy druhému účastníkovi, jde přece jen o zásah do rychlosti a efektivnosti provedení výkonu rozhodnutí.

OSŘ rozeznává v zásadě dva druhy odkladu výkonu rozhodnutí, a to v závislosti na důvodech, pro které k odkladu výkonu rozhodnutí dochází. Prvním důvodem jsou poměry povinného a druhým důvodem pak skutečnost, že lze očekávat, že samotné řízení o výkonu rozhodnutí bude zastaveno. Je logické, že je třeba výkon rozhodnutí nařídit, aby mohl být poté za stanovených podmínek odložen. Aby byl naplněn účel institutu odkladu výkonu rozhodnutí, je možné povolit odklad i v okamžiku, kdy usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí ještě nenabylo právní moci.

O odkladu výkonu rozhodnutí pro poměry povinného je možné rozhodnout pouze na základě návrhu povinného. Pokud jde o poměry povinného, zákon výslovně stanovuje, že se tak musí stát bez zavinění povinného, kdy by se dostal přechodně do takové životní situace, že by neprodlený výkon rozhodnutí mohl mít pro něho nebo pro příslušníky jeho rodiny zvlášť nepříznivé následky a oprávněný by nebyl odkladem výkonu rozhodnutí vážně poškozen. Tyto uvedené podmínky je pak třeba zkoumat každou samostatně s ohledem na konkrétní případ.

V případě odkladu pro důvod předpokládaného zastavení výkonu rozhodnutí se jedná o postup, kdy jsou chráněna zejména práva povinného, pokud jsou zde důvody pro zastavení výkonu rozhodnutí. V takovém případě není zapotřebí návrh povinného a soud může odklad povolit i z vlastní iniciativy, za předpokladu, že je mu známá taková skutečnost nebo reálný důvod, pro který by mělo být řízení o soudním výkonu rozhodnutí zastaveno.

Co se týče odkladu exekuce podle EŘ, i zde má odklad stejný účel jako v případě odkladu výkonu rozhodnutí upraveného v OSŘ a reaguje jednak na přechodné osobní, ekonomické a sociální mimořádné a nepříznivé důsledky exekuce na povinného a jeho rodinu, a jednak na možnou a přechodnou nejistotu, zda bude exekuci možno provést, resp. zda ji nebude nutno zastavit. Ustanovení § 54 odst. 3 EŘ pak výslovně uvádí, že odklad exekuce je možný i za

použití ustanovení § 266 odst. 1 OSŘ (z důvodu poměrů na straně povinného). Exekutor nebo exekuční soud v takovém případě na návrh povinného exekuci odloží, přičemž musí uvést i dobu, na kterou exekuci odkládá, na rozdíl od výkonu rozhodnutí, kde chybějící údaj o délce trvání odkladu nezpůsobuje jeho neúčinnost. Exekutor pak po uplynutí této doby pokračuje z úřední povinnosti v provádění exekuce. Na rozdíl od výkonu rozhodnutí se však při exekuci nevydává usnesení o pokračování v exekuci, neboť usnesení o odkladu musí obligatorně obsahovat určení doby, na kterou se exekuce odkládá.⁵⁷ Během odkladu exekuce zůstává v platnosti generální inhibitorium a generální arrestatorium, jakož i všechna arrestatoria a inhibitoria speciální, přičemž ostatní účinky jsou odvislé od toho, jaký konkrétní způsob provedení exekuce byl zvolen exekutorem.

Odklad exekuce má s odkladem soudního výkonu rozhodnutí společné i to, že stejně jako při soudním výkonu rozhodnutí se může odklad podle EŘ týkat jak celé exekuce nebo jen její části, případně jen některého předmětu (např. v případě excindační žaloby). I v rámci exekučního řízení je pak možné odklad nařídit až poté, co byla nařízena samotná exekuce. V případě odložení vykonatelnosti exekučního titulu, je pak možné nařídit exekuci a současně nařídit i její odklad, což je společné jak úpravě dle OSŘ, tak úpravě dle EŘ.

Tzv. střednědobou novelou EŘ byla úprava odkladu exekuce v EŘ podstatným způsobem doplněna. Zákon tak nově stanoví, že návrh na odklad exekuce se podává přímo u pověřeného exekutora. Oproti návrhu na nařízení exekuce, který obsahuje vady, které je možné na základě výzvy exekutora opravit, se zde setkáváme s opačným postupem. V případě, že je návrh na odklad exekuce nějakým způsobem vadný, exekutor je povinen takový návrh odmítnout, jestliže není pro nedostatky návrhu možné o návrhu věcně rozhodnout. Jelikož podání návrhu na odklad brání v pokračování exekuce, není možné použít ustanovení § 43 OSŘ, protože výzva k doplnění a s tím spojené soudcovské lhůty by byly v takovém případě v rozporu s cíli exekučního řízení. Exekutor nečiní od doručení návrhu na odklad exekuce až do rozhodnutí o tomto návrhu žádné úkony směřující k provedení exekuce. Vzhledem k tomu, že EŘ na tomto místě hovoří o činění úkonů směřujících k provedení exekuce, není vyloučeno aby exekutor činil takové úkony, kterými by zjišťoval další postižitelný majetek povinného a zjišťoval by úkony povinného ohledně již postiženého majetku nebo stavu tohoto majetku.

⁵⁷ Kasíková, M. a kolektiv. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 198.

Novela EŘ z listopadu roku 2009 zcela nově zavádí možnost složit u exekutora jistotu ve výši vymáhané pohledávky, nákladů oprávněného a nákladů exekuce. Se zaplacením této jistoty je spojen odklad exekuce. V případě uhrazení jistoty bude exekuce na návrh povinného exekutorem nebo exekučním soudem odložena až do právní moci rozhodnutí o návrhu na zastavení exekuce podaném povinným. Výrazně se tím zvyšuje ochrana povinného v případě, kdy namítá některou ze skutečností rozhodných pro provedení exekuce a současně je touto jistotou posílena pozice oprávněného pro případ, kdy by byl návrh na zastavení exekuce zamítnut. V takovém případě by měl oprávněný možnost, aby byla jeho vymáhaná pohledávka uspokojena ze složené jistoty.

Komplikací by tak v případě této jistoty mohla být pouze skutečnost, že je třeba odhadnout její výši s ohledem na možný nárůst vymáhané pohledávky a rostoucí náklady exekutora, resp. jeho odměny do doby rozhodnutí o návrhu na zastavení exekuce. Složená jistota tak musí pokrývat celé toto období, přičemž je třeba přihlídnout ke skutečnosti, že dokazování v řízení o zastavení exekuce nemusí být vždy jednoduché a rychlé. Velkou výhodou pro povinného v souvislosti s poskytnutím výše uvedené jistoty je fakt, že společně s rozhodnutím o odkladu exekuce bude rozhodnuto o tom, že ode dne vydání rozhodnutí o odkladu exekuce dochází ke zrušení zákazu pro povinného nakládat s veškerým svým majetkem, tj. ke zrušení generálního, ale případně i speciálního inhibitoria.

Nevyhoví-li sám exekutor návrhu na odklad exekuce ve lhůtě 7 dnů, pak jej postoupí společně s exekučním spisem k rozhodnutí exekučnímu soudu, který o něm ve lhůtě 15 dnů rozhodne. Tím se rozhodování o odkladu blíží rozhodování o předběžném opatření podle OSŘ. Nově je exekuční soud oprávněn i bez návrhu odložit provedení exekuce, lze-li očekávat, že exekuce bude zastavena.

2.3.2 Zastavení výkonu rozhodnutí a exekuce

Jak již bylo uvedeno v úvodu této práce, účelem řízení o výkonu rozhodnutí a exekučního řízení je efektivně a co nejrychleji zajistit pro oprávněného plnění, které mu bylo ze strany povinného odmítnuto. Jakmile bude takové plnění povinnému poskytnuto, v tomto případě půjde o splnění povinnosti ze strany povinného vynucené soudem, bude účel exekuce naplněn a příslušné řízení bude ukončeno. Výkon rozhodnutí a stejně tak exekuce podle EŘ však představují obrovský zásah do osobního, sociálního a ekonomického života povinného, a proto

musí být pro nařízení exekuce splněny přísné podmínky stanovené zákonem (k těmto podmínkám viz kapitola 2.1.2 této práce – *pozn. autora*). Přísné podmínky však neplatí pouze pro nařízení exekuce, ale i pro další fáze řízení, zejména co se provádění a výkonu exekuce týče. Jen takové provádění exekuce je možné a zákonem dovolené, které splňuje příslušné zákonné požadavky. Jakmile se však ukáže, že tyto požadavky zákona splněny nejsou, pak není další provádění exekuce zákonem přípustné a musí být po právu zastaveno. Může se dokonce stát, že požadavky, pro které by měla být exekuce zastavena, tu mohly být v době, kdy soud o nařízení exekuce rozhodoval. I v takovém případě je pak možné provádění exekuce zastavit. Zastavení exekuce však neznamená, že by se zrušil exekuční titul, na jehož podkladě k nařízení exekuce došlo. Stejně tak se neruší ani samotné usnesení o nařízení exekuce. Zastavení exekuce tak znamená pouze to, že v jejím dalším provádění se již nepokračuje. To je velká obrana povinného zejména v situacích, kdy zde nejsou podmínky pro to, aby byla exekuce provedena.

Vzhledem k tomu, že v usnesení o zastavení výkonu rozhodnutí se neukládá nikomu žádná povinnost, bude příslušné usnesení v souladu s ustanovením § 171 odst. 2 OSŘ vykonatelné v okamžiku jeho doručení příslušnému účastníkovi řízení o výkonu rozhodnutí. Jde tedy o ten samý účinek jako v případě odkladu výkonu rozhodnutí a exekuce popsaneho v předchozí kapitole. Soud však má možnost vykonatelnost usnesení vázat až na jeho právní moc dle ustanovení § 171 odst. 3 OSŘ, v našem případě se však lze domnívat, že by touto odloženou účinností mohlo dojít k ohrožení účelu institutu zastavení výkonu rozhodnutí, tj. okamžitého zastavení dalšího provádění výkonu rozhodnutí, a tak by k němu neměl soud přistupovat.

Jakousi generální klauzuli obsahující seznam důvodů, pro které je nutné výkon rozhodnutí zastavit, obsahuje § 268 OSŘ. Toto ustanovení se pak použije i pro exekuci podle EŘ, a to z toho důvodu, že EŘ nikterak důvody pro zastavení exekuce neupravuje (až na jednu výjimku, o které tato práce pojednává níže). V takovém případě je nutné na řízení aplikovat opět ustanovení § 52 odst. 1 EŘ, které umožňuje přiměřené použití OSŘ, a tedy i § 268 OSŘ. Důvody zde obsažené platí pro všechny způsoby výkonu rozhodnutí a rovněž exekuce, přičemž jsou pak u jednotlivých způsobů upraveny další důvody pro zastavení výkonu rozhodnutí, které jsou specifické právě pro daný konkrétní způsob a nelze je vztahovat na všechny ostatní způsoby. Stejně tak EŘ předpokládá možnost, že se dodatečně nebo nově

objeví skutečnost, pro kterou není možné vymáhanou povinnost nuceně vymáhat a umožňuje zastavení nařízené exekuce.

Ještě donedávna se právě v rámci řízení o zastavení exekuce podle EŘ projevoval rozdíl od řízení o zastavení výkonu rozhodnutí podle OSŘ, a to typická „dvojkolejnost“ rozhodování v rámci EŘ, když v případě zastavení exekuce nebylo exekutorovi dovoleno, aby o zastavení rozhodoval podle ustanovení o zastavení výkonu rozhodnutí v § 268 a 290 OSŘ. Byl to opět soud, který exekuci nařídil a rovněž se vypořádával s okolnostmi, pro které bylo nezbytné prováděnou exekuci zastavit. Uvedená „dvojkolejnost“ rozhodování o zastavení exekuce v EŘ však byla ve značné míře odstraněna přijatou střednědobou novelou EŘ. Vzhledem k tomu, že původním smyslem EŘ bylo odlehčit a zjednodušit exekuční řízení, přičemž se dá říct, že se to prostřednictvím právní úpravy z období před zmíněnou novenou podařilo ani ne z poloviny, přispěla novela ke zrychlení postupu v exekučním řízení tím, že přenesla rozhodování o zastavení exekuce ze soudu na soudního exekutora, avšak toliko v případě, kdy mezi účastníky není v dané věci sporu. Návrh na zastavení exekuce tak může být podán u exekutora, který poté vyzve účastníky, aby se v 15-ti denní lhůtě k návrhu vyjádřily a budou-li všichni účastníci s návrhem souhlasit, návrhu nejpozději do 30 dnů od marného uplynutí lhůty pro vyjádření nebo od doručení souhlasných vyjádření, nastalo-li dříve, vyhoví.

Jelikož exekutor má zpravidla jako první informace o tom, že jsou zde důvody, pro které je třeba exekuci zastavit, zavedla střednědobá novela EŘ, že exekutor může exekuci zastavit i bez návrhu, souhlasí-li s tím oprávněný. Tento postup by měl přispět ke zrychlení postupu zejména tam, kdy je zřejmé, že je exekuce bezpředmětná. Návrh na zastavení exekuce „může“ povinný podat ve lhůtě 15 dní ode dne, kdy se dozvěděl o důvodu zastavení exekuce. Stanovení lhůt, ve které je povinný oprávněn podat návrh na zastavení exekuce značnou měrou přispívá ke koncentraci exekučního řízení a je tak pozitivem nové právní úpravy. Oproti povinnému není oprávněný v případě podání návrhu na zastavení exekučního řízení vázán žádnou lhůtou.

V praxi může dojít i k situaci, kdy povinný lhůtu k podání návrhu na zastavení exekuce zmešká a podá návrh opožděně. Může dojít prakticky ke třem možnostem. Povinný vyjádří svůj nesouhlas s opožděně podaným návrhem, přičemž předloží listiny pro svá protitvrzení. Za další by mohl exekuční soud o návrhu na zastavení exekuce, aniž by došlo k rozporování

opožděně podaného návrhu ze strany oprávněného, rozhodnout kladně a exekuci zastavit. Pokud exekutor nebo soud dospějí k názoru, že povinný i svým opožděným návrhem prokázal důvody pro zastavení exekuce, mohou exekuci zastavit i bez návrhu. Zašle-li některý z účastníků řízení exekutorovi nesouhlasné vyjádření dříve, než exekutor rozhodne o zastavení exekuce (tedy i po uplynutí stanovené lhůty) exekutor předloží exekuční spis exekučnímu soudu nejpozději do 30 dnů od doručení vyjádření resp. do 30 dnů od uplynutí lhůty k vyjádření, pokud vyjádření došlo po uplynutí lhůty.

Procesní institut zastavení exekuce je však třeba striktně odlišovat o zastavení exekučního řízení v případě vadného návrhu příp. chybějících podmínek řízení atp. Zastavit exekuční řízení je možné jen v případě, že exekuce není pravomocně nařízena.

Pokud jde o rozsah zastavení výkonu rozhodnutí, je zřejmé, že zákonné podmínky, za kterých není možné v provádění výkonu rozhodnutí pokračovat, mohou být naplněny jen částečně, a proto je také možné zastavit výkon rozhodnutí jen pro danou část, případně pokud byla nařízena ve větším rozsahu, než jaký byl pro uspokojení pohledávky povinného nutný, tak pak jen pro tuto část.⁵⁸

Pro nedostatek prostoru, který tato práce může poskytnout, bude v následujícím výkladu podán je krátký přehled týkající se jednotlivých důvodů, pro které je třeba výkon rozhodnutí a exekuci zastavit.

Můžeme říct, že tím nejčastějším důvodem je situace, že exekuční titul, na jehož základě soud nařídil výkon rozhodnutí, nebyl v daný okamžik vykonatelný. Přesto, že je pro tento důvod výkon rozhodnutí zastavován nejčastěji, nemělo by k tomu vůbec docházet. Zkoumání vykonatelnosti exekučního titulu je totiž prvořadou povinností soudu před nařízením výkonu rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že vykonatelnosti brání ve většině případů zejména nesprávné doručení rozhodnutí, můžeme na obranu soudů říct, že není v jejich silách za všech okolností odhalit takové nesprávné doručení, zvláště v případech, kdy je na rozhodnutí doložka vykonatelnosti vyznačena na základě chybných úvah ohledně správného doručení. Důvod nedostatečné vykonatelnosti exekučního titulu se však uplatní nejen za situace, kdy je

⁵⁸ Bureš, J. a kolektiv. Občanský soudní řád. Komentář. II. díl. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 1467

rozhodnutí schopné nabýt vykonatelnosti, ale ještě k tomu nedošlo, ale i za situace, kdy zde žádný způsobilý titul nikdy nebyl.⁵⁹

Dalším důvodem upraveným v ustanovení § 268 odst. 1 písm. b) je zrušení exekučního titulu, na základě kterého soud nařídil výkon rozhodnutí, případně to, že tento exekuční titul ztratil na účinnosti v důsledku změny okolnosti, na jejichž základě bylo rozhodnutí vydáno. Jak již bylo uvedeno výše, zastavení výkonu rozhodnutí je zde možné jak na návrh, tak i bez návrhu soudu z úřední povinnosti. V obou případech pak k zastavení výkonu rozhodnutí dochází tam, kde podkladový exekuční titul byl zrušen až po nařízení výkonu rozhodnutí. Důvodem je to, že pokud by byl exekuční titul zrušen ještě před nařízením výkonu rozhodnutí, pak nebyl splněn jeden ze základních předpokladů pro její nařízení a k nařízení výkonu rozhodnutí nemělo vůbec dojít.

Vzhledem k tomu, že OSŘ respektuje zásadu dispozičnosti soudního řízení, projevila se tato zásada i v rámci institutu o zastavení výkonu rozhodnutí. Přesto, že je v případě výkonu rozhodnutí možné, aby byl výkon rozhodnutí zastaven soudem jak na návrh, tak i bez návrhu z úřední povinnosti, je jeden z důvodů zastavení výkonu rozhodnutí upravený v § 268 odst. 1 písm. c) vázán přímo na návrh oprávněného. Pokud by jej tak učinil povinný, nebyl by naplněn zde uváděný zastavovací důvod.

Něco jiného než výše uvedené zastavovací důvody představuje důvod uvedený v § 289 odst. 1 písm. d), na základě kterého se zastavuje pouze výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí nebo nemovitostí. V rámci těchto řízení se totiž mohou objevit věci povinného, které jsou z výkonu rozhodnutí ze zákona vyloučeny⁶⁰. Následně pak záleží, v jakém rozsahu byly tyto věci do výkonu rozhodnutí zahrnuty, povinný totiž může uplatňovat jak zastavení výkonu rozhodnutí pro jednotlivou věc, tak za určitých okolností zastavení celého výkonu rozhodnutí.

Z dalšího důvodu, který upravuje § 268 odst. 1 písm. e) je zřejmé, že jej zákonodárce zakotvil jako důvod pro zastavení výkonu rozhodnutí především jako ochranu povinného, když usoudil, že není možné, aby byl výkon rozhodnutí proveden, když by jeho výtěžek nepostačil ani k pokrytí nákladů exekučního řízení. Každý takový výkon by byl v rozporu s účelem

⁵⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 1560/2005, ze dne 15.2.2006

⁶⁰ Srovnej ustanovení § 321 a § 322 OSŘ. Zde došlo novelou OSŘ zákonem č. 218/2009 Sb., účinnou od 20. července 2009 v rámci humanizace vykonávacího řízení ke změně v tom smyslu, že povinnému není možno oproti předchozí právní úpravě zabavit hotové peníze do částky odpovídající dvojnásobku životního minima. Původně činila tato nezabavitelná částka 1.000,- Kč.

řízení, neboť by neúměrně zatěžoval jak povinného, tak i soudní orgán, zejména proto, že výkon rozhodnutí má být nařízen pro uspokojení oprávněného. Pokud by nemělo být jeho provedením dosaženo ani pokrytí nákladů řízení, nemohl by být uvedený účel naplněn a provádění exekuce by bylo třeba zastavit. Tento princip zákonodárce zakotvil pro všechna stadia řízení o výkonu rozhodnutí a měl by se zpravidla projevit již na samém počátku celého řízení, kdy soud zkoumá předpoklady pro vydání usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Zastavení podle tohoto důvodu předpokládá, a to jak v případě výkonu rozhodnutí, tak i v případě exekučního řízení podle EŘ, že byly provedeny všechny dostupné kroky ke zjištění majetku povinného. Je třeba, aby exekutor i soudní vykonavatel postupoval v souladu s ustanovením § 325a § 325 b OSŘ a učinil osobní prohlídku povinného, a prohlídku bytu a jiných místností povinného, jakož i jeho skříní nebo jiných schránek v nich umístěných, kde má povinný svůj majetek. Neučiní-li tak, je zastavení exekuce podle důvodu v tomto odstavci předčasné.⁶¹ V případě exekučního řízení, kdy oprávněný nesouhlasí se zastavením exekuce pak exekutor v případě žádosti o zastavení exekuce adresované exekutorem soudu předloží společně s návrhem na zastavení exekuce, jaké úkony ke zjištění majetku povinného provedl a s jakým výsledkem, včetně listin, kterými oprávněný odůvodňuje svůj nesouhlas se zastavením exekuce. V případě, že oprávněný se zastavením výkonu rozhodnutí nesouhlasí, vyzve jej soud, aby uvedl, jaké úkony mají být ke zjištění majetku provedeny a posoudí jejich úspěšnost.⁶²

Předpokladem při provádění výkonu rozhodnutí navrženého oprávněným je skutečnost, že výkon postihuje majetek, který patří povinnému. V praxi se však často stává, že v soupisu majetku, na který by měla být provedena exekuce, se objeví i věc, ke které má vlastnické právo někdo jiný. Po zjištění této skutečnosti je samozřejmostí, že další provádění výkonu rozhodnutí ohledně této věci je nepřipustné a zákonem nedovolené. Důvod pro zastavení výkonu rozhodnutí v tomto případě však vyžaduje v souladu s ustanovením § 268 odst. 1 písm. f) OSŘ pravomocné rozhodnutí, kterým bude potvrzeno, že k věci má vlastnické nebo jiné právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí třetí osoba. Tato třetí osoba se však svého práva k věci postižené výkonem rozhodnutí musí dovolat, a to prostřednictvím tzv. vylučovací (excindační) žaloby podle ustanovení § 267 OSŘ. Může však dojít k situaci, kdy tato třetí

⁶¹ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích, sp.zn. 5 Co 141/2004

⁶² Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 1062/2005, ze dne 31.10.2006

osoba podá k exekučního soudu jinou žalobu, kterou by chtěla ochránit své právo k poškozené věci. Může jít o žalobu vlastnickou nebo žalobu určovací, kdy soudu dosvědčí, že právě ona má k věci vlastnické nebo podobné právo. Je ovšem mylné se domnívat, že by touto cestou svého práva dosáhla. Jediným řešením je pouze výše uvedená vylučovací žaloba.

Pokud jde o exekuci na majetek zapsaný v soupisu v rámci exekučního řízení podle EŘ, který však nepatří povinnému, zajímavou novinkou dle přijaté „střednědobé“ novely EŘ je nově zavedený institut vyškrtnutí věci ze soupisu. Jde o to, že pokud exekutor sepsal věc patřící třetí osobě, je tato třetí osoba oprávněna podat návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu. Návrh je možné podat do 30 dnů ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl o soupisu věci u exekutora, který věc pojal do soupisu a ten je poté povinen o návrhu ve lhůtě 15 dnů od jeho doručení rozhodnout. Do doby, než rozhodne o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu, nemůže exekutor danou věc prodat. Výše uvedenou excindaci žalobu (žalobu na vyloučení věci) podle § 267 OSŘ bude moci navrhovatel podat u exekučního soudu do 30 dnů od doručení rozhodnutí exekutora, kterým nevyhověl, byť jen z části, jeho včas podanému návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu. Něco jiného je pak případ, kdy oprávněný s vyškrtnutím věci ze soupisu souhlasí, např. proto, že je mu známo, že předmětná věc patří někomu jinému, v takovém případě exekutor vyškrtne danou věc ze soupisu vždy. V každém případě se tento institut stal kladným přínosem zmiňované novely EŘ. Díky němu se třetí osoby snadno a rychle domohou svých práv, když to, co se dříve řešilo i několik let v rámci soudního sporu, je nyní díky zmíněnému institutu vyřešeno v průběhu několika týdnů⁶³.

Více, než dříve uvedených zastavovacích důvodů se však v praxi použije důvod uvedený pod písmenem g) § 268 odst. 1 OSŘ, podle kterého bude výkon rozhodnutí zastaven, jestliže po vydání rozhodnutí zaniklo právo jím přiznané. Je vcelku logické, že nucený výkon rozhodnutí, který ukládá povinnému určitou povinnost nastoupí až v případě jejího nesplnění. Pokud však tato povinnost zanikla, přičemž rozhodujícím okamžikem pro zkoumání tohoto zániku je doba následující po vydání exekučního titulu, není možné pokračovat v provádění nuceného výkonu již neexistující povinnosti. Je však pouze v dispozici povinného, aby tuto nemožnost návrhem uplatnil. Takový návrh se nazývá „návrhem opozičním“.⁶⁴ Důvody zániku práva stanoveného

⁶³ Vrána, T. Čtete: Další změny v exekučním řádu. [citováno dne 26.6.2010] Dostupný z: <http://bydleni.denik.cz/stavba/dalsi-zmeny-v-exekucnim-radu20100413.html>

⁶⁴ Tripes, A. Exekuce v soudní praxi. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 171

exekucním titulem jsou hmotněprávní a může jít například o nejčastější důvod zániku závazku, o splnění závazku. V našem případě se má však na mysli splnění „dobrovolné“, a ne vynucené prostřednictvím nařízení o výkonu rozhodnutí.⁶⁵ Splněním ve smyslu zastavovacího důvodu podle písmena g) se tak má na mysli takové splnění, které povinný učinil po vydání exekucního titulu mimo rámec výkonu rozhodnutí, případně splnění, které za něj učinila třetí osoba.⁶⁶

V souvislost s nezměrnou možností variant životních situací zákonodárce nemohl na jednom místě podat celkový taxativní přehled všech důvodů, pro které je nařízený výkon rozhodnutí nepřípustný, a který by měl být proto jako takový co nejdříve zastaven. S ohledem na tento fakt bylo rozumné, že se v do § 268 odst. 1 OSŘ promítl také jakýsi obecný zastavovací důvod, podle kterého musí dojít k zastavení prováděného výkonu rozhodnutí, pokud je zde takový důvod, pro který nelze rozhodnutí vykonat. Skutečnost, která by umožnila aplikaci takového důvodu pak může nastat jak po nařízení výkonu rozhodnutí, tak se může objevit dodatečně, přičemž by se jednalo například o nesplnění některé z procesních podmínek, které jsou nezbytné pro samotné nařízení výkonu rozhodnutí.

Jak již bylo uvedeno výše, při nutnosti zastavení exekuce podle EŘ se použije rovněž ustanovení § 268 OSŘ, a to s jedinou výjimkou upravenou v ustanovení § 55 odst. 5 EŘ. Tuto výjimku představuje situace, kdy oprávněný nesloží v exekutorem určené lhůtě a ve stanovené výši přiměřenou zálohu na náklady exekuce. V takovém případě je exekutor sám exekuci zastaví. Exekutor tak však učiní pouze za předpokladu, že oprávněný nesplňuje podmínky, pro které by byl od zaplacení zálohy osvobozen a nejedná-li se o vymáhání výživného na nezletilé dítě. EŘ zde odkazuje na podmínky stanovené zvláštním předpisem, přičemž má nepochybně na mysli ustanovení § 138 odst. 1 OSŘ týkající se osvobození od soudních poplatků.⁶⁷ Důvody, na základě kterých bude oprávněný od zálohy osvobozen, pak mohou být jak sociální, majetkové, ale i zdravotní.⁶⁸

Výše uvedenou zálohu je pak exekutor oprávněn požadovat na základě ustanovení § 90 odst. 3 EŘ. To, že má exekutor nárok požadovat po oprávněném přiměřenou zálohu však neznamená,

⁶⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 2421/2004, ze dne 14.12.2005

⁶⁶ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 23.2.1998, sp. zn. 37 Co 17/98. Soudní rozhledy, 1998, č. 11, rozhodnutí č. 96, s. 286 an.

⁶⁷ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, sp.zn. 24 Co 208/2004

⁶⁸ Bureš, J. a kolektiv. Občanský soudní řád: komentář – I. díl. Praha : C. H. Beck, 2006, s.636.

že by takovou zálohu nemohl požadovat také soud, který je k tomu oprávněn na základě ustanovení § 270 odst. 3 OSŘ. Důsledky nesplnění tohoto požadavku jsou pak v obou právních předpisech s účinností střednědobé novely oproti předchozí právní úpravě obsažené v OSŘ totožné, když je takové nezaplacení zálohy důvodem pro zastavení výkonu rozhodnutí resp. exekuce.⁶⁹ Výše zálohy podle EŘ je pak stanovena prováděcím předpisem jako maximální limit, který nesmí být překročen a v současné době činí 50% z výše odměny exekutora stanovené v závislosti na tom, zda se jedná o vymáhání peněžitě částky nebo jiné povinnosti než zaplacení peněžitě částky.

Přesto, že význam exekutora je v exekučním řízení zcela nesporný, není exekutor v případě řízení o zastavení exekuce jeho účastníkem, byť se ho účinky zastavení exekuce bezprostředně týkají. K tomuto závěru dospěla i judikatura, když potvrdila, že soudní exekutor, pověřený provedením nařízené exekuce, není oprávněn k podání opravného prostředku proti usnesení o zastavení exekuce.⁷⁰ Takovým účastníkem by exekutor mohl být jen v případě, že by nebylo rozhodnuto o jeho nákladech. Další výjimku představuje zvlášť upravený důvod pro zastavení exekuce, o kterém bylo pojednáno výše, a to pro nezaplacení exekutorem stanovené zálohy na náklady exekučního řízení v souladu s ustanovením § 55 odst. 5 EŘ. V tomto případě jde o zcela nepochybný zásah do práv a povinností exekutora a to takový, že exekutor je nejen účastníkem tohoto řízení, ale je i subjektivně legitimován k podání opravného prostředku proti příslušnému usnesení o zastavení exekuce.⁷¹

2.4 Náklady vykonávacího řízení

Důležitým momentem v celé exekuční problematice je uvědomění si, jaké náklady vzniknou oprávněnému v souvislosti s vymáháním jeho pohledávky vůči povinnému na základě vykonatelného exekučního titulu. Odpověď na otázku, kolik nás bude výkon rozhodnutí příp. exekuce, jakožto oprávněného, stát, bývá nezdědkou také jedním z podkladů pro rozhodnutí, zda se vydat cestou výkonu rozhodnutí prostřednictvím soudu nebo exekucí vedenou exekutorem.

⁶⁹ Nová právní úprava v ustanovení § 270 odst. 3 OSŘ by měla přinést úsporu prostředků ze státního rozpočtu a rovněž možnost zastavit výkony rozhodnutí, na kterých oprávněný nemá skutečný zájem (citováno z důvodové zprávy k návrhu zákona č. 286/2009 Sb., dostupné z:

<http://www.senat.cz/xqw/xervlet/psssenat/htmlhled?action=doc&value=52527>)

⁷⁰ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích, sp.zn. 7 Co 1067/2003

⁷¹ Srovnej usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, sp.zn. 24 Co 208/2004

Obě varianty mají svá specifika, své klady i zápory, které nejsou často oprávnění bez právní pomoci třetí osoby schopní správně pochopit a zvážit.

Náklady soudního výkonu rozhodnutí jsou specifické tím, že na rozdíl o nalézacího řízení, kde o nich rozhoduje soud v rozhodnutí, kterým se celé řízení končí, v řízení vykonávacím soud rozhoduje o úhradě nákladů již v samotném usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, tedy na počátku celého řízení. Nestanoví sice lhůtu ani přesnou částku těchto nákladů, uvede jen částku nákladů, které vznikly do přijetí samotného usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Z ustanovení § 270 odst. 2 OSŘ však vyplývá, že oprávněný má proti povinnému nárok na náhradu všech jeho účelně vynaložených nákladů, které mu v souvislosti s nesplněním jeho povinnosti vznikly. Ustanovení se stejným významem bychom našli i v ĚR. Zbylé náklady tak budou soudem přiznány dodatečně. Budou to tedy náklady, které ještě nemohly být soudem určeny a které vzniknou teprve za nějaký čas. Nařízený výkon rozhodnutí se pak vztahuje i na tyto náklady, které budou vymáhány vedle pohledávky oprávněného vůči povinnému totožným způsobem jako samotná pohledávka.

Výše uvedené však platí pouze za předpokladu, že výkon rozhodnutí byl nařízen a návrhu oprávněného bylo ve všem vyhověno. Je zřejmé, že pokud by byl návrh přijat pouze z části, nebylo by možné přiznat oprávněnému všechny náklady, jak uvádí výše uvedený § 270 OSŘ. V takovém případě by musel soud postupovat jako v běžném nalézacím řízení a přiznat účastníkům jejich vynaložené náklady poměrně nebo nepřiznat náklady žádné z účastněných stran. Soud by postupoval podle ustanovení § 142 OSŘ a musel by oproti nákladům upraveným v ustanovení § 270 OSŘ stanovit rovněž lhůty pro jejich úhradu.

Jak již bylo uvedeno, v návaznosti na vyhovění návrhu oprávněnému, je společně s nařízením výkonu rozhodnutí nařízena také úhrada účelně vynaložených nákladů oprávněného. Je logické, že tento případ platí pouze pro výkon rozhodnutí na peněžité plnění. Není možné, aby byly vynaložené náklady vymáhány výkonem rozhodnutí na nepeněžité plnění. Tento specifický příklad byl zákonodárcem upraven na jiném místě OSŘ a to v ustanovení § 339 odst. 2. Oprávněný by pak v takovém případě měl ve svém návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí na nepeněžité plnění navrhnout i způsob výkonu, který uspokojí jeho pohledávku na vynaložené náklady. Tímto způsobem pak může být pouze jeden ze způsobů výkonu rozhodnutí na peněžité plnění, o kterých bude pojednáno na jiném místě této práce. Na rozdíl

od exekuce podle EŘ, kde tato otázka řešena v rámci řízení o zastavení exekuce, bude soud před nařízením výkonu rozhodnutí vždy zkoumat vhodnost navrženého způsobu vymožení peněžitého plnění. Na tomto případě je možné sledovat snahu zákonodárce, zbytečně neprotahovat vykonávací řízení a šetřit náklady oprávněného. Ustanovení § 339 odst. 2 OSŘ tak umožňuje podat jeden samotný návrh a to jak na nařízení výkonu rozhodnutí na nepeněžité plnění, tak na nařízení rozhodnutí na plnění peněžité. Je však třeba poznamenat i to, že oprávněný není povinen navrhnout výkon rozhodnutí pro úhradu pravomocně přiznaných nákladů řízení. Toto může učinit i později.

Mezi účelně vynaložené náklady oprávněného pak patří zejména soudní poplatek za podaný návrh na nařízení výkonu rozhodnutí, náklady právního zastoupení, které jsou v případě vykonávacího řízení uvedeny v ustanovení § 12 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení (dále jen „vyhláška“), dále náhrady advokáta nebo notáře vyplývající s z vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., advokátní tarif (dále jen „advokátní tarif“), na výzvu předsedy senátu, ale i záloha na náklady provedení důkazů podle ustanovení § 141 odst. 1 OSŘ atp. Mezi další účelně vynaložené náklady patří i takové náklady, které bezprostředně souvisí s vybraným způsobem výkonu rozhodnutí, např. soudem požadovaná záloha na pořízení znaleckého posudku v případě výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí nebo náklady výkonu rozhodnutí na nepeněžité plnění vyklizením, u kterého je účelně vynaloženým nákladem i nájemné zajištěné bytové náhrady zaplacené oprávněným do okamžiku nuceného přestěhování povinného do tohoto náhradního ubytování.⁷²

Pokud jde o soudní poplatek, zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), nečiní rozdíl mezi nalézacím řízením a vykonávacím řízením. Stanoví stejné podmínky pro plátce, způsob platby, sazby, ale i příslušnost soudu. Sazba činí 300 Kč, je-li vymáháno peněžité plnění do částky 15.000 Kč včetně nebo 2% z částky na 15.000 Kč, nejvýše však 50.000 Kč. Poplatková povinnost vzniká podáním návrhu oprávněného na výkon rozhodnutí soudu.

⁷² Rozsudek Městského soudu v Praze sp. zn. 16 Co 29/2005 ze dne 21.2.2005

Často se v praxi stává, že nařízený výkon rozhodnutí musí být pro zákonné důvody zastaven a soud je pak povinen rozhodnout o náhradě nákladů v souvislosti s takovým zastavením. Rozhodne zpravidla podle toho, z jakého důvodu k zastavení výkonu rozhodnutí došlo. Bylo-li zaviněno oprávněným například proto, že si při návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí nepočínal s řádnou pečlivostí a navrhl výkon rozhodnutí i přes skutečnost, že povinný svoji povinnost již před návrhem splnil, soud přizná náhradu nákladů povinnému. Soud je v případě zastavení nařízeného výkonu rovněž oprávněn zrušit svá předchozí rozhodnutí o náhradě nákladů řízení a také přikázat oprávněnému, aby povinnému vrátil to, co mu na úhradu nákladu vykonávacího řízení již zaplatil.

Zatímco náklady výkonu rozhodnutí podle OSŘ jsou podrobně upraveny, EŘ takovou zákonnou úpravu zdaleka neobsahuje. O nákladech exekučního řízení hovoří pouze ustanovení dvou paragrafů, a to ustanovení § 87 a speciální ustanovení § 89 EŘ, týkající se nákladů exekučního řízení v případě zastavení exekuce. Na druhou stranu na rozdíl od OSŘ uvádí EŘ ucelený taxativní výčet toho, co lze zahrnout pod náklady exekuce. Ustanovení § 87 odst. 1 EŘ tak hovoří o odměně exekutora, náhradě hotových výdajů, náhradě za ztrátu času při provádění exekuce, náhradě za doručení písemností, odměně a náhradě nákladu správce podniku a je-li exekutor nebo správce podniku plátcem daně z přidané hodnoty, tak je tímto nákladem i tato daň z přidané hodnoty (všechny tyto náklady dále jen „exekuční náklady“).

Z důvodu toho, že EŘ obsahuje oproti OSŘ nepříliš širokou úpravu nákladů exekuce, je otázkou nakolik jsou tyto dva předpisy v tomto směru provázané. Z důvodu toho, že úprava v EŘ je předpisem relativně novým a ještě se zcela nesžila s českým právním prostředím, vyvolává stále mnoho výkladových problémů. Občanskoprávní a obchodní kolegium Nejvyššího soudu ČR na to z tohoto důvodu reagovalo a vydalo k sjednocení postupu exekutorů a soudů výkladové stanovisko k exekučnímu řádu, sp. zn. Cpjn 200/2005 (dále jen „výkladové stanovisko“). I přesto však toto stanovisko způsobuje řadu nesrovnalostí, na které je neustále, tedy i v době tvorby této práce, poukazováno odbornou veřejností.⁷³

Podle Nejvyššího soudu ČR tak například uvádí, že obě ustanovení EŘ týkající se nákladů exekučního řízení je třeba přijímat a provádět s ohledem a v souladu s ustanoveními §§ 270 a 271 OSŘ. Stanovisko uvádí, že EŘ pamatuje pouze na specifické znaky vlastní exekučnímu

⁷³ Mádr, J. Ke stanovisku Nejvyššího soudu k výkladu exekučního řádu. Právní rozhledy, 2006, č. 10, s. 372.

řízení, přičemž v jeho případě jde o úpravu speciální, a proto se ve věcech neupravených EŘ použijí ustanovení OSŘ, jakožto předpisu subsidiárního. V těch nejčastějších případech, kdy se nároku oprávněného vyhoví, se tak tyto dva předpisy setkávají, když podle obou hradí náklady účelně vynaložené s vymáháním svého nároku povinný. Ve výjimečných případech však může nastat situace, kdy návrh na nařízení exekuce byl zamítnut a v takovém případě se neuplatní ani ustanovení § 87, ani ustanovení § 89 EŘ a povinný a exekutor mají právo na náhradu svých nákladů vůči povinnému podle OSŘ. K aplikaci OSŘ se tak dostaneme na základě ustanovení § 52 odst. 1 EŘ, který umožňuje přiměřené použití ustanovení OSŘ pro exekuční řízení. Jedno z prvních omezení exekutora v oblasti náhrady nákladů exekučního řízení pak nalézáme v tom, že vzhledem k tomu, že nebyl-li provedením exekuce pověřen, nepřísluší mu o nákladech řízení rozhodnout. Tato pravomoc je svěřena soudu. Příkaz exekutora k úhradě nákladů exekuce ztrácí své opodstatnění v případech, kdy je zřejmé, že exekuce nebude provedena.⁷⁴ Soud vydá usnesení o zastavení exekuce a spolu s ním rozhodne o nákladech exekučního řízení. V případě zastavení exekučního řízení pak exekutorovi náleží podle ustanovení § 11 odst. 3 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora (dále jen „vyhláška o odměně exekutora“), odměna ve výši 3.000 Kč.

Názorovou roztržku řešilo výkladové stanovisko také v tom, kdo má výše uvedené náklady exekučního řízení v případě zastavení exekuce hradit. Výkladové stanovisko uvádí, že ustanovení § 89 EŘ, podle kterého, dojde-li k zastavení exekuce, může soud uložit oprávněnému, aby nahradil náklady exekuce, zjevně doplňuje ustanovení § 271 OSŘ, a to prostřednictvím ustanovení § 52 odst. 1 EŘ, které jej umožňuje přiměřeně použít, o úpravu nákladů, na něž § 271 OSŘ pamatovat z povahy věci nemůže.⁷⁵ Podle ustanovení § 271 OSŘ dojde-li k zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí, rozhodne soud o náhradě nákladů, které účastníkům prováděním výkonu rozhodnutí vznikly podle toho, z jakého důvodu k zastavení došlo.

Ustanovení § 89 EŘ můžeme chápat jako výjimečné v tom, že tvoří výjimku ze zásady, že náklady řízení platí ten, kdo nesplnil svou povinnost, která je posléze vymáhána. Tato výjimka

⁷⁴ Stanovisko Nejvyššího soudu ČR sp. zn./ čj. Cpjn 200/2005 ze dne 1.1.2000 k výkladu zákona o soudních exekutorech, bod XVI.

⁷⁵ Stanovisko Nejvyššího soudu ČR sp. zn./ čj. Cpjn 200/2005 ze dne 1.1.2000 k výkladu zákona o soudních exekutorech, bod XVI.

se však uplatní jen za předpokladu, že pro to bude existovat důvod v podobě procesního zavinění oprávněného. Stejně tak v případě, kdy je exekuce zastavena pro nemajetnost povinného, je oprávněný povinen hradit exekutorovi paušálně určené či účelně vynaložené náklady. Kritéria, za kterých soud přistoupí k takovému kroku, však nejsou v EŘ nikterak obsažena. Rozporná judikatura soudů tak dokládá, že tato ničím nelimitovaná výkladová volnost zapříčinila jeden z největších problémů aplikace EŘ.⁷⁶ Určité východisko pak přinesl názor Ústavního soudu, podle kterého není porušením čl. 11 a čl. 36 Listiny základních práv a svobod, jestliže obecný soud při rozhodování o nákladech exekuce v případě, že je exekuce zastavena pro nedostatek majetku na straně povinného a na straně oprávněného nelze shledat procesní zavinění za zastavení exekuce (při respektování požadavku náležité opatrnosti a uvážlivosti), přizná exekutorovi náhradu nákladů řízení vůči povinnému.⁷⁷

Vzhledem k premise, že náklady exekutora musí být nahrazeny, tj. musí být zajištěna „úplata“, jak zaručuje § 3 EŘ, není možné náhradu nákladů exekutora odmítnout s odkazem na subsidiární užití OSŘ pro nedostatek „procesního zavinění“. Pro tento případ EŘ zjevně „stanoví jinak“⁷⁸ a subsidiární OSŘ je vyloučeno. Náklady exekuce tedy musí hradit buď povinný, a není-li to možné, tedy jestliže soud dospěje k závěru, že jsou důvody proto, aby neuložil povinnost k úhradě nákladů řízení povinnému, musí být rozhodnuto o uložení povinnosti náhrady nákladů oprávněnému.⁷⁹ Oprávněný tak musí vždy před podáním svého návrhu na nařízení exekuce zvážit situaci a možnosti povinného, tak aby mu soud nemohl uložit náhradu nákladů exekučního řízení.

Stejně tak exekutor, jakožto podnikatel, by měl vždy zvážit „podnikatelské riziko“ svého povolání, tedy případ, kdy může být exekuce zastavena pro nedostatek majetku povinného, tj. že nebude moci být uspokojen nárok oprávněného ani náhrada nákladů exekuce právě proto, že je finančně zainteresován na výsledku exekučního řízení. Toto riziko nelze bezdůvodně přenášet na osobu oprávněnou.⁸⁰ Podnikatelské riziko exekutora tak má být zřejmě i odpovědí na častou kritiku výše uvedeného ze strany Exekutorské komory, kdy panují obavy, že v případě, kdy je exekuce zastavena pro insolventnost povinného, nebudou mít exekutoři

⁷⁶ Kasíková, M. a kolektiv. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 309.

⁷⁷ Nález ÚS, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06 ze dne 12.9.2006

⁷⁸ Ustanovení § 52 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

⁷⁹ Nález ÚS, sp. zn. I. 290/05 ze dne 23.2.2006

⁸⁰ Usnesení ÚS, sp. zn. II ÚS 150/04 ze dne 31.8.2004

možnost úhrady svých nákladů ze strany povinného. Nutno podotknout, že situace u povinného se může v budoucnu změnit a tak je možné, že budou jejich náklady v budoucnu uhrazeny. Oprávněný by tak byl zřejmě povinen k úhradě nákladů exekučního řízení v případě, kdy by věděl, že jeho nárok nebude moci být právě z důvodu nesolventnosti povinného vymožen.

Jenže otázkou je, zda by výše popsané podnikatelské riziko exekutorů nebylo v nepoměru s prvotním úmyslem zákonodárce na lepší vynutitelnost práva cestou exekuce prováděnou soudními exekutory. Ustálenou praxi soudů ukládat povinnost k úhradě nákladů exekučního řízení zastaveného pro nedostatek majetku na straně povinného povinnému však podporuje i výkladové stanovisko Nejvyššího soudu ČR. Zmíněné výkladové stanovisko uvádí k ustanovení § 89 EŘ to, že nelze-li oprávněnému přičítat zavinění, že exekuce byla zastavena proto, že u povinného nebyl zjištěn postižitelný majetek, nelze oprávněnému uložit povinnost k náhradě nákladů exekuce. Osobou povinnou k jejich náhradě exekutorovi může být jen povinný.⁸¹ Pokud však je exekuce zastavena pro insolventnost povinného a soud v usnesení o zastavení exekuce uvede, že je to povinný, kdo nese náklady exekuce, je otázkou nakolik je naplněno ustanovení § 3 EŘ, které zakotvuje zásadu, že exekutor musí dostat svoji „úplatu“. Je zřejmé, že tak nastane bezvýchodná situace. Ve svém posledním rozhodnutí však Ústavní soud ČR výše uvedenou větu výkladového stanoviska Nejvyššího soudu ČR potvrdil.⁸² Je však otázkou, nakolik je uvedený postup praktický. Věřím, že ze strany exekutorů ještě nebylo vysloveno poslední slovo, postoj soudů se však zdá být neměnný.

Určitou ochranu zajištění úhrady nákladů exekučního řízení dává exekutorovi EŘ v tom smyslu, že je oprávněn žádat po oprávněném složení zálohy na náklady exekuce. Ustanovení § 30 písm. b) EŘ pak dává exekutorovi možnost odmítnout provést požadovaný úkon, nebyla-li záloha oprávněným složena. Domnívám se, že i toto je odpověď na obavy exekutorů, že jejich náklady nebudou v případě zastavení exekuce pro insolventnost na straně povinného uhrazeny. Tou další odpovědí by pak mohlo být doplnění ustanovení § 89 EŘ v tom smyslu, že pro případ zastavení exekuce pro nemajetnost povinného si může oprávněný s exekutorem předem sjednat výši účelně vynaložených výdajů. Z logiky věci pak vyplývá, že uzavření

⁸¹ Stanovisko Nejvyššího soudu ČR sp. zn./ čj. Cpjn 200/2005 ze dne 1.1.2000 k výkladu zákona o soudních exekutorech, bod XVI.

⁸² Usnesení ÚS sp. zn. III. ÚS 286/06 ze dne 20.4.2006

takové dohody bude možné kdykoli, ne však dříve než dojde k zastavení exekuce pro nemajetnost povinného.

Vzhledem k tomu, že výši zálohy na náhradu nákladů exekuce stanoví exekutor, i když je omezen v její výši prováděcím předpisem, je zřejmé, že zde určitá ochrana jeho zájmu existuje. Záloha na náklady provedení exekuce ukládající zaplacení peněžitě částky nesmí přesáhnout 50% odměny z výše pohledávky, která má být vymožena a v případě exekuce ukládající jinou povinnost než zaplacení peněžitě částky nesmí přesáhnout 50% odměny stanovené pro takovou exekuci. Stejně tak odměna exekutora je stanovena vyhláškou o odměně exekutora. Smluvní odměna mezi exekutorem a oprávněným je samozřejmě také možná.

Jak bylo výše uvedeno, kromě zálohy, platí náklady exekuce a náklady oprávněného povinný. Ve srovnání se soudním výkonem rozhodnutí se tak vymáhání pohledávek soudním exekutorem zdá být pro oprávněného levnější. Dobrým důvodem pro volbu vymáhání pohledávky soudním exekutorem je rozhodně skutečnost, že úspěch exekuce je závislý na aktivitě a snaze soudního exekutora, který je na ní, jak již bylo výše řečeno, hmotně zainteresován.

3. Soudní výkon rozhodnutí

3.1 Jednotlivé pojmy a vztahy v souvislostech

Pro ucelený obraz srovnání řízení o výkon rozhodnutí podle OSŘ a exekučního řízení podle EŘ jsem toho názoru, že je třeba na tomto místě podat jakési částečné shrnutí celé problematiky obou řízení s uvedením těch nejzákladnějších způsobů výkonu rozhodnutí a exekuce, které se prolínají v obou námi zkoumaných zákonných právních předpisech. Tato práce nám dává pouze limitovaný rozsah k použití, a proto jsem z důvodu přehlednosti zvolil řízení o výkon rozhodnutí (dále také jako „soudní exekuce“) jako výchozí úpravu pro exekuci prováděnou soudními exekutory podle EŘ.

Soud má při zajišťování výkonu rozhodnutí oproti jiným exekuční orgánům specifické postavení. Zatímco tyto jiné orgány zajišťují a provádějí rozhodnutí vydaná toliko v rámci své působnosti, například prostřednictvím správní exekuce je možné vykonat pouze rozhodnutí vydaná ve správním řízení, výkon rozhodnutí prováděný soudem má mnohem širší záběr. Nevykonává jen rozhodnutí vydaná v občanském soudním řízení, ale vykonává i rozhodnutí vydaná jinými orgány, kupříkladu rozhodnutí vydaná ve správním nebo daňovém řízení. Širší záběr soudního výkonu rozhodnutí se pak projevuje třeba i v tom, že některé jiné druhy nuceného vymáhání povinností mají omezený výběr způsobů a prostředků a některé způsoby může provádět právě jen soud. Soud také rozhoduje o nařízení exekuce a o tom, kdo bude jejím provedením pověřen, resp. o pověření konkrétního soudního exekutora podle EŘ, dále rozhoduje ve sporných případech o zastavení exekuce, jejím odkladu a v dalších případech podle EŘ.⁸³

V souladu s ustanovením § 274 OSŘ se pak exekučním titulem rozumějí

- a) vykonatelná rozhodnutí soudů a jiných orgánů činných v trestním řízení, pokud přiznávají právo nebo postihují majetek,
- b) vykonatelná rozhodnutí soudů ve správním soudnictví,
- c) vykonatelná rozhodnutí rozhodčích komisí a smírů jimi schválených,
- d) vykonatelná rozhodnutí státních notářství a dohod jimi schválených,

⁸³ Tripes, A. Exekuce v soudní praxi. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 4.

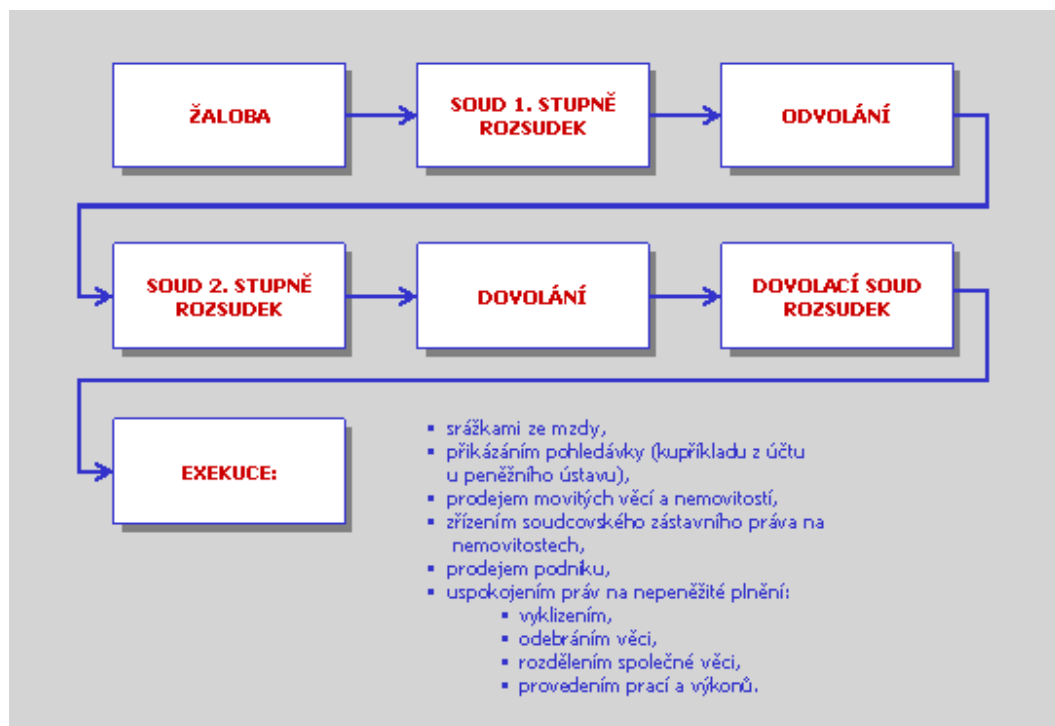
- e) notářské a exekutorské zápisy se svolením k vykonatelnosti sepsané podle zvláštních zákonů, tj. EŘ a zákona ČNR č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „NŘ“),
- f) vykonatelná rozhodnutí orgánů veřejné správy včetně platebních výměrů, výkazů nedoplatků ve věcech daní a poplatků a jiných rozhodnutí, jakož i vykonatelných smírů,
- g) vykonatelná rozhodnutí a výkazů nedoplatků ve věcech nemocenského pojištění a sociálního zabezpečení,
- h) rozhodnutí orgánů Evropských společenství,
- i) jiná vykonatelná rozhodnutí, schválených smírů a listin, jejichž soudní výkon připouští zákon.

3.2 Výkon rozhodnutí podle Občanského soudního řádu

Soudní výkon rozhodnutí disponuje na rozdíl od exekuce podle EŘ, ale i jiných forem exekuce, např. daňové nebo správní, v zásadě větším počtem různých způsobů provedení. Přesto je počet nařízených výkonů rozhodnutí o poznání nižší než počet nařízených exekucí. Do budoucna je však možné předpokládat, že i soudní výkon rozhodnutí bude schopen opět konkurovat exekucím v návaznosti na pravděpodobné zavedení teritoriálního principu v rámci exekučního řízení. Finanční úřady, pod tlakem procesu schvalování rozpočtu na každý rok nás již nepřekvapují svou trvalou snahou naplnit státní pokladnu penězi daňových poplatníků při vymáhání jakýchkoliv nedoplatků. Tak se může v budoucnu stát, že se počty těchto dvou typů vykonáních řízení vyrovnají (pro ukázkou je uveden graf nařízených soudních výkonů rozhodnutí na str. 77 - obr. 2 – pozn. autora). V souladu s ustanoveními OSŘ lze mezi jednotlivé typy soudního výkonu rozhodnutí zařadit výkon rozhodnutí vedený:

- a) srážkami ze mzdy,
- b) příkázáním pohledávky,
- c) příkazem k výplatě z účtu u peněžního ústavu,
- d) prodejem movitých věcí a nemovitostí (pod tento typ exekuce je zařazen i prodej spoluvlastnického podílu a tzv. prodej zástavy),
- e) prodejem podniku,
- f) zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech,
- g) uspokojením práv na nepeněžitě plnění, které se dále člení na:

- i) vyklizení,
- ii) odebrání věci,
- iii) rozdělení společné věci,
- iv) provedení prací a výkonů.

Obr.1 Základy občanského soudního řízení⁸⁴

3.2.1 Výkon rozhodnutí a exekuce srážkami ze mzdy a jiných příjmů

3.2.1.1 Objekt a subjekt

Jedním z mnoha způsobů, kterým lze provést výkon rozhodnutí na povinného dle OSŘ a rovněž exekuci dle EŘ a dříve taky jedním z nejčastěji používaných způsobů výkonu rozhodnutí ukládajících zaplacení peněžitě částky, jsou srážky ze mzdy. Zákonná ustanovení, která budou v tomto případě aplikována bychom našli zejména v ustanovení § 276 a násl. OSŘ. Co se týče exekuce srážkami ze mzdy a jiných příjmů upravené v ustanovení § 60 EŘ, nalezneme zde další z důkazů o snaze zákonodárce nekomplikovat právní úpravu, když

⁸⁴ Kociánová, L. Základy občanského soudního řízení [citováno 28. dubna 2008]. Dostupný z: <http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/základy-obcanskeho-soudniho-rizeni/1000847>

odkázal na přiměřené použití ustanovení OSŘ upravující výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy. EŘ tak ponechává úpravu v podmínkách OSŘ. V dalším výkladu se tak můžeme věnovat úpravě tohoto institutu v rámci OSŘ a tam kde budeme hovořit o výkonu rozhodnutí rozumějme pod tímto pojmem také exekuci podle EŘ.

Vlastní postup tohoto typu exekuce, resp. výpočet je upraven v ustanovení § 277 odst. 1 a 2 OSŘ. Tento způsob exekuce je však omezen v tom smyslu, že z měsíční mzdy nesmí být sražena základní částka, jejíž výše je stanovena ve vládním nařízení č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách). Je nutno však mít na paměti, že předmětem tohoto způsobu výkonu rozhodnutí je mzda dosud nevyplacená tj. peněžitý obnos, který se má dostat do vlastnické sféry povinného až v budoucnu. Pokud by byla mzda již vyplacena a měl by na ní být proveden výkon rozhodnutí, museli bychom se přesunout o pár stránek dále až k výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí. Postihována tak vlastně není mzda, nýbrž právo povinného na takovou mzdu. Vzhledem k tomu, že mzda jako taková není v OSŘ definována, musíme se obrátit na pomoc do oblasti zejména pracovního práva a to do ustanovení § 109 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce (dále jen „ZP“), který definuje mzdu jako peněžitě plnění a plnění peněžitě hodnoty (naturální mzda) poskytované zaměstnavatelem zaměstnanci za práci. Exekucí prováděnou srážkami ze mzdy však nelze použít na částky poskytované mu na náhradu nákladů spojených s pracovním výkonem na pracovních cestách. OSŘ pak v ustanovení § 299 uvádí i další příjmy, které lze postihnout srážkami ze mzdy. K takovým patří mimo jiné např. nemocenské, podpora v nezaměstnanosti, stipendia atd. Pro lepší přehled však budeme v dalším textu označovat mzdu a příjmy uvedené v ustanovení § 299 OSŘ dále jen jako „mzdu“.

V praxi docházelo často k tomu, že oprávněný žádal, aby byla výkonem rozhodnutí postižena také mzda manželky povinného, ačkoliv o ní nebyla v exekčním titulu ani zmínka. Výše uvedená definice mzdy tak byla jedním z východisek pro rozhodnutí Nejvyššího soudu, podle kterého nelze exekuci k vymožení pohledávky vůči povinnému nařídit a provést srážkami ze mzdy jeho manželky.⁸⁵

⁸⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 20 Cdo 1642/2004 ze dne 29.6.2005

Specifičnost dávek, které mohou být tímto typem výkonu rozhodnutí postihnuty zřejmě vedla zákonodárce k tomu, aby ji upravil podrobněji než jiné typy a věnoval ji celou hlavu druhou OSŘ, konkrétně ustanovení §§ 276 až 302. Domnívám se, že také z důvodu, že tento způsob výkonu rozhodnutí byl dříve nařizován nejčastěji a tak měl zákonodárce, v návaznosti na častou aplikaci a z ní vzešlé judikatury soudů, možnost se tímto způsobem výkonu rozhodnutí více zabývat a v zákoně je podrobně upravit.

Vzhledem k tomu, o jaký způsob výkonu rozhodnutí se v tomto případě jedná, lze jej použít jen tehdy, kdy se v případě povinného jedná o fyzickou osobu, které nárok na mzdu přísluší. Nerozhoduje přitom, zda je plátcem mzdy právnická nebo fyzická osoba. To, že je zde předmětem výkonu rozhodnutí zpravidla hlavní zdroj příjmů povinného, vedlo zákonodárce zřejmě k tomu, že svěřil hlavní odpovědnost za provedení srážek samotnému pláci mzdy. Pro složitost celé zákonné úpravy to však pro něj nemusí být často snadné. Určitou ochranu mu tak poskytuje žádost podle § 288 OSŘ, aby soud určil, jaká částka má být povinnému v příslušném výplatním období ze mzdy povinného sražena a je-li více oprávněných kolik kterému připadne. O tuto informaci však může vedle plátce mzdy požádat jak oprávněný, tak i povinný.

Pokud jde o zmiňovanou novelu EŘ účinnou od listopadu 2009, vzhledem k novému rozdělení činností v rámci exekučního řízení mezi soudem a soudním exekutorem byla zrušena některá omezení, která EŘ exekutorovi stanovil při provádění exekuce srážkami ze mzdy a příkázáním pohledávky. Exekutor je tak nově oprávněn rozhodovat i v případě, že se jedná o pohledávku více věřitelů.

Je třeba zmínit, že podá-li se návrh na určení výše srážek soudu, ačkoliv o něm má rozhodovat exekutor (nebo naopak), pak orgán, který není pravomocný rozhodnout o takovém návrhu, tento návrh postoupí neformálním přípisem orgánu, který tuto pravomoc má. Takovýto postup nejlépe odpovídá požadavku na rychlost a efektivitu exekučního řízení.⁸⁶

Jak již bylo uvedeno výše, mzda jako zpravidla hlavní zdroj příjmů povinného nemůže být postihnuta srážkami v celém svém rozsahu. Neumožňovalo by jí to plnit svou sociálně společenskou funkci uspokojování potřeb rodiny. Oproti tomu, je však také nutné vyjít vstříc

⁸⁶ tamtéž

oprávněnému. Je to složitý systém vztahů, v rámci kterého zákonodárce vytváří hranice jeho fungování.

3.2.1.2 Postup pro stanovení výše srážek

Jak již bylo výše popsáno, předmětem tohoto typu výkonu rozhodnutí může být pouze mzda. Ve skutečnosti však může být postihnuta výkonem rozhodnutí nebo exekucí podle EŘ pouze její část. Stanovený rozsah vyplývá ze zákona a je při něm zohledňována reprodukční a sociální funkce mzdy, přitom je samozřejmě nutné přihlížet ke každému jednotlivému povinnému zvlášť. Specifičnost tohoto typu výkonu rozhodnutí vyplývá také ze skutečnosti, že mzda je toliko pohledávkou povinného v postavení zaměstnance vůči svému zaměstnavateli. Jedná se zejména o mzdu, jako odměnu za závislou činnost. Z této mzdy je pak její určitá, zákonem stanovená část, vyplacena zaměstnavatelem ve prospěch oprávněného.

Pokud jde o rozsah srážek, zákonodárce rozdělil mzdu pro účely výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy na třetinové podíly, což v praxi znamená, že povinnému ze mzdy zatížené srážkami zůstane určitá pevná nepostižitelná částka dle nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o nezabavitelných částkách, závislá na počtu osob, kterým poskytuje výživné a dále pohyblivá částka. Tato pohyblivá částka vznikne odečtením pevné částky od čisté mzdy a je závislá na celkové mzdě povinného. Čím víc si tak povinný vydělá, tím víc mu zůstane. Pohyblivá částka musí být zaokrouhlena směrem dolů na částku dělitelnou třemi, přičemž pro uspokojení pohledávek oprávněného slouží pouze jedna třetina. Jedná-li se o pohledávky přednostní, tak jak jsou taxativně definovány v ustanovení § 279 odst. 2 OSŘ, jsou pro jejich uspokojení určeny třetiny dvě. První třetina je určena pro jakékoliv pohledávky oprávněného a druhá třetina pro pohledávky přednostní, pokud však nebude tato druhá třetina dostačovat k jejich úhradě, mohou být uspokojeny z třetiny první. Pořadí jejich uspokojení z první třetiny určuje pořadí došlých usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí plátcí mzdy. V případě totožného pořadí se pohledávky uspokojují poměrně.

Výše uvedené nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o nezabavitelných částkách, dále určuje částku, nad kterou se srazí zbytek čisté mzdy (po odečtení základní částky) bez omezení. V praxi to pak znamená, že pokud zbytek čisté mzdy přesahuje částku stanovenou uvedeným vládním

nařízením, je tento přesah připočten k první třetině určené pro uspokojení jakýchkoliv pohledávek oprávněného.

3.2.1.3 Samotný průběh výkonu rozhodnutí

Vlastní průběh tohoto typu vykonávacího řízení pak probíhá tak, že soud nařídí výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy na návrh oprávněného, ve kterém bude oprávněný navrhopat právě tento způsob výkonu rozhodnutí a ve kterém současně označí i příslušeného plátce mzdy, u kterého má povinný nárok na výplatu mzdy. V praxi může dojít i k případu, kdy je v návrhu označen jako plátce mzdy i subjekt, který již není vůči povinnému vázán úhradou mzdy. To, zda povinný má vůči označenému plátcí skutečně nárok na mzdu nebo jiný příjem, soud při nařízení výkonu rozhodnutí nezkontroluje; vychází totiž z tvrzení oprávněného v návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí.⁸⁷ V takovém případě, by nemohl být výkon rozhodnutí proveden. Pokud však byl plátce mzdy v návrhu označen správně a povinný po vydání usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí změnil plátce mzdy, vztahují se účinky nařízeného výkonu rozhodnutí i na nového plátce mzdy. Mzdový nárok povinného se tak v případě účinného nařízení výkonu rozhodnutí vztahuje na každého jeho dalšího zaměstnavatele nebo jiného plátce.⁸⁸

Soud v nařízení výkonu rozhodnutí plátcí mzdy přikáže, aby od okamžiku, kdy mu bude tento exekuční příkaz doručen, počal u povinného provádět zákonem stanovené srážky ze mzdy ve prospěch oprávněného.

Jak již bylo uvedeno v rámci samostatné kapitoly o nařízení výkonu rozhodnutí resp. exekuce, rozdíl mezi exekucí srážkami ze mzdy podle EŘ a příslušným soudním výkonem rozhodnutí je zejména v tom, že soud v samotném nařízení exekuce zpravidla nestanoví, jakým způsobem má být exekuce provedena, toto ponechává na vůli samotnému exekutorovi. V usnesení o nařízení exekuce soud pouze pověří konkrétního exekutora provedením exekuce v souladu s návrhem oprávněného. Exekuci srážkami ze mzdy a jiných příjmů podle ustanovení § 60 EŘ pak exekutor nařídí až v samotném exekučním příkazu, přičemž zde současně označí i příslušeného plátce mzdy. Vlastní identifikace účtu je rovněž provedena v exekučním příkaze. Zpravidla se nejedná o okamžité uhrazení vymáhané dlužné částky, ale o její průběžné

⁸⁷ Kurka, V., Drápal, L. Výkon rozhodnutí v soudním řízení. Praha: Linde Praha a.s., 2004, s. 402-403, 411-415

⁸⁸ Bureš, J. a kolektiv. Občanský soudní řád. Komentář. II. díl. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 1524

splácení. Opětovný nárok povinného na výplatu celé mzdy vzniká nejdříve po uhrazení celé exekované dlužné částky. V návaznosti na nově zavedený institut přiměřenosti exekuce, je exekuce srážkami ze mzdy a jiných příjmů jedním ze základních způsobu provedení exekuce.

Po přijetí tzv. střednědobé novely EŘ je exekutor oproti předchozí právní úpravě obsažené v EŘ a týkající se exekuce srážkami ze mzdy, která obsahovala některá omezení k tíži exekutora, oprávněn nově nejen rozhodovat o částce, která má být v příslušném výplatním období z účtu povinného sražena i v případě více oprávněných, ale je rovněž oprávněn zajistit po odpočtu nákladů exekuce výplatu i částečného peněžitého plnění oprávněnému, a to nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy peněžité plnění od povinného obdržel. Nejedná se tak již pouze o přípravné úkony pro rozhodnutí soudu o rozvrhu, jako je tomu bylo donedávna.⁸⁹

3.2.2 Výkon rozhodnutí a exekuce prodejem nemovitostí

Dalším, ale z pohledu náročnosti nejsložitějším typem výkonu rozhodnutí podle OSŘ, je výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí upravený v ustanovení § 335 a násl. OSŘ. Stejně jako v případě předchozího způsobu výkonu rozhodnutí je i tento způsob exekuce upravený v EŘ, který však v případě exekuce prodejem nemovitostí odkazuje na přiměřené použití ustanovení OSŘ. Úprava v EŘ zde nepřinesla oproti úpravě soudního výkonu rozhodnutí podle OSŘ žádné podstatné odlišnosti a změny.

Jednou z mála výhod tohoto typu výkonu rozhodnutí je skutečnost, že hodnota postihované nemovitosti často snadno dosahuje, ne-li přesahuje, i hodnotu vymáhaného peněžitého plnění. Na rozdíl od jiných způsobů výkonu rozhodnutí jsou zde mnohem větší předpoklady k uspokojení oprávněného při vymáhání vyšších částek, pro povinného je proto tento typ výkonu rozhodnutí jedním z nejobávanějších. Oproti těmto výhodám jsou namísto značné komplikace související s realizací této formy výkonu rozhodnutí a to především s tím, že s předmětnou nemovitostí jsou často spojená nejružnější věcná břemena např. v podobě zástavních či předkupních práv, nájemních smluv apod. S těmito právy je potřeba se v každém jednotlivém případě vypořádat.

⁸⁹ *Parlament České Republiky, Poslanecká sněmovna: Novela o exekutorech a exekuční činnosti. Sněmovní tisk 804/0 [citováno 23. dubna 2009]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=804&CT1=0>*

V souvislosti s výše uvedenými komplikacemi této formy výkonu rozhodnutí je vhodné se na tomto místě zmínit, že v případě převodu vlastnictví na základě smlouvy je ve smyslu ustanovení § 133 odst. 2 a 3 OZ nutné rozlišovat právní důvod a způsob nabytí nemovitosti. Jde-li totiž o samotný převod vlastnického práva k nemovitosti, tak ten nenastává smlouvou nebo dohodou o takovém převodu nemovitosti s cílem převést vlastnické právo k této nemovitosti, ale až zápisem tohoto vlastnického práva do katastru nemovitostí s účinky zpětně ke dni podání návrhu na jeho vklad příslušnému katastrálnímu úřadu. Až tento zápis je právním způsobem převodu vlastnického práva k nemovitosti.

Abychom z důvodu složitého procesu v rámci tohoto způsobu výkonu rozhodnutí hned v úvodu tohoto příspěvku neztratili souvislosti, dovolím si na tomto místě dříve než přejdu k vlastnímu průběhu výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí, předložit obecný model celého procesu. Jako jednotlivé fáze tohoto typu výkonu rozhodnutí budeme nadále chápat vyhledávání informací o vhodné nemovitosti včetně získání náležitých podkladů pro potřeby výkonu rozhodnutí, dále samotné nařízení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti a související činnosti, provedení odhadu ceny nemovitosti včetně jejího příslušenství, vydání dražební vyhlášky včetně určení dražebního jednání, následné dražební jednání, při kterém bude předmětná nemovitost vydražena a konečně rozvrh získaných finančních prostředků a související činnost.

Oprávněný, který podává návrh na nařízení výkonu rozhodnutí resp. exekuce, na základě kterého je povinný povinen zaplatit určitou peněžitou částku, musí vždy zvážit zda je tento způsob výkonu rozhodnutí vhodným vzhledem k výši vymáhané pohledávky a ceny nemovitostí, ze které se chce uspokojit. Oprávněný má rovněž povinnost společně s návrhem na nařízení výkonu rozhodnutí doložit soudu, že se předmětná nemovitost nachází ve vlastnictví povinného. K tomuto doložení vlastnictví by měl použít pouze veřejné listiny, ze kterých vlastnictví povinného k dané nemovitosti vyplývá. Ve většině případů to bude výpis z katastru nemovitostí jakož veřejná listina osvědčující vlastnické vztahy k nemovitosti. Soud pak všechny skutečnosti týkající se vlastnického práva k předmětné nemovitosti posoudí ke dni podání návrhu. Stejně tak v rámci exekučního řízení podle EŘ může exekutor k provedení této exekuce přistoupit, jen jestliže bude listinami vydanými nebo ověřenými státními orgány, popřípadě též veřejnými listinami notáře doloženo, že předmětná nemovitost je ve vlastnictví

povinného. Z dikce příslušného zákonného ustanovení pak vyplývá, že vlastnictví se nemusí prokazovat, ale je nutné, aby z předložených listin vyplývalo.⁹⁰

Poté, co je soudu osvědčeno, že se nemovitost nachází ve vlastnictví povinného a je i vhodná k uspokojení vymáhaného peněžitého plnění, vydá soud usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. To však musí učinit s ohledem na ustanovení § 263 a 264 OSŘ, které je obranou povinného proti svévolnému postupu soudu a zaručuje mu, že výkon rozhodnutí bude proveden jen takovým způsobem, který bude postačující k uspokojení pohledávky a bude co nejvíce šetřit povinného. Stejně tak je chráněn i povinný v rámci exekučního řízení, když ustanovení § 47 odst. 1 EŘ stanoví, že exekutor je povinen v exekučním příkazu zvolit takový způsob exekuce, který není zřejmě nevhodný, zejména vzhledem k nepoměru výše závazků povinného a ceny předmětu, z něhož má být splnění závazků povinného dosaženo. Z právě uvedeného tak současně vyplývá, že v případě exekučního řízení je to pouze a jen exekutor, kdo rozhoduje o postižení nemovitosti nařízením exekuce na základě exekučního příkazu, a to jen za předpokladu, kdy v rámci přiměřenosti exekuce nemohlo k uspokojení pohledávky oprávněného dojít na základě tzv. přednostních způsobů provedení exekuce.

Rozdílnost řízení o výkon rozhodnutí a exekučního řízení je možné si ukázat na institutu přistoupení dalšího účastníka do řízení. V řízení o výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí se považuje návrh dalšího oprávněného na nařízení výkonu rozhodnutí prodejem téže nemovitosti podaný u příslušného soudu dříve, než soud pravomocně rozhodl o nařízení výkonu rozhodnutí, za přistoupení k řízení, a to ode dne podání příslušného návrhu. Naproti tomu v exekučním řízení, kde o způsobu exekuce rozhoduje až po nařízení exekuce v exekučním příkazu exekutor, je třeba se klonit k názoru, že přistoupení dalšího oprávněného je vyloučeno, neboť takový návrh oprávněného tu chybí. Později nařízenou exekuci prodejem téže nemovitosti je proto pravděpodobně nezbytné zastavit v souladu s ustanovením § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ.⁹¹

V usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí soud povinnému zakáže jakkoli s uvedenou nemovitostí nakládat a to od okamžiku doručení tohoto usnesení. V souvislosti s omezenou

⁹⁰ Kasíková, M. a kolektiv. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 241.

⁹¹ Kasíková, M. a kolektiv. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 250.

úpravou tohoto typu exekuce v rámci EŘ se toto objeví i ve výroku exekučního příkazu. Jak již bylo uvedeno v jiné souvislosti (kap. 1.3. Vztah občanského soudního řádu a exekučního řádu – *pozn. autora*), ve smyslu § 28 EŘ se úkony exekutora považují za úkony soudu. Exekutor tak až na několik výjimek nahrazuje úlohu soudu, proto v dalším textu bude výklad orientován na výkon rozhodnutí.

V souvislosti s tím, že nemovitost může být zatížena i právy jiných osob, je povinný povinen oznámit v zákonné lhůtě 15 dnů soudu informace o tom, kdo další má na předmětné nemovitosti předkupní právo. Pro účely doručení usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nebude povinný jediným subjektem, kterému bude toto usnesení doručeno. Dalším adresátem usnesení bude také příslušný katastrální úřad, který spravuje informace o předmětné nemovitosti. Tento úřad pak v listu vlastnictví provede tzv. záznam plombou, kdy pak bude z listu vlastnictví pro třetí osobu zřetelně patrné, že vlastnické vztahy jsou dotčeny změnou.

V rámci další fáze následující po usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti, resp. vydání exekučního příkazu s obdobným obsahem, je třeba provést ocenění exekuované nemovitosti. Odlišností od výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí je, že soud není zpravidla schopen provést odhad nemovitosti sám, ale přenechá tento úkon znalci z příslušného oboru. Ten je pak povinen v rámci řízení o výkon rozhodnutí, tak i v exekučním řízení⁹², ocenit nejen samotnou nemovitost, ale i veškerá práva a věcná břemena, která jsou její součástí.

Soud není povinen ustanovovat znalce k provedení znaleckého ocenění, má-li k dispozici již existující znalecký posudek na tutéž nemovitost mladší jednoho roku ode dne, kdy rozhodnutí o prodeji nemovitosti nabylo právní moci. Tento postup však předpokládá, že se vlastnické vztahy týkající se nemovitosti nijak nezměnily. Znalec poté provede ocenění nemovitosti a stanoví cenu obvyklou v lokalitě, kde se nemovitost nachází.

Výsledná cena nemovitosti stanovená soudem na základě vyhotoveného znaleckého posudku je pak podkladem pro určení nejnižšího podání v připravované dražbě a neodráží tak tržní hodnotu nemovitosti, protože ta se ukáže až v dražebním jednání.⁹³

⁹² Srovnej ustanovení § 66 odst. 5 EŘ a ustanovení § 336 odst. 1 OSŘ

⁹³ *Parlament České Republiky, Poslanecká sněmovna: Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Sněmovní tisk č. 257/0 [citováno 25. května 2008]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=257&CT1=0>*

Jedním z dalších nezbytných kroků tohoto způsobu výkonu rozhodnutí je vydání dražební vyhlášky s identifikací dražebního jednání, které bude v souvislosti s postiženou nemovitostí probíhat. Důvodem je také to, aby byla veřejnost o připravované dražbě včas, dostatečně a pravdivě informována.

Víceméně cílovou páskou tohoto způsobu výkonu rozhodnutí ale samotná dražba nemovitosti, ke které ostatně směřovaly veškeré výše uvedené kroky soudu. Zpravidla vysoká hodnota nemovitosti vyžaduje, aby před zahájením samotné dražby složili všichni zájemci o vydražení nemovitosti tzv. dražební jistotu, kterou vyžadoval soud v dražební vyhlášce. Podle ustanovení § 336e odst. 2 OSŘ nesmí jistota přesáhnout tři čtvrtiny nejnižšího podání, které činí dvě třetiny výsledné ceny nemovitosti stanovené ve znaleckém posudku. Složení jistoty má i svůj procesní význam, neboť dražitelem se může stát pouze ta fyzická či právnická osoba, která prokáže, že tuto jistotu před dražbou složila.

Do zahájení dražby mají věřitelé dlužníka v obou formách řízení poslední možnost přihlásit své vymahatelné pohledávky či prokázat svá jiná práva vůči tomuto dlužníkovi. V přihlášce pohledávky musí být uvedeno, čeho se věřitel na dlužníkovi domáhá, resp. výše pohledávky a jejího příslušenství. Vymahatelnost pohledávky je pak třeba prokázat dokládajícími listinami, v opačném případě se k takové přihlášce nepřihlédne.

Nežádá se v praxi stává, že dlužník podá k soudu tzv. vylučovací (excindační) žalobu, kterou žádá, aby soud jeho nemovitost pro případ výkonu rozhodnutí vyloučil. Tato žaloba pak pro soud představuje překážku, pro kterou je povinen dražební jednání odročit až do právní moci rozhodnutí v této věci. V krajním případě to však může znamenat, že bude exekuční řízení, resp. řízení o výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti zastaveno v souladu s ustanovením § 268 odst. 1 písm. d) OSŘ. Tento se aplikuje i v případě exekučního řízení na základě ustanovení § 55 odst. 1 EŘ.⁹⁴ Pokud jde o samotné zastavení exekuce prováděné tímto způsobem podle EŘ, je k rozhodnutí o zastavení nově oprávněn oproti právní úpravě před účinností střednědobé novely také exekutor. Pouze, jak již bylo uvedené v příslušné kapitole této práce, v případě, kdy by některý z účastníků exekučního řízení s návrhem na zastavení exekučního řízení nesouhlasil, postoupil by takový návrh exekutor soudu. Případně by o takovém návrhu mohl rozhodnout sám exekuční soud i bez návrhu, vyjdou-li najevo okolnosti,

⁹⁴ Kasíková, M. a kolektiv. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 203.

se kterými OSŘ spojuje zastavení exekuce. Soud není nikterak omezen ve zdrojích informací o těchto okolnostech a mohou jimi tak být i osoby, které nejsou účastníky příslušného exekučního řízení.

V souladu s ustanovením § 336j odst. 4 OSŘ vydá soud po skončení dražby usnesení, ve kterém uvede, komu byla dražená nemovitost přiklepnuta včetně lhůty ne delší jak dva měsíce od právní moci příklepu, ve které se vydražitelé stanoví, do kdy je povinen doplatit celou sumu svého nejvyššího podání. Jistota, kterou vydražitel složil před zahájením dražebního jednání mu bude na tuto celkovou sumu započtena. Ostatním dražitelům se jejich jistoty vrátí za předpokladu, že nepodali proti příklepu námitky. V takovém případě by jim byla jistota vrácena až po nabytí právní moci usnesení soudu o příklepu nemovitosti. Proti usnesení o udělení příklepu mohou účastníci tohoto exekučního řízení podat odvolání.

Jak již bylo výše uvedeno, k převodu vlastnického práva k vydražené nemovitosti dochází až na základě intabulace tohoto práva do katastru nemovitostí a právě rozhodnutí soudu o příklepu je podkladem tohoto zápisu. Přesto, že se vydražitel stává vlastníkem nemovitosti v okamžiku příklepu, je nutné k podání návrhu na vklad do katastru nemovitostí, aby rozhodnutí o příklepu nabylo právní moci a aby vydražitel ve lhůtě dvou měsíců doplatil celou částku svého „vítězného“ podání.

Vydražitel, který nezaplatil své nejvyšší podání, odpovídá státu a ostatním účastníkům za škodu, která jim v souvislosti s dalším dražebním jednáním vznikla. Stejně tak je povinen jim uhradit související náklady, přičemž je možné na tyto závazky uvedeného vydražitele započíst jim složenou jistotu. O těchto závazcích vydražitele však musí rozhodnout soud. Oproti předchozí právní úpravě, kdy byl v případě exekučního řízení exekutor vyloučen, co se rozhodování o závazcích vydražitele týče, se tato výjimka v důsledku přijaté střednědobé novely EŘ dočkala změny v tom smyslu, že se pro výše uvedený případ neuhrazení nejvyššího podání zavedla zvláštní úprava, podle které je vymožení peněžitého plnění od obmeškaného vydražitele realizováno opětovně prostřednictvím exekučního řízení. Soudní exekutor pak je nejen oprávněn tuto exekuci iniciovat (na základě doručení žádosti exekutora o pověření k provedení exekuce exekučnímu soudu), ale i provést. Pozice exekutora se tak nově rovná pozici soudu při vymáhání peněžitého plnění od obmeškaného věřitele v případě řízení o výkon rozhodnutí.

Jakmile byla vydražitelem zaplacená celá částka jeho podání a rozhodnutí o příklepu nabylo právní moci, je možné přistoupit k závěrečné fázi této formy výkonu rozhodnutí, kterou je rozvrh rozdělované podstaty. K tomuto řízení je pak soud povinen předvolat účastníky rozvrhu. Jednoduše lze konstatovat, že těmito účastníky rozvrhového řízení jsou vydražitel a další osoby, kterým byla na počátku doručena dražební listina nebo ti, kteří přihlásili svoje vymahatelné pohledávky nebo pohledávky zajištěné zástavním právem, než pro které byl nařízen výkon rozhodnutí do zahájení dražebního jednání a které nezanikly dražbou. Tito věřitelé jsou svými podáními od okamžiku jejich podání vázáni a je proto nemožné, aby v rámci rozvrhu rozdělované podstaty žádali více, než kolik na začátku přihlásili. Účastníkem rozvrhu je přirozeně i samotný soudní exekutor, pokud žádá, aby byly z výtěžku dražby uhrazeny i náklady exekuce.

Vzhledem k rozdělení činnosti mezi exekutorem a exekučním soudem v návaznosti na přijetí tzv. střednědobé novely EŘ byla zrušena některá omezení, která EŘ exekutorovi stanovil při provádění exekuce příkázáním pohledávky. Oproti předchozí právní úpravě, kdy byl exekutor z rozhodování v této fázi exekučního řízení vyloučen a na jeho místo nastupoval soud, byla kompetence rozhodnout o rozvrhu v případě exekučního řízení svěřena do rukou samotného exekutora. Exekutor je tak oprávněn k výplatě peněžních prostředků ze strany povinného oprávněnému.

Pohledávky se uspokojují podle skupin, náklady exekuce prodejem nemovitostí podle EŘ se nově uspokojí v rozvrhu rozdělované podstaty ve první skupině, jako by se jednalo o náklady vzniklé státu v rámci řízení o výkon rozhodnutí. V rozvrhovém usnesení pak soud rozhodne, v jaké výši, skupině a pořadí budou pohledávky jednotlivých věřitelů uspokojeny.

Po samotném skončení rozvrhového řízení vyplatí soud resp. exekutor jednotlivé částky v konkrétní formě konkrétním osobám určeným v rozhodnutí o rozvrhu. Tím je výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí s konečnou platností ukončena. V případě exekučního řízení to pak je samotný exekutor, který provádí vyplacení částek přiznaných věřitelům podle pravomocných rozvrhových usnesení.⁹⁵

⁹⁵ *Tripes, A. Exekuce v soudní praxi. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 806*

3.2.3 Výkon rozhodnutí a exekuce příkázáním pohledávky

Na tomto místě nejde ani tak o samotný nucený výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky, který je až na drobné odlišnosti upraven v obou námi zkoumaných právních předpisech, jako spíše práva duševního vlastnictví. Oproti OSŘ obsahuje EŘ v ustanovení § 64 podrobnou úpravu postižení majetkových práv spojených s některými instituty duševního vlastnictví. Vzhledem k tomu, že OSŘ nedisponuje tak podrobnou úpravou, nemůže v tomto exekutor postupovat dle příslušných ustanovení OSŘ. Naopak úprava obsažená v EŘ by mohla sloužit jako návod pro soudy v rámci výkonu rozhodnutí postižením uvedených práv.

EŘ zde počítá s postižením patentů, průmyslových vzorů a ochranných známek, které byly uděleny povinnému a u kterých je povinný zapsán jako vlastník u Úřadu průmyslového vlastnictví, jakož i licencí k jejich využití, které povinný poskytl třetím osobám. Veškeré patentové listiny a příslušná osvědčení povinného exekutor sepíše a vyrozumí o tom Úřad průmyslového vlastnictví. Ten pak jejich postižení exekucí zapíše do příslušných rejstříků. Exekutor přitom Úřadu průmyslového vlastnictví oznámí, kdy k sepsání došlo a že povinný nesmí se sepsaným majetkem tímto dnem dále nakládat. Všechna práva k nim, která jinak přísluší povinnému, po dobu exekuce vykonává exekutor sám.

V rámci exekuce se pak exekutor snaží sepsané patenty, průmyslové vzory a ochranné známky zpeněžit, přičemž postupuje podle ustanovení o exekuci prodejem movitých věcí. Se získanou částkou se poté naloží jako s výtěžkem prodeje. V případě, že ale půjde o exekuci práv z licencí, které povinný poskytl třetím osobám, použijí se přiměřeně ustanovení o exekuci příkázáním jiných peněžitých pohledávek. V takovém případě přichází již v úvahu rozvrh sražených částek podle ustanovení § 316 odst. 2 OSŘ (viz také kapitola 3.2.1 Výkon rozhodnutí a exekuce srážkami ze mzdy – *pozn. autora*). Nově zde není exekutor oproti předchozí právní úpravě EŘ z rozhodování o rozvrhu vyloučen a neprovádí pouze přípravné úkony pro rozhodnutí soudu o rozvrhu. Exekutor je i v případě exekuce práv z licencí oprávněn provádět rozvrh ve stejném rozsahu, v jakém jej nyní provádí soud. Důvodem novelizace EŘ v rámci tohoto způsobu provedení exekuce je snaha o urychlení a větší efektivnost exekučního řízení, zejména s ohledem na vysokou administrativní zátěž exekučních soudů.

Další novinkou a dá se říct, že i aktuálním problémem v rámci vykonávacího řízení prostřednictvím příkázáním pohledávky je v případě exekuce příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu změna výše částky, kterou si povinný smí vybrat ze svého účtu v případě, kdy je výkon rozhodnutí příp. exekuce prováděn příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu. Na jednu stranu povinnému zákon nařizuje, kolik si ze svého účtu může maximálně vybrat, na druhou stranu se už ale nikde neřeší, že povinný do banky může přijít víckrát anebo mít dokonce více účtů na různých místech. Od loňského roku si povinný, kterému byl kvůli nařízenému výkonu rozhodnutí popř. exekuci zablokován účet v bance, smí v souladu s ustanovením nového § 304b OSŘ vybrat z účtu každý měsíc dvojnásobek životního minima, tj. aktuálně částku 6.252,- Kč. Částka by měla sloužit k uhrazení základních životních potřeb. Problém je, že zákon už neříká, kolikrát si povinný o vyplacení smí požádat. Pokud má více účtů u různých finančních ústavů, může si téměř bez problémů peníze vybrat i několikrát do měsíce. Prvotní myšlenka nebyla špatná, není však dotažená do konce, a proto se často míjí svým účinkem.⁹⁶ Vzhledem k tomu, že EŘ v případě exekuce příkazem k výplatě z účtu u peněžního ústavu odkazuje na přiměřené použití OSŘ, lze tak argumentovat, že ač to nemusí být úmysl zákonodárce, začíná EŘ postupně hájit práva dlužníků na úkor věřitelů.

3.2.4 Výkon rozhodnutí a exekuce na nepeněžitě plnění

Je další formou výkonu rozhodnutí prováděného soudem a použije se i v případě exekučního řízení jako možný způsob exekuce podle EŘ, avšak jak už sám nadpis této podkapitoly napovídá, nejde v tomto případě o výkon rozhodnutí resp. exekuci, která by mohla být uplatněna k případnému uspokojení finanční pohledávky, tak jak tomu bylo u všech předcházejících způsobů výkonů rozhodnutí resp. exekuce. Přesto je tento způsob v praxi často využíván, a proto je nutné se o něm v rámci této práce zmínit. Mezi způsoby výkonu rozhodnutí na nepeněžitě plnění podle OSŘ lze zařadit vyklizení, odebrání věci, rozdělení společné věci a provedení prací nebo výkonů. Stejný výčet způsobů exekuce obsahuje i ustanovení § 59 odst. 2 EŘ. Jakožto výkon rozhodnutí, resp. exekuce, ukládající jinou povinnost než zaplacení peněžitě částky se tento řídí povahou ukládané povinnosti v souladu

⁹⁶ Hrušová, M. Dlužníci mohou být díky novele exekučního řádu v balíku [citováno 25. června 2010] Dostupný z: http://finance.idnes.cz/dluznici-mohou-byt-diky-novele-exekucniho-radu-v-baliku-pjr-viteze.asp?c=A100324_165724_viteze_hru

s ustanovením § 258 odst. 2 OSŘ a § 59 odst. 2 EŘ. Oprávněný si proto nemůže vybrat, kterým způsobem má být nucený výkon rozhodnutí proveden, jak je k tomu oprávněn v případě pohledávky ve formě peněžitého plnění. Výše uvedený výčet je totiž taxativní. V případě výkonu rozhodnutí resp. exekuce vyklizením pak zákonodárce rozlišuje mezi vyklizením bez náhrady a vyklizením se zajištěním bytové náhrady nebo přístřeší. Co se týče nákladů výkonu rozhodnutí, tak i zde je odlišnost oproti výkonu rozhodnutí na peněžité plnění a to v tom smyslu, že podle ustanovení § 270 odst. 1 a § 258 odst. 1 OSŘ soud spolu s nařízením výkonu rozhodnutí týkajícího se peněžitého plnění uloží i povinnost k náhradě nákladů výkonu rozhodnutí. Z uvedeného vyplývá, že náklady budou vymáhány stejnou cestou jako základní povinnost. Oproti tomu je situace u nákladů výkonu rozhodnutí v případě nepeněžitého plnění odlišná. Ačkoliv se zde bude také vycházet z uvedeného ustanovení § 270 odst. 1 OSŘ, je třeba přihlídnout k ustanovení § 339 odst. 2 OSŘ. Podle tohoto ustanovení je třeba společně s návrhem na nařízení výkonu rozhodnutí nepeněžitého plnění navrhnout také způsob výkonu rozhodnutí pro tyto náklady. Oprávněný však nemusí náklady vymáhat současně s hlavní povinností, nýbrž má možnost tyto náklady vymoci i později, např. až po skončení výkonu rozhodnutí na nepeněžité plnění.⁹⁷

Vzhledem k tomu, že ustanovení EŘ používá ve většině případů, co se provedení konkrétního způsobu exekuce týče, odkazu na přiměřené použití ustanovení OSŘ, použijí se i zde v souladu s ustanovením § 73 OSŘ přiměřeně ustanovení OSŘ upravující výkon rozhodnutí k uspokojení nepeněžitých plnění. EŘ však upravuje pro případ provádění exekuce ukládající jinou povinnost než zaplacení peněžité částky výjimku z úpravy podle OSŘ a to v ustanovení § 72 odst. 1 a 2 EŘ.

Uvedená výjimka v § 72 odst. 1 obsahuje speciální úpravu ve vztahu k vymáhání povinnosti k provedení zastupitelných prací a výkonů upravených v ustanovení § 350 OSŘ. Díkce ustanovení § 72 odst. 1 EŘ se od díkce § 350 OSŘ významně liší. Podle předmětného ustanovení OSŘ ukládá-li vykonávané rozhodnutí, aby povinný podle něho provedl pro oprávněného nějakou práci, kterou může vykonat i někdo jiný než povinný, povolí soud oprávněnému, aby si dal práci, o kterou jde, provést někým jiným nebo si ji provedl sám a to na náklady povinného. Oprávněný nebo ten, kým si oprávněný nechal práci provést, je při

⁹⁷ Srovnej *Grossová, M.* Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi. Praha : Linde, 2002.

výkonu rozhodnutí oprávněn ke všemu, co je potřebné k provedení práce, o kterou jde. Soud pak může povinnému uložit, aby potřebný náklad zaplatil oprávněnému předem. Výkon tohoto rozhodnutí se pak provede na návrh oprávněného některým ze způsobů určených k uspokojení peněžitých pohledávek. Podle EŘ má však exekutor oproti soudu daleko širší možnosti k vymožení exekučního titulu. Exekutor se postará o to, aby práce, o které jde, provedl pro oprávněného někdo jiný, nedohodl-li se s oprávněným jinak, exekutor se tak má především snažit o takové zajištění prací a výkonů, které vyhovují oprávněnému. Exekutor je však oprávněn jakýmkoliv rozumným, účelným a ve vztahu k dosažení výsledku účinným a zároveň adekvátně nákladným způsobem zajistit, aby práce, které má provést povinný, byly v exekučním titulem požadovaném rozsahu a kvalitně provedeny. K této činnosti nemůže nutit povinného jinak než hrozbou, že povinný ponese náklady, které exekutor vynaložil. Pokud tedy povinný nebude ochotný pro oprávněného práce provést, může je tak exekutor reálně zajistit a to prostřednictvím třetí osoby, nebo prostřednictvím oprávněného. Nicméně není vyloučena ani možnost, že by stanovené práce nebo výkony provedl exekutor sám, případně jeho zaměstnanci, mají-li nezbytné prostředky, kvalifikaci a schopnosti.⁹⁸

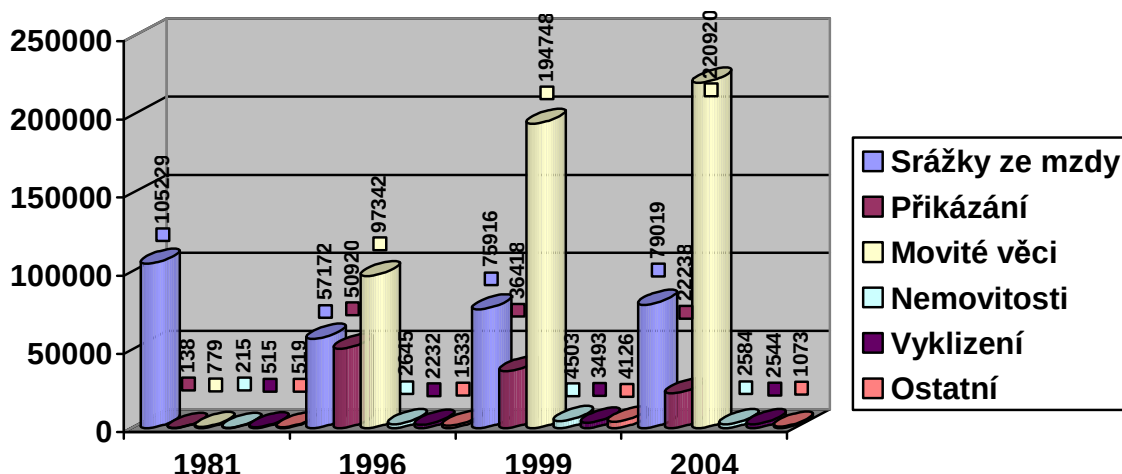
Ustanovení § 72 odst. 2 EŘ představuje další výjimku z úpravy podle OSŘ, která však neupravuje žádnou podstatnou odlišnost, pouze stanoví, kdo má být příjemcem uložených pokut v případě vymáhání tzv. jiných povinností, povinností něco trpět nebo povinností něčeho se zdržet. Samotného postupu při provedení tohoto způsobu exekuce se jinak nedotýká, ba naopak se ustanovení § 351 OSŘ přímo dovolává.⁹⁹

Kromě těchto dvou výjimek platí, že neexistuje zvláštní úprava, než je úprava obsažená v příslušných ustanoveních OSŘ. Určité modifikace, které s ohledem na přiměřenost použití úpravy obsažené v OSŘ platí pro exekuční řízení, vyplývají především z rozdělení kompetencí v exekučním řízení mezi exekuční soud a soudního exekutora. Základem tedy bude postup, kdy exekuční soud v usnesení o nařízení exekuce popíše povinnost, která se bude vymáhat, podle dikce exekučního titulu. Co se týče způsobu provedení exekuce, ten se řídí povahou vymáhané povinnosti. V tomto smyslu platí pro exekuce k uspokojení práv na nepeněžitá plnění, že exekutor volí vždy právě jeden z taxativně vymezených (výše uvedených způsobů)

⁹⁸ Kasíková, M. a kolektiv. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 258.

⁹⁹ Srovnej ustanovení § 72 odst. 2 EŘ a § 351 OSŘ

a to podle povahy povinnému uložené povinnosti. Exekutor je zde ve volbě způsobu provedení exekuce omezen povahou povinnosti, která je vymáhána. Každé jiné povinnosti než povinnosti zaplatit peněžitou částku totiž odpovídá vždy právě jeden způsob jejího vymožení. Zde tedy exekutor nemá možnost „taktické“ úvahy, kterou má u vymáhání peněžité částky.¹⁰⁰

Obr.2 Počet navržených soudních výkonů rozhodnutí¹⁰¹

3.3 Závěr k soudnímu výkonu rozhodnutí

Na závěr pojednání o soudním výkonu rozhodnutí předkládám tabelární podobu některých z jeho znaků. Cílem této tabulky je vytvořit podmínky pro možnou slovní a tabelární komparaci jednotlivých forem nuceného vymáhání povinností v závěru této práce.

Základní právní úprava: Smyslem tohoto znaku je určit základní právní normu, která upravuje danou formu nuceného vymáhání rozhodnutí. Název předpisu je poplatný tabelárnímu vyjádření, tj. je uveden ve zkratce. Vedle této základní právní normy se nevylučuje použití jiných právních norem, které jsou zařazeny do tabulky pod názvem – Provázanost na.

V případě soudní výkonu rozhodnutí základní právní úpravu představuje OSŘ, resp. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, vydaný Národním shromážděním ze dne 4. prosince 1963. Tento zákon patří mezi nejstarší platné a velmi frekventovaně používané zákony. Novelizace do r. 1989 byly víceméně formálního charakteru, zatímco od r. 1989 došlo k řadě novelizací,

¹⁰⁰ Kasíková, M. a kolektiv. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 261.

¹⁰¹ Tripes, A. Exekuce v soudní praxi. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 5.

na něž se mohou vztahovat různé přívlastky, poněvadž tyto změny způsobovaly, nejenom odborné veřejnosti, řadu komplikací ve vztahu k soudům a mají doposud značný podíl na prezíravý pohled laické veřejnosti k soudům obecně.

Novelizace v nových podmínkách, tedy zejména po r. 1994 odrážely řešení problematiky zejména v sociální oblasti, v důchodovém zabezpečení a pojištění. Do změn tohoto „pilíře“ naší legislativy průběžně zasahoval opakovaně i Ústavní soud svými několika nálezy.

Vzhledem k vydání dalších zákonů, jako zákona o dražbách, konkurzu a vyrovnání, o elektronickém podpisu atd., později o dani z přidané hodnoty, došlo opět k dalším novelizacím. Za zmínku stojí zvláště připomenout zákon č. 30/2000 Sb., známý pod názvem „Velká novela“ (OSŘ).

Následovaly některé další, pro naši práci ne zcela podstatné změny a novelizace s několika výjimkami jako je zákon č. 501/2004 Sb., o změně zákonů v souvislosti s přijetím správního řádu, dále zákon č. 133/2006 Sb., o změně OSŘ a EŘ, který mimo jiné změny zavedl v OSŘ institut – Příkaz k výplatě z účtu u peněžního ústavu. Dále pro naši práci (viz subkapitola 5.1.) důležitý zákon č. 233/2006 Sb., který novelizoval OSŘ v souladu s právem EU ve vztahu k legislativní zkratce – evropskému exekučnímu titulu.

Provázanost na: Smyslem tohoto znaku je konkretizovat další právní normy ve vztahu k základní právní úpravě.

V případě soudního výkonu rozhodnutí se jedná o samostatné použití OSŘ pro případ všech výkonů rozhodnutí, v zákoně upravených.

Subjekty: Smyslem tohoto znaku je uvedení subjektů příslušné formy nuceného vymáhání rozhodnutí.

V případě soudního výkonu rozhodnutí se jedná o základní subjekty, kterými jsou soud, povinný a osoba oprávněná z exekučního titulu.

Exekuční tituly: Smyslem tohoto znaku je uvedení exekučních titulů v příslušné formě nuceného vymáhání rozhodnutí.

V případě soudního výkonu rozhodnutí se jedná o exekuční tituly, které jsou uvedeny v zákoně, vydává je soud a jejich výčet přesahuje záměry této práce.

Způsoby provedení: Smyslem tohoto znaku je uvedení způsobů výkonu exekučních titulů dle příslušné formy nuceného vymáhání rozhodnutí.

V případě soudního výkonu rozhodnutí se způsob členění dle povahy uložené povinnosti, jejímž výsledkem je zaplacení peněžité částky, (různými způsoby, které mají finančně uspokojit věřitele), a dále jiné povinnosti než je zaplacení peněžité částky.

Četnost výskytu: Smyslem tohoto znaku je uvedení četnosti výskytu projednávané formy s cílem možné budoucí komparace jednotlivých forem nuceného vymáhání rozhodnutí .

Četnost výskytu v případě soudního výkonu rozhodnutí závisí na potřebě oprávněného uspokojit své pohledávky za povinným. Je důsledkem běžného praktického života a řešení jeho problémů. Na četnost výskytu soudního výkonu rozhodnutí má mimo jiné vliv zejména úroveň právního vědomí ve společnosti, poctivost v podnikání a ve smluvních vztazích obecně, dále úroveň mezilidských vztahů.

Náklady: Smyslem tohoto znaku je uvedení nákladovosti jednotlivých forem nuceného vymáhání rozhodnutí.

Nákladovost v případě soudního výkonu rozhodnutí je poměrně vysoká, odvíjí se jednak od výše vymáhané částky a jejího příslušenství, jednak od náhrady právního zastoupení. Náklady dále tvoří m.j. i soudní poplatky (4% z vymáhané částky).

Výhody: Smyslem tohoto znaku je uvedení podstatných výhod příslušné formy nuceného vymáhání rozhodnutí.

V případě soudního výkonu rozhodnutí lze za výhody považovat zejména velmi vysokou úroveň právních znalostí soudu, propracovanost systému soudnictví, jednoznačnost vazeb, úcta a vážnost k soudu, možnost použití donucovacích a vykonávacích prostředků, ústavní záruky.

Nevýhody: Smyslem tohoto znaku je uvedení podstatných nevýhod příslušné formy nuceného vymáhání rozhodnutí.

V případě soudního výkonu rozhodnutí lze za nevýhody považovat zejména výši nákladů právního zastoupení a jeho potřeba, délka a komplikovanost soudního řízení, která nezaručuje požadovaný výsledek, přetíženost soudní soustavy, nepřehlednost právních norem pro laickou veřejnost, formální, rigidní a neosobní přístup soudu.

V nedávné době se negativně na pověsti a vážnosti soudů obecně projevíly medializované případy korupce a kárných provinění některých soudců.

Typ exekuce	Soudní výkon rozhodnutí
Základní právní úprava	OSŘ
Subsidiární právní úprava	není
Subjekty	Soud, oprávněný, povinný, soudní vykonavatel
Exekuční tituly	Rozhodnutí uvedená v ustanovení § 274 OSŘ
Způsoby provedení exekuce	Výkon rozhodnutí ukládajícího zaplacení peněžité částky: - srážkami ze mzdy, přikázáním pohledávky, příkazem k výplatě z účtu u peněžního ústavu, prodejem movitých věcí a nemovitostí, prodejem podniku a zřízením soudcovského zástavního práva k nemovitostem Výkon rozhodnutí ukládajícího jinou povinnost než zaplacení peněžité částky: - vyklizením, odebráním věci, rozdělením společné věci, provedením prací a výkonů Výkon rozhodnutí prodejem zástavy: - prodejem zastavených movitých a nemovitých věcí, věcí hromadných, souborů věcí a bytů nebo nebytových prostorů ve vlastnictví podle zvláštního zákona, přikázáním zastavené peněžité pohledávky a postižením zastavených jiných majetkových práv.
Četnost výskytu	V závislosti na podaných návrzích, předcházejícímu řízení a povaze uložené povinnosti, zatím však převažuje počet nařízených exekucí
Náklady	Prokazatelné, poměrně vysoké náklady právního zastoupení
Výhody	Velmi vysoká úroveň právních znalostí soudů, propracovanost systému, jednoznačnost vazeb, úcta a vážnost k orgánu, donucovací a vykonávací prostředky, ústavní záruky
Nevýhody	Dtto náklady právního zastoupení a jeho potřeba, délka a komplikovanost soudního řízení, přetíženost soudní soustavy

4. Exekuce prováděná soudním exekutorem

4.1 Exekuce podle exekučního řádu

Vzhledem k tomu, že tato práce neposkytuje dostatečný prostor pro podrobný rozbor celé problematiky týkající se exekučního řízení, dotknu se v této kapitole pouze okrajově nejvýznamnějších skutečností kolem vlastního provedení exekuce podle EŘ. Jako důležité ustanovení pak v této souvislosti vnímám zejména ustanovení § 33 a násl. EŘ, týkajícího se povinnosti třetích osob, poskytnout exekutorovi svoji součinnost za účelem účinnějšího provedení exekuce.¹⁰² Budou to pak zejména informace o majetku povinného, které tyto tzv. třetí osoby ať už soudy, orgány státní správy a samosprávy nebo fyzické či právnické osoby obdržely v rámci výkonu svojí činnosti. Tyto subjekty mají na požádání povinnost, poskytnout exekutorovi požadované údaje o povinném.¹⁰³ V opačném případě jim může být v souladu s ustanovením § 34 odst. 3 uložena pořádková pokuta až do výše 50.000,- Kč. Exekutor však může o informace požádat teprve poté, co usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí obsahující jeho pověření k provedení exekuce nabylo právní moci a je vykonatelné. Je logické, že toto usnesení je pak exekutor povinen připojit ke své žádosti o poskytnutí součinnosti. Podle výkladového stanoviska exekutor dokládá pověření k žádosti o součinnost třetích osob podle § 34 odst. 1 EŘ i opisem (kopií) stejnopisu usnesení o nařízení exekuce opatřeným doložkou s uvedením data a podpisu exekutora nebo jím pověřeného zaměstnance, který opis vydal a s otiskem úředního razítka exekutora.¹⁰⁴

Před samotným nařízením exekuce je exekutor a stejně tak soud povinen zkoumat splnění formální zákonem stanovené náležitosti návrhu na nařízení exekuce. Samotné předpoklady pro nařízení exekuce pak zkoumá soud, poté co mu exekutor předloží konkrétní návrh na nařízení exekuce, u kterého odstraní v součinnosti s oprávněným případné vady. Stejně jako nařízení výkonu rozhodnutí podle OSŘ lze i exekuci podle EŘ nařídit pouze na návrh oprávněného. Výjimkou zde ovšem je skutečnost, že v souladu s EŘ se tento návrh podává u samotného exekutora a nikoli u příslušného exekučního soudu. Pokud jde o věcnou a místní příslušnost exekučního soudu, tak tím je v prvním stupni okresní soud, v jehož obvodu má povinný svoje

¹⁰² Grossová, M. Exekuční řízení prováděné soudními exekutory. Daně, 2003, č. 7-8, s. 38 an.

¹⁰³ Kasíková, M. a kolektiv. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2005, s. 161.

¹⁰⁴ Usnesení Městského soudu v Praze sp. zn. 16 Co 403/2003 ze dne 12.8.2003

bydliště.¹⁰⁵ Návrhy na nařízení exekuce došlé soudu po 1. listopadu 2009 se neprodleně postoupí s neformální přípisem exekutorovi podle ustanovení § 55b odst. 4.¹⁰⁶

Pod pojmem exekuční titul upravuje EŘ ve svém ustanovení § 40 a násl. v zásadě totožné exekuční tituly jako je tomu v případě ustanovené § 274 OSŘ s výjimkou několika odlišností v použité terminologii. Výčet těchto titulů uvádím na jiném místě této práce zabývajícím se soudním výkonem rozhodnutí. Aby mohl být exekuční titul předpokladem pro nařízení, je nutná jeho vykonatelnost. Tuto skutečnost pak exekuční soud před samotným nařízením zkoumá jak z hlediska formálních, tak z hlediska obsahových náležitostí. Při věcném posuzování návrhu na nařízení exekuce soud zkoumá, zda byl exekuční titul vydán orgánem, který k tomu měl pravomoc, zda je vykonatelný po stránce formální a materiální, zda jsou oprávněný a povinný věcně legitimováni, zda je exekuce navrhována v takovém rozsahu, který stačí k uspokojení oprávněného a zda právo není prekludováno.¹⁰⁷ Vykonatelnost bývá zpravidla vyznačena již na samotném rozhodnutí soudu ukládajícího povinnému nějakou povinnost. Stejnopis tohoto rozhodnutí se pak přikládá ve smyslu ustanovení § 38 odst. 2 EŘ k návrhu na nařízení exekuce. Soud je takovým rozhodnutím vázán a není oprávněn zkoumat, jestli je rozhodnutí věcně správné. Pokud soud uzná, že jsou splněny veškeré předpoklady pro nařízení exekuce, přistoupí k jejímu nařízení vydáním usnesení, kterým se exekuce nařizuje, s uvedením exekutora, který ji má provést. Jakým způsobem bude exekuce provedena určí exekutor v exekučním příkazu až po samotném nařízení exekuce v souladu s ustanovením § 48 písm. f) EŘ.¹⁰⁸ Podle tohoto způsobu pak bude exekuce po právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí také provedena. Jedním exekučním příkazem může exekutor za podmínek stanovených v ustanovení § 58 odst. 2 EŘ zvolit více způsobů provedení exekuce, měl by to však učinit samostatnými výroky označenými římskými číslicemi. Samozřejmě může také vydat více exekučních příkazů, kterými určuje jednotlivé způsoby provedení exekuce.¹⁰⁹ Z důvodu naplnění institutu přiměřenosti exekuce a exekučního řízení se nově zavádí základní způsoby provedení exekuce, kdy pokud to nebrání účelu exekuce, provádí se

¹⁰⁵ Veselý, J., Rakovský, A., Šimková, R. Soudní exekutoři – alternativa výkonu rozhodnutí. Právní rozhledy, 2001, č. 1, s. 254 an.

¹⁰⁶ Kasíková, M. a kolektiv. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 166.

¹⁰⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 245/2004 ze dne 27.5.2005

¹⁰⁸ Baudyš, Petr. Aplikace exekučního řádu z pohledu mého. Právní rozhledy, 2002, č. 9, s. 436 an.

¹⁰⁹ Kasíková, M. a kolektiv. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2005, s. 288.

exekuce ukládající zaplacení peněžitě částky příkazáním pohledávky, srážkami ze mzdy a jiných příjmů nebo zřízením exekutorského zástavního práva na nemovitostech. Pokud tyto způsoby nestačí k uhrazení vymáhané pohledávky, jejího příslušenství, nákladů oprávněného a nákladů exekuce, provede se exekuce ostatními zákonem stanovenými způsoby. Od doručení usnesení o nařízení exekuce nesmí povinný činit žádné úkony, které by znemožnili výkon rozhodnutí, zejména není oprávněn exekuvaný předmět zcizit ani zatížit jiným právem. Tento úkon by byl pod sankcí relativní neplatnosti, neplatný. Této relativní neplatnosti se mohou dovolávat:

- a) exekutor, pokud exekuce není skončena a to včetně vymožení nákladů exekuce,
- b) oprávněný, pokud jeho pohledávka, její příslušenství a náklady oprávněného nejsou zcela uspokojeny,
- c) další věřitel, který však přihlásil svou pohledávku do probíhající exekuce, pokud jeho pohledávka a její příslušenství nejsou zcela vymoženy.¹¹⁰

4.1.1 Exekuce na peněžitá a nepeněžitá plnění

Pokud jde o vlastní provedení exekuce, tak tu na rozdíl od soudního výkonu rozhodnutí, provádí exekutor sám a soud ji pouze nařídí, aniž by stanovil konkrétní způsob jejího provedení. Podle EŘ má exekutor k dispozici téměř všechny způsoby výkonu rozhodnutí, jak jsou uvedeny v OSŘ. Proto byl zákonodárce při jejich úpravě v rámci tohoto předpisu úsporný a do většiny z těchto ustanovení zakotvil přiměřené použití OSŘ. Jednotlivé způsoby neupravil tak podrobně, pouze uvedl nepatrné rozdíly oproti úpravě v OSŘ. Exekutor tak může dělit exekuci na peněžitá plnění a stejně tak i nepeněžitá plnění, které se i zde řídí povahou uložené povinnosti, jako je tomu v ustanovení § 258 odst. 2 OSŘ. Nově je exekutorovi umožněno v rámci exekučního řízení zřizovat zástavní právo k nemovitostem, a to v rozsahu, v jakém je k tomu oprávněn soud při řízení o výkon rozhodnutí. Cílem nově přijaté právní úpravy bylo vytvořit v průběhu exekuce zajišťovací instrument na nemovitosti povinného ve prospěch oprávněného, aniž by bylo třeba nemovitost přímo prodávat, a tím vytvořit prostor pro uspokojení oprávněného v součinnosti s povinným. Tento nový způsob provedení exekuce v rámci EŘ je možné podřadit pod koncept humanizace exekučního řízení,

¹¹⁰ Kasíková, M. a kolektiv. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 182.

neboť dává povinnému možnost sanovat dlužnou pohledávku jinak než nuceným prodejem nemovitosti.¹¹¹ Další významnou výjimkou v pravomoci exekutora je ustanovení týkající se prodeje zástavy, kde je na rozdíl od ustanovení § 258 odst. 3 OSŘ výčet způsobů prodeje zástavy užší v neprospěch EŘ.

Vzhledem k úsporné úpravě jednotlivých způsobů výkonu rozhodnutí v rámci EŘ odkazuji na výklad o jednotlivých způsobech výkonu rozhodnutí prostřednictvím OSŘ na jiných místech této práce. Pro usnadnění výkladu přesto uvádím způsoby exekuce, které umožňuje v souladu s ustanovením § 59 a § 65a EŘ.

- a) Pro exekuci ukládající peněžitá plnění to jsou: srážky ze mzdy a jiných příjmů, příkázání pohledávky, příkaz k výplatě z účtu u peněžního ústavu, prodej movitých věcí a nemovitostí a prodej podniku, zřízení exekutorského zástavního práva k nemovitostem;
- b) Pro exekuci ukládající jinou povinnost než zaplacení peněžité částky to jsou: vyklizení, odebrání věci, rozdělení společné věci a provedení prací a výkonů.

Jak bylo výše uvedeno, exekutor vykonává svou činnost za odměnu, která bývá v praxi dohodnuta již v rámci smlouvy o provedení exekuce, kterou mezi sebou uzavřeli oprávněný a exekutor. I když by to smlouva neobsahovala, tak okamžikem, kdy dojde exekutorovi usnesení o jeho pověření provést exekuci, stává se tato smlouva účinnou. To však nebrání exekutorovi, domáhat se svého práva na odměnu v souladu s ustanovením § 90 odst. 2 EŘ. Je výhodou pro exekutora žádat od oprávněného pro účely zálohu na případné náklady související s prováděním exekuce. Co se týče smlouvy mezi exekutorem a oprávněným o provedení exekuce, je třeba na závěr připomenout a zdůraznit, že exekutor je pověřen provedením exekuce na základě výběru oprávněným. Jeho účast v exekučním řízení se však odvíjí od soudního rozhodnutí, nikoliv např. od smlouvy s oprávněným.¹¹²

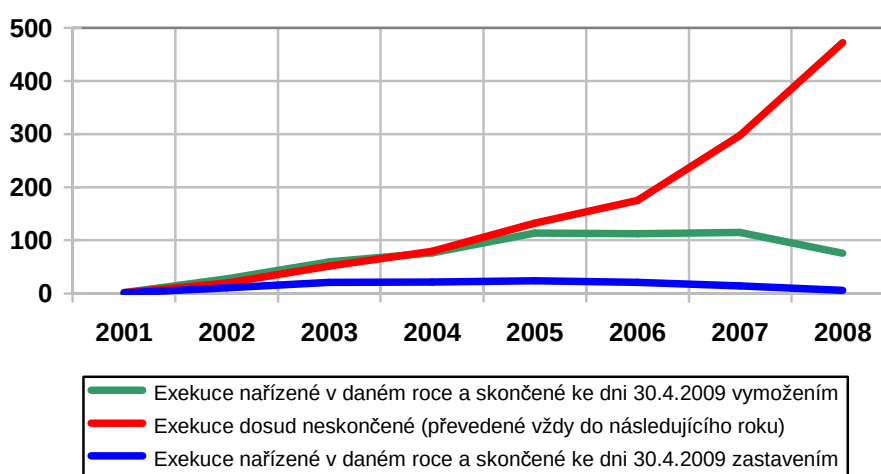
Pro informace a součinnost při výkonu exekucí se vede centrální evidence exekucí, který vede Exekutorská komora České republiky na určené internetové adrese. Exekutoři do evidence elektronicky zapisují a z evidence elektronicky vymazávají údaje o nařízení exekuce a o

¹¹¹ Němec, P., Svoboda, P. a kol. Důvodová zpráva k návrhu zákona o soudních exekutorech (exekuční řád). Obecná část. [ASPI, PSP 725/0]

¹¹² Mádr, J. Ke stanovisku Nejvyššího soudu k výkladu exekučního řádu. Právní rozhledy, 2006, č. 10, s. 372.

pověření exekutora provedením exekuce a veškeré další údaje týkající se exekucí.¹¹³ Pro přehlednost uvádím níže (obrázek č. 3 na straně 85 – *pozn. autora*) zatím poslední statistiku exekucí provedenou Exekutorskou komorou ČR za roky 2001 až 2008. Po nahlédnutí do Centrální evidence exekucí vedené Exekutorskou komorou však zjistíme, že aktuálně činí počet evidovaných exekucí číslo **1.209.683**¹¹⁴.

Statistika exekucí za jednotlivé roky 2001 - 2008
(tisíce)

Závěrečná rekapitulace	
Celkový počet nařízených exekucí v letech 2001 až 2008	1933650
Celkový počet skončených exekucí v letech 2001 až 2008	702908
Celkový počet exekucí v běhu, které byly nařízeny letech 2001 až 2008	1230742

Obr.3 zdroj Exekutorská komora¹¹⁵

Výše uvedený počet je značně alarmující. Exekuce se stávají trendem, běžným řešením platební neschopnosti či neochoty dlužníka platit své dluhy. Mít dluhy je normální, nesplácet dluhy však má své důsledky. Od roku 2001 do současnosti bylo nařízeno více než 2,5 milionu exekucí, dá se říci, že exekuce se dnes dotýká každého. I když se člověk nesetká s exekucí osobně, téměř každý má ve svém okolí někoho, kdo tuto nepříjemnou osobní zkušenost již

¹¹³ Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 331/2001 Sb., o centrální evidenci exekucí ve znění vyhlášky č. 130/2005 Sb.

¹¹⁴ Exekutorská komora ČR. [citováno dne 27. června 2010] Dostupný z: <https://live.ceecr.cz/main.php>

¹¹⁵ Exekutorská komora ČR. Statistika exekucí za jednotlivé roky 2001 – 2008. [citováno dne 27. června 2010] Dostupný z: <http://www.ekcr.cz/1/statistiky/87-statistiky?w=>

zažil. Přesto jsme stále svědky obrovského údivu dlužníka, pokud se věřitel rozhodne domáhat se svých peněz prostřednictvím soudního exekutora.

Rozhořčení nad exekucí je však ve své podstatě rozhořčením nad tím, že se věřitel rozhodl domoci se zákonnou cestou své pohledávky, a nad tím, že exekutor aplikuje zákonné způsoby provedení exekuce. Přitom se jedná výhradně o pohledávky vyplývající z pravomocných rozhodnutí soudů či jiných orgánů veřejné moci, a to v době, kdy již uplynul čas pro dobrovolné splnění povinností v nich uložených.¹¹⁶

4.2 Závěr k exekuci prováděné soudním exekutorem

Na závěr pojednání o této exekuci opět předkládám tabelární podobu některých jejích znaků. Cílem této tabulky je, stejně jako výše. Vytvořit podmínky pro možnou slovní a tabelární komparaci jednotlivých forem exekuce v závěru této práce.

Základní právní úprava: Smyslem tohoto znaku je určit základní právní normu, která upravuje danou formu nuceného vymáhání rozhodnutí. Název předpisu je poplatný tabelárnímu vyjádření, tj. je uveden ve zkratce. Vedle této základní právní normy se nevylučuje použití jiných právních norem, které jsou zařazeny do tabulky pod názvem – Provázanost na.

V případě exekuce prováděné soudním exekutorem základní právní úpravu představuje EŘ, resp. zákon č. 120/2001 Sb., exekuční řád, ze dne 28. února 2001.

V průběhu jeho platnosti došlo vzhledem k tomu, že se jedná o novou kodifikaci, pouze k několika novelizacím, přičemž ty nejdůležitější pochází z roku 2009. Jako podstatný si dovoluji označit také zákon č. 501/2004 Sb., o změně zákonů v souvislosti s přijetím správního řádu, dále zákon č. 133/2006 Sb., o změně OSŘ a EŘ, který mimo jiné změny zavedl institut – Příkaz k výplatě z účtu u peněžního ústavu. Zásadní novelu EŘ však představuje zákon č. 286/2009 Sb., tzv. střednědobá novela a zákon č. 183/2009 Sb., tzv. kárná novela, jak se uvádí na jiných místech této práce.

K nové kodifikaci došlo v zájmu, cituji z důvodové zprávy¹¹⁷: „...*převedení části agendy, dosud vykonávané výlučně soudy, na nově ustanovované soudní exekutory. Soudům se tím umožní soustředit převážnou část jejich potenciálu na nalézací řízení, v němž je jejich úloha*

¹¹⁶ Tvrdková, Jana, JUDr. Alarmující statistika exekucí. [citováno dne 27.6.2010]. Dostupný z: <http://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-verejnost/251-alarmujici-statistika-exekuci?w=>

¹¹⁷ Němec, P., Svoboda, P. a kol. Důvodová zpráva k návrhu zákona o soudních exekutorech (exekuční řád). Obecná část. [ASPI , PSP 725/0]

nezastupitelná...Ve státech, kde byl institut soudních exekutorů již zaveden, je statisticky evidována vyšší efektivnost vymáhání pohledávek“ . Nutno podotknout, že k zamýšlenému cíli se zákonodárce dopracovává opravdu postupně.

Provázanost na: Smyslem tohoto znaku je konkretizovat další právní normy ve vztahu k základní právní úpravě.

V případě exekuce prováděné soudním exekutorem se jedná o použití OSŘ, SŘ, ale i zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (dále jen „ZSDP“). Je třeba zdůraznit, jak vyplývá z důvodové zprávy, bylo smyslem návrhu EŘ odlehčení části agendy obecným soudům, z tohoto vyplývá široká možnost využití soudního exekutora v návaznosti na další formy exekuce, tj. daňovou a správní.

Subjekty: Smyslem tohoto znaku je uvedení subjektů příslušné formy nuceného vymáhání rozhodnutí.

V případě exekuce prováděné soudním exekutorem se jedná o základní subjekty, kterými jsou po podání návrhu oprávněného exekutor, následuje soud a donucovacími prostředky exekutora je osloven povinný. V tomto exekučním řízení lze jmenovat i další subjekty, zahrnuté dle terminologie ZSDP pod legislativní zkratku „správce daně“, resp. exekutor může požádat o součinnost třetí osoby.

Exekuční tituly: Smyslem tohoto znaku je uvedení exekučních titulů v příslušné formě nuceného vymáhání rozhodnutí.

V tomto případě exekuce se jedná o exekuční tituly, které jsou uvedeny v zákoně (viz tabulka) a kterými jsou zejména vykonatelná různá rozhodnutí.

Způsoby provedení exekuce: Smyslem tohoto znaku je uvedení způsobů výkonu exekučních titulů dle příslušné formy nuceného vymáhání rozhodnutí.

V případě této exekuce lze způsoby exekuce obecně rozdělit na peněžité a nepeněžité (viz tabulka).

Četnost výskytu: Smyslem tohoto znaku je uvedení četnosti výskytu projednávané formy nuceného vymáhání rozhodnutí s cílem možné budoucí komparace jednotlivých forem nuceného vymáhání rozhodnutí.

Četnost výskytu v případě exekuce prováděné soudním exekutorem se soustavně zvyšuje v návaznosti na odtížení této agendy soudům. Její četnost je důsledkem běžného praktického života a řešení jeho problémů. Na četnost výskytu této exekuce má mimo jiné vliv zejména nižší úroveň právního vědomí v oblasti podnikání. Jak se bude výskyt exekučního řízení podle

EŘ souvisí nyní zejména s otázkou tzv. teritoriálního principu v rámci exekuce, jak dále rozvinuto v závěru této práce.

Náklady: Smyslem tohoto znaku je uvedení nákladovosti jednotlivých forem nuceného vymáhání rozhodnutí.

Nákladovost v případě exekuce prováděné soudním exekutorem je poměrně vysoká. Odvíjí se jednak od výše vymáhané částky, jejího příslušenství, ale také kromě nákladů právního zastoupení o náklady soudního exekutora, které jsou vysoké. Oproti soudnímu výkonu rozhodnutí jsou však náklady exekuce o poznání nižší (viz subkapitola týkající se nákladů řízení o výkon rozhodnutí a exekuce – *pozn. autora*)

Výhody: Smyslem tohoto znaku je uvedení podstatných výhod příslušné formy nuceného vymáhání rozhodnutí.

V případě této exekuce lze za výhody považovat zejména rychlost, výtěžnost, důslednost a snadnější přístup než u soudů. Finanční zainteresovanost exekutora na výsledku exekučního řízení. Je třeba zdůraznit návaznost soudního exekutora na činnost soudu při vydávání rozhodnutí o nařízení exekuce a o pověření soudního exekutora jejím výkonem prostřednictvím soudního rozhodnutí.

Nevýhody: Smyslem tohoto znaku je uvedení podstatných nevýhod příslušné formy nuceného vymáhání rozhodnutí.

Pro povinného je tato forma exekuce nepříjemná, doslova drsná, neboť soudní exekutor provádí exekuce s cílem dosažení zisku a nehledí na sociální a jiné poměry povinného. Exekutor se chová neosobně, přesto však v mezích zákona. Toto jeho jednání je klasifikováno jako jednání veřejného činitele – úřední osoby, přesto laická veřejnost má vůči exekutorům značné antipatie. Při této příležitosti je třeba zdůraznit, že co je pro povinného nevýhodou, je pro oprávněného výhodou. Oprávněný díky tomuto novému a modernímu způsobu vymáhání rozhodnutí dojde snadněji k uspokojení svých finančních nároků, pochopitelně na úkor povinného, k jehož tíži jdou dále náklady právního zastoupení oprávněného, včetně nemalé odměny soudního exekutora (náklady exekuce).

Typ exekuce	Exekuce prováděná soudním exekutorem
Základní právní úprava	EŘ
Subsidiární právní úprava	OSŘ, ZSDP, SŘ
Subjekty	Exekutor, soud, oprávněný, povinný, vykonavatel exekutora
Exekuční tituly	- vykonatelné rozhodnutí soudu, pokud přiznává právo, zavazuje k povinnosti nebo postihuje majetek, - vykonatelné rozhodnutí soudu a jiného orgánu činného v trestním řízení, pokud přiznává právo nebo postihuje majetek, - vykonatelný rozhodčí nález, - notářský zápis se svolením k vykonatelnosti sepsaný podle zvláštního právního předpisu nebo exekutorský zápis podle § 78 písm. a), - vykonatelné rozhodnutí orgánu veřejné správy včetně platebních výměrů, výkazů nedoplatků ve věcech daní a poplatků a jiných rozhodnutí, jakož i vykonatelný smír, - vykonatelné rozhodnutí a výkaz nedoplatků ve věcech nemocenského pojištění a sociálního zabezpečení, - jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon.
Způsoby provedení exekuce	Peněžitá plnění: - srážky ze mzdy a jiných příjmů, příkázání pohledávky, příkaz k výplatě z účtu u peněžního ústavu, prodej movitých věcí a nemovitostí, prodej podniku, zřízení exekutorského zástavního práva na nemovitostech; Jiná povinnost než zaplacení peněžité částky: - vyklizení, odebrání věci, rozdělení společné věci a provedení prací a výkonů; Exekuce prodejem zástavy: - prodej zastavených movitých věcí a nemovitostí.
Četnost výskytu	Trvale se zvyšující, nahrazuje činnost státu, počet nařízených exekucí trvale převyšuje počet nařízených výkonů rozhodnutí, do budoucna možnost negativního ovlivnění prostřednictvím teritoriálního principu
Náklady	Velmi vysoké, na počátku těžko odhadnutelné
Výhody	Důslednost a výtěžnost, rychlost, snadnější přístupnost než u soudu
Nevýhody	Dtto vysoké náklady, právo exekutora požadovat složení zálohy oprávněným před vlastním výkonem exekuce a možnost zastavení exekuce při jejím nesložení, postupně se zlepšující postavení dlužníků na úkor věřitelů

5. Exekuce a přeshraniční prvek

Do takto formulovaného přehledu soudního výkonu rozhodnutí je zcela nezbytné uvést připomínku na relativně novou právní situaci, která vznikla vstupem ČR do EU a tudíž se v právu hovoří o evropském justičním prostoru, což byl ještě donedávna naprosto nevídaný prvek. Z důvodu volného pohybu osob v rámci Evropské unie bylo nutné, aby byl v jednotlivých členských státech EU v rámci soudní spolupráce zaručen výkon exekučních titulů o nesporných nárocích vydaný v jiném členském státě. V návaznosti na tuto potřebu bylo třeba vypracovat implementované nařízení zakotvující evropský exekuční titul, které by stanovilo minimální normy umožňující volný pohyb rozhodnutí soudních smírů a úředních listin ve všech členských státech, aniž by se v členském státě výkonu musela před uznáním a výkonem konat zprostředkující řízení. Od počátku bylo zřejmé, že při postupu, který by se týkal evropského exekučního titulu, by se vycházelo jednak z přímo aplikovatelného implementovaného nařízení a jednak z předpokládané právní úpravy, které by v této souvislosti členské státy přijaly. V našich právních podmínkách se mělo jednat o novelu OSŘ a EŘ.

5.1 *Evropský exekuční titul*

Dne 21. října 2005 tak po náročném legislativním a zejména připomínkovém řízení nabylo účinnosti nařízení (ES) Evropského parlamentu a Rady č. 805/2004 z 21. dubna 2004. Toto nařízení tak nahradilo nařízení (ES) č. 44/2001 Rady z 22. prosince 2000 o soudní příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí v civilních a obchodních věcech. Přijetí tohoto nařízení představuje významný krok pro vzájemné uznávání soudních rozhodnutí v civilních a obchodních věcech a zavádí **tzv. evropský exekuční titul** pro nesporné pohledávky. Tento evropský exekuční titul pro nesporné pohledávky představuje titul v případech, kdy dlužník prokazatelně nepopírá peněžitou pohledávku co do jejího druhu a výše a věřitel získal proti dlužníkovi buď soudní rozhodnutí nebo jiný vykonatelný titul založený na výslovném souhlasu dlužníka, jako například smír schválený soudem či ve formě adekvátní veřejné listiny.¹¹⁸

¹¹⁸ Bělohávek, A. Zavedení tzv. exequatur do českého právního řádu. Právní zpravodaj, Praha : C.H. Beck, 2004, č. 5, oddíl Legislativa, s.16 – 17.

Podstatný rozdíl u evropského exekučního titulu pro nesporné pohledávky ve srovnání s výkonem rozhodnutí na základě výše uvedeného nařízení (ES) č. 44/2001 spočívá v tom, že není vyžadováno výslovné uznání nebo jiný akt stejného nebo srovnatelného druhu, směřující k výkonu rozhodnutí a evropský exekuční titul pro nesporné pohledávky ve státě výkonu nesmí být ani podroben přezkoumání ve věci samé a na evropský exekuční titul pro nesporné pohledávky se hledí jako na tuzemský exekuční titul. Věřitel se pak může rozhodnout, zda nechá titul potvrdit ve státě vydání jako evropský exekuční titul pro nesporné pohledávky nebo zda bude postupovat na základě nařízení (ES) č. 44/2001. Pro právní praxi je zapotřebí upozornit na to, že jako evropský exekuční titul pro nesporné pohledávky může být potvrzen jen takový titul, který byl vydán teprve po 21. říjnu 2005.¹¹⁹

Nařízení (ES) č. 805/2004 plně navazuje na výše zmíněné nařízení (ES) č. 44/2001 a obě normy je nutné vykládat a aplikovat společně.

Dané rozhodnutí musí být např. v zemi svého vydání vykonatelné. Na návrh oprávněného je takové soudní rozhodnutí opatřeno potvrzením odpovídajícího vzoru dle přílohy č. 1. k nařízení (ES) 805/2004 v jazyce shodném jazyku rozhodnutí. Pro autentické listiny pak platí potvrzení dle přílohy č. 2. Proti rozhodnutí o vydání potvrzení o tom, že toto má charakter evropského exekučního titulu pro nesporné pohledávky, není opravný prostředek přípustný. Potvrzení o tom, že titul má charakter evropského exekučního titulu pro nesporné pohledávky, vyznačí obvykle ten soud, který je oprávněn vyznačit právní moc, resp. zejména vykonatelnost rozhodnutí (v případě ČR pak soud, který ve věci rozhodoval v prvním stupni).¹²⁰

Je ovšem zapotřebí si uvědomit, že přistoupením ČR k Evropské unii a především vytvářením a rozšiřováním tzv. evropského justičního prostoru došlo a nadále dochází k revoluci v oblasti uznávání a výkonu zahraničních rozhodnutí v rámci společenství. Nelze se v žádném případě spoléhat na to, co bylo ještě před několika málo lety ve vztahu k většině zemí axiomem, totiž na situaci, která byla označována oním **kouzelným termínem "nevykonatelnost"**.¹²¹

Na druhou stranu je však zapotřebí právě v souvislosti s výkonem zahraničních rozhodnutí, tedy rovněž v souvislosti s aplikací nařízení (ES) č. 805/2004 podrobně analyzovat,

¹¹⁹ Brodec, J. Evropský exekuční titul a evropský platební rozkaz. Právník, Praha : Česká akademie věd, 2005, č. 9, s. 1025 – 1039

¹²⁰ Grossová, M. Exekuce na peněžitě plnění v současné právní praxi. Praha : Linde, 2007, s. 279.

¹²¹ Bělohávek, A. J. Evropský exekuční titul. [citováno 27. dubna 2007] http://pravniradce.ihned.cz/c4-10078260-18321110-F00000_d-evropsky-exekucni-titul

interpretovat a aplikovat na konkrétní případ úpravu o doručování, která je obsažena v kapitole III. citovaného nařízení, upravující minimální požadavky na řízení o nesporných pohledávkách, zejména pak v souvislosti s rozsahem povinnosti poučení a v souvislosti s doručováním. Pojem minimální požadavky, který se zavedl i v naší terminologii a který vychází z verze německé, je ovšem poněkud zavádějící. Úprava obsažená v předmětném Nařízení totiž nepředstavuje žádný vlastní procesní předpis, nýbrž jde o minimální standardy, podle kterých je nutné procesní předpisy státu místa vydání rozhodnutí posuzovat.

Na následky v podobě možného potvrzení titulu jako evropského exekučního titulu pro nesporné pohledávky musí být dlužník v případě soudního řízení výslovně upozorněn. Provedení takové upozornění bude třeba v praxi zkoumat.¹²²

Zásadně se tedy vyžaduje, aby k doručení žaloby a především výzvy k tomu, aby se dlužník, příp. žalovaný vyjádřil, spolu s doručením poučení o možných důsledcích omisivního jednání nebo nedostatečného zpochybnění v řízení uplatněného nároku došlo tak, že bude prokázáno převzetí adresátem příp. spolužijící osobou nebo zaměstnancem adresáta. Nařízení (ES) 805/2004 však umožňuje rovněž doručení písemnosti jejím doručením do poštovní schránky dlužníka. Podstatné však je, že v případě, kdy má být dokument za účelem doručení odeslán z jednoho členského státu do druhého, se použije nařízení (ES) 805/2004 též ve spojení s úpravou obsaženou v nařízení (ES) č. 1348/2000 ze dne 29. května 2000 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech.

Česká republika si ale ve vztahu k nařízení /ES/ 1348/2000 vyhradila a stanovila jako podmínku možnosti doručování písemností poštou do ČR za podmínky, že se písemnosti doručují výlučně doporučeně s potvrzením o přijetí nebo obdobným dokladem a doručované písemnosti jsou v češtině nebo jsou opatřeny ověřeným překladem do češtiny. Případně by se jednalo o písemnosti v jednom z úředních jazyků doručujícího členského státu, pokud je příjemce státním příslušníkem dotčeného členského státu. Česká republika se dále ohradila proti přímému doručování na svém území. Nelze totiž nevidět, že v praxi se v poslední době objevuje řada pokusů zahraničních justičních orgánů o přímé doručení adresátům do České

¹²² Pavlová, B., Doležel, V. Evropský justiční prostor ve věcech civilních. Část XII. – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky. Právní fórum, Praha : ASPI, s. 1 an.

republiky, dokonce i bez odpovídajícího překladu. Takto doručované listiny někdy nesplňují podmínky příslušného Nařízení o doručování ve smyslu výhrad, které k tomu Česká republika učinila.¹²³

Na nařízení (ES) 805/2004 reagovala vláda České republiky doplněním nového § 200ua občanského soudního řádu počítajícím právě s potvrzováním soudních rozhodnutí jako evropských exekučních titulů pro nesporné pohledávky. Diskutovatelné je ovšem ustanovení odst. 3 uvedeného § OSŘ, podle kterého má být účastníkem řízení o potvrzení takového titulu jen oprávněný. To sice neodporuje úpravě nařízení (ES) 805/2004, tato úprava je plně kompatibilní, je ovšem zapotřebí zdůraznit, že existuje i možnost změny nebo zrušení potvrzení, které je bezpochyby možné i na návrh povinného.

Vzhledem k tomu, že nařízení (ES) 805/2004 má přímou účinnost ve vztahu k subjektům z členských zemí a musí být aplikováno bez ohledu na jeho případné zohlednění ve výslovné úpravě předpisů tuzemského původu, je taková možnost zrušení nebo změny potvrzení o evropském exekučním titulu pro nesporné pohledávky nepochybně zachována i na návrh povinného bez ohledu na to, že připravovaná novela občanského soudního řádu na tuto otázku nereaguje.

V rámci systému tuzemského civilního procesu je nutné evropský exekuční titul pro nesporné pohledávky podřadit pod "jiná vykonatelná rozhodnutí, schválené smíry a listiny", jejichž soudní výkon připouští zákon ve smyslu § 274 písm. i) OSŘ, jakož i ve smyslu § 40 odst. 1 písm. g) EŘ.

5.2 Evropský platební rozkaz

Zavedení evropského exekučního titulu pro nesporné pohledávky však zdaleka není posledním počinem Evropské unie v oblasti justiční spolupráce. Výsledkem a nesporným přínosem intenzivních jednání na půdě Evropské unie je nařízení o **evropském platebním rozkazu**, či-li Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu. Uvedeným nařízením bylo v členských státech Evropské unie zavedeno zvláštní soudní řízení, jehož účelem je vydání evropského platebního rozkazu, obdoby platebního rozkazu upraveného v ustanovení

¹²³ Bělohávek, A. Zavedení tzv. exequatur do českého právního řádu. Právní zpravodaj, Praha : C.H. Beck, 2004, č. 5, oddíl Legislativa, s.16 – 17.

paragrafu 172 a násl. OSŘ. V členských státech tak v současné době existuje jednotné "expresní" řízení k vymáhání nesporných peněžních nároků, a to jak přeshraničních, tak čistě vnitrostátních. Hlavní výhodou zavedení tohoto řízení není řízení samotné (neboť obdobná řízení již existovala ve většině členských států), nýbrž jednotnost tohoto řízení v celé EU (podání stran by měla zásadně podobu jednotných formulářů). Existence jednotného řízení v celé EU tak zjednodušuje vymáhání peněžních nároků v cizím prostředí a snižuje finanční náklady na právní zastupování v cizím členském státě. Pro vymáhání evropského platebního rozkazu v jiném členském státu je možné nechat si v domácím členském státu evropský platební rozkaz potvrdit jako evropský exekuční titul, či podle nařízení (CE) č. 44/2001 „Brusel I“ ze dne 22.12.2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech žádat v druhém členském státu, aby vydaný evropský platební rozkaz byl prohlášen za vykonatelný.¹²⁴

Z výše uvedeného lze např. tzv. euroskeptikům ukázat, že přístup České republiky do EU se vyplácí, že nejsme jen osamocený ostrůvek v moři plném dravců. Přijetí uvedené legislativy dává nespornou výhodu všem věřitelům a to nejen subjektům v podnikatelské sféře, domáhat se vymožení své pohledávky v rámci celé EU. Uvedená právní úprava podporuje svobodu volného pohybu osob a s tím související svobodu podnikání. Je jen přáním autora této práce, aby podobná nařízení a související legislativa byla nadále přijímána a poskytovala potřebné prostředky k širokému uplatnění exekučních titulů.

6. Shrnující tabelární komparace řízení o výkonu rozhodnutí s exekučním řízením

Na závěr výše uvedených pojednání předkládám verbální a tabelární komparaci řízení o výkon rozhodnutí a exekučního řízení prostřednictvím srovnání některých jejich znaků.

Základní právní úprava: Smyslem tohoto znaku bylo určit základní právní normy, která upravují dané formy nuceného vymáhání rozhodnutí.

Společným znakem všech forem nuceného vymáhání rozhodnutí je použití základních právních norem, kterými jsou OSŘ a EŘ a dále také ZSDP a SŘ. Jednotlivé formy se liší mírou použití dotčených právních předpisů v základní právní úpravě a možnou vzájemnou

¹²⁴Bělohávek, A. J. Evropský exekuční titul. [citováno 27. dubna 2007] http://pravniradce.ihned.cz/c4-10078260-18321110-F00000_d-evropsky-exekucni-titul

jejich kombinací s využitím jiného předpisu jako subsidiárního. Hrubým odhadem lze dovodit, že formy se liší mezi sebou použitím základní právní úpravy, resp. použitou právní normou: výkon rozhodnutí prováděný soudem – OSŘ, exekuce prováděná soudním exekutorem – EŘ, dále pro zajímavost: daňová exekuce – ZSDP a správní exekuce – SŘ.

Nad původní záměr práce byly u některých norem realizovány historické pohledy na jejich vývoj a to z důvodu pochopení jejich změn a k potvrzení nutnosti rekodifikace po vzoru např. SŘ.

Dále nad původní záměr práce došlo k zařazení a rozborům týkajících se dvou forem nuceného vymáhání rozhodnutí a to ve vztahu výkonu rozhodnutí prováděného soudem a exekuce prováděné soudním exekutorem, jakožto: *převedení části agendy, dosud vykonávané výlučně soudy, na nově ustanovované soudní exekutory*. Toto zařazují proto, že je prokázán záměr zákonodárce a skutečně došlo k situaci uvedené v takto mnou již výše citované důvodové zprávě k EŘ, že: *Soudům se tím umožní soustředit převážnou část jejich potenciálu na nalézací řízení, v němž je jejich úloha nezastupitelná...Ve státech, kde byl institut soudních exekutorů již zaveden, je statisticky evidována vyšší efektivnost vymáhání pohledávek“.*

Do takto formulovaného přehledu o základních právních normách je zcela nezbytné uvést připomínku na novou právní situaci, která vznikla vstupem ČR do EU a tudíž se v právu hovoří o evropském justičním prostoru, což byl ještě donedávna naprosto nevídaný prvek. (viz subkapitola 5.1.)

Provázanost na: Smyslem tohoto znaku bylo konkretizovat další právní normy ve vztahu k základním právním úpravám.

V případě všech forem nuceného vymáhání rozhodnutí platí to, co bylo formulováno v předcházejícím znaku o základní právní úpravě. Jednotlivé formy se liší použitím subsidiárních právních norem provázaných na základní právní normy:

soudní výkon rozhodnutí – základní právní norma - OSŘ, provázanost není a to i přes zdánlivou provázanost na další právní normy, nejen SŘ, EŘ a ZSDP,

exekuce prováděná soudním exekutorem – základní právní úprava - EŘ, provázanost na OSŘ, ZSDP a SŘ.

Pro zajímavost:

daňová exekuce – základní právní norma - ZSDP, provázanost na OSŘ a SŘ.,

správní exekuce – základní právní norma - SŘ, provázanost na OSŘ a ZSDP,

Subjekty: Smyslem tohoto znaku bylo uvedení subjektů příslušné formy nuceného vymáhání rozhodnutí.

U všech forem nuceného vymáhání rozhodnutí lze obecně formulovat, že subjekty tvoří:

Zástupce státu – soud, soudní exekutor, správce daně, správní orgán. Všichni tito jmenovaní zástupci státu jsou vybaveni kompetencemi vydávat vynutitelná rozhodnutí s různými názvy podle formy nuceného vymáhání rozhodnutí. V některých případech vystupuje např. správce daně i v procesní roli oprávněného.

Povinný – povinný v obecné rovině, v daňové rovině má též název daňový subjekt

Oprávněný – oprávněný v obecné rovině, v daňové exekuci toto bývá v následném soudním řízení správce daně.

Subjekty poskytující součinnost – v různých formách nuceného vymáhání rozhodnutí to bývají další subjekty schopné poskytnout zástupci státu – viz výše, různé informace potřebné pro rozhodovací činnosti tohoto orgánu. Právní normy upravují povinnosti těchto subjektů.

Exekuční tituly: Smyslem tohoto znaku bylo uvedení exekučních titulů příslušné formy nuceného vymáhání rozhodnutí.

Společným znakem všech exekučních titulů je jejich vykonatelnost. Vždy se jedná o exekuční tituly, které jsou uvedeny v zákoně. V níže uvedené tabulce jsou komparativním způsobem ve svislých sloupcích tyto tituly uvedeny a prokazují tak rozmanitost a různost prováděných forem nuceného vymáhání rozhodnutí. Mají přímou návaznost na právní normy, jejichž výčet se uvádí výše a to jak v základní právní úpravě, tak v jejich provázanosti. Ve zbytku odkazují na tuto tabulku a její vypovídací schopnost díky jejímu uspořádání.

Způsoby provedení exekuce: Smyslem tohoto znaku bylo uvedení způsobů výkonu exekučních titulů dle příslušné formy nuceného vymáhání rozhodnutí.

Obecně platí, že lze způsoby nuceného vymáhání rozhodnutí rozdělit na peněžité a nepeněžité plnění. Tento znak je vždy poplatný příslušné formě a způsobem provedení se tak navzájem liší. Opět stejně jako u exekučních titulů odkazují na tabelární komparaci v níže uvedené tabulce.

Četnost výskytu: Smyslem tohoto znaku bylo uvedení četnosti výskytu projednávané formy nuceného vymáhání rozhodnutí s cílem komparace jednotlivých forem nuceného vymáhání rozhodnutí.

Jednotlivé formy se od sebe i zde liší a to svou četností. Např. u soudních výkonů rozhodnutí je trvalý nárůst agendy, který se snad podařilo zpomalit převedením části vykonávací agendy výkonu rozhodnutí na soudní exekutory. Soud jako takový, nemůže počet podání od oprávněných osob podstatě ovlivnit. Může ovlivnit rychlost a kvalitu jejich vyřízení a to s ohledem na vysokou odbornou úroveň soudců.

Četnost exekucí prováděných soudními exekutory se trvale zvyšuje. Jedná se o progresivní prvek, související s novou legislativní úpravou. Tato novost je relativní a to nikoliv s ohledem na vydání právní normy v roce 2001, ale zejména z historického pohledu. Jedná se o dávno používaný systém a právní institut, o němž se již v období první republiky měla možnost přesvědčit značná část obyvatelstva, z jejichž ústního podání a následně pro mladší generace i z učebnic dějepisu vyplývá a lze vysvětlit zažitý a negativní přístup ve společnosti obecně k soudním exekutorům. V současné době je tato činnost opět aktuální a to zvláště v návaznosti na podnikatelské aktivity předcházejících let u některých subjektů.

Pro zajímavost: U daňové exekuce je četnost výskytu přímo závislá na správci daně, resp. jeho pracovnících. U správního orgánu, u správní exekuce je tato četnost ovlivněna ještě dalšími vlivy, jako je úroveň právního vědomí a z toho vyplývající četnost správních deliktů občanů.

Náklady: Smyslem tohoto znaku bylo uvedení nákladovosti jednotlivých forem nuceného vymáhání rozhodnutí.

Lze stručně formulovat, že nákladovost dle jednotlivých forem se výrazně liší a to v návaznosti na potřebu odborného zastupování v případě výkonu rozhodnutí prováděného soudem, dále exekuce soudním exekutorem, kde je v obou případech poměrně vysoká. Naopak nejnižší náklady jsou u správních exekucí.

Výhody: Smyslem tohoto znaku bylo uvedení podstatných výhod u příslušné formy nuceného vymáhání rozhodnutí.

Porovnání jednotlivých forem z hlediska jejich výhod je relativní. Důvodem je skutečnost, že to, co je výhodné pro oprávněného, který je tím nejdůležitějším subjektem, protože se mu vrací jím vynaložené finanční a jiné prostředky včetně věcného plnění, není obvykle výhodné pro povinného. V zájmu spravedlnosti je však třeba zdůraznit, že všechny formy nuceného

vymáhání rozhodnutí vedou obecně k donucení povinného k peněžitému či nepeněžitému plnění, avšak právní cestou.

Z procesního hlediska je třeba za výhodu považovat u nuceného výkonu rychlost provedení a návratnost finančních prostředků či jiného plnění oprávněnému. Jak je výše v práci uváděno, např. u exekuce prováděné soudním exekutorem lze za výhody považovat zejména rychlost, výtěžnost, důslednost a snadnější přístup než u soudů.

Nevýhody: Smyslem tohoto znaku bylo uvedení podstatných nevýhod u příslušné formy nuceného vymáhání rozhodnutí.

U některých forem, zejména u exekuce prováděné soudním exekutorem, lze za jejich nevýhody považovat poměrně vysoké náklady tohoto řízení a pro oprávněného nutnost složení zálohy před zahájením řízení exekutorem, v případě, že o ni exekutor požádá. U soudního výkonu rozhodnutí je toto obdobné. Zálohu není třeba skládat, soudní poplatek se ve vykonávacím řízení již neplatí, avšak náklady s ohledem na potřebu právního zastoupení se zvyšují v návaznosti na výši pohledávky.

V některých případech se občas vyskytuje možnost vzniku korupčního prostředí, zatímco u jiných např. vzhledem k odměnám soudního exekutora nelze u této formy toto korupční prostředí vyvolat.

Typ exekuce	Soudní výkon rozhodnutí	Exekuce prováděná soudním exekutorem
Základní právní úprava	OSŘ	EŘ
Subsidiární právní úprava	není	OSŘ, ZSDP, SŘ
Subjekty	Soud, oprávněný, povinný, soudní vykonavatel	Exekutor, soud, oprávněný, povinný, vykonavatel exekutora
Exekuční tituly	- vykonatelná rozhodnutí soudů a jiných orgánů činných v trestním řízení, pokud přiznávají právo nebo postihují majetek; - vykonatelná rozhodnutí soudů ve správním soudnictví; - vykonatelná rozhodnutí rozhodčích komisí a smíry jimi schválených; - vykonatelná rozhodnutí státních notářství a dohody jimi schválených;	- vykonatelné rozhodnutí soudu, pokud přiznává právo, zavazuje k povinnosti nebo postihuje majetek, - vykonatelné rozhodnutí soudu a jiného orgánu činného v trestním řízení, pokud přiznává právo nebo postihuje majetek, - vykonatelný rozhodčí nález, - notářský zápis se svolením k vykonatelnosti sepsaný podle zvláštního

	- notářské a exekutorské zápisy se svolením k vykonatelnosti; - vykonatelná rozhodnutí orgánů veřejné správy včetně platebních výměrů, výkazů nedoplatků ve věcech daní a poplatků a jiných rozhodnutí, jakož i vykonatelné smíry; - vykonatelná rozhodnutí a výkazy nedoplatků ve věcech nemocenského pojištění a sociálního zabezpečení; - rozhodnutí orgánů Evropských společenství; - jiná vykonatelná rozhodnutí, schválené smíry a listiny, jejichž soudní výkon připouští zákon.	právního předpisu nebo exekutorský zápis podle § 78 písm. a), - vykonatelné rozhodnutí orgánu veřejné správy včetně platebních výměrů, výkazů nedoplatků ve věcech daní a poplatků a jiných rozhodnutí, jakož i vykonatelný smír, - vykonatelné rozhodnutí a výkaz nedoplatků ve věcech nemocenského pojištění a sociálního zabezpečení, - jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon.
Způsoby provedení exekuce	Výkon rozhodnutí ukládajícího zaplacení peněžité částky: - srážkami ze mzdy, příkázáním pohledávky, příkazem k výplatě z účtu u peněžního ústavu, prodejem movitých věcí a nemovitostí, prodejem podniku a zřízením soudcovského zástavního práva k nemovitostem Výkon rozhodnutí ukládajícího jinou povinnost než zaplacení peněžité částky: - vyklizením, odebráním věci, rozdělením společné věci, provedením prací a výkonů Výkon rozhodnutí prodejem zástavy: - prodejem zastavených movitých a nemovitých věcí, věcí hromadných, souborů věcí a bytů nebo nebytových prostorů ve vlastnictví podle zvláštního zákona, příkázáním zastavené peněžité pohledávky a postižením zastavených jiných majetkových práv.	Peněžitá plnění: - srážky ze mzdy a jiných příjmů, příkázání pohledávky, příkaz k výplatě z účtu u peněžního ústavu, prodej movitých věcí a nemovitostí, prodej podniku, zřízení exekutorského zástavního práva na nemovitostech; Jiná povinnost než zaplacení peněžité částky: - vyklizení, odebrání věci, rozdělení společné věci a provedení prací a výkonů; Exekuce prodejem zástavy: - prodej zastavených movitých věcí a nemovitostí.
Četnost výskytu	V závislosti na podaných návrzích, předcházejícímu řízení a povaze uložené povinnosti, zatím však převažuje počet nařízených exekucí	Trvale se zvyšující, nahrazuje činnost státu, počet nařízených exekucí trvale převyšuje počet nařízených výkonů rozhodnutí, do budoucna možnost negativního ovlivnění prostřednictvím teritoriálního principu
Náklady	Prokazatelné, poměrně vysoké náklady právního zastoupení	Velmi vysoké, na počátku těžko odhadnutelné
Výhody	Velmi vysoká úroveň právních znalostí soudů, propracovanost systému, jednoznačnost vazeb, úcta a vážnost k orgánu, donucovací a vykonávací prostředky, ústavní záruky	Důslednost a výtěžnost, rychlost, snadnější přístupnost než u soudu
Nevýhody	Dtto náklady právního zastoupení a jeho potřeba, délka a komplikovanost soudního řízení, přetíženost soudní soustavy	Dtto vysoké náklady, právo exekutora požadovat složení zálohy oprávněným před vlastním výkonem exekuce a možnost zastavení exekuce při jejím nesložení, postupně se zlepšující postavení dlužníků na úkor věřitelů

7. Závěr

Z výkladu této rigorózní práce je možné dovodit, že exekuční problematika je v zákonných předpisech velmi rozsáhle upravena, zákonodárce se snaží používat veškerých svých možností, aby v oblasti nuceného vymáhání rozhodnutí nenechal žádnou maličkost nepovšimnutou. Přesto, že se mu daří částečně napravovat určité výkladové nejasnosti, které se v této oblasti vyskytují odedávna, dopouští se další ještě významnější chyby, když se pouští do tak rozsáhlého výkladu, jakým je výklad v jednotlivých předpisech, kterými se tato práce zabývá. Vykonávací řízení je v jednotlivých zákonných předpisech prostřednictvím množství zákonných odkazů upraveno tak rozsáhle a komplikovaně, že často není schopno řešit aktuální ekonomické problémy současné společnosti. Je důležité uvést, že soudní výkon rozhodnutí a správní exekuce si pro svoji potřebu vypomáhají úpravou daňové exekuce k vymáhání a vybírání peněžitých plnění. Daňová exekuce naopak využívá ustanovení OSŘ, tedy předpisu obecné povahy řešícího veškeré aspekty nuceného vymáhání rozhodnutí pro potřeby všech právních odvětví. Každé z uvedených právních odvětví pak řeší speciální oblast společenských vztahů, které se na sebe navzájem působí a musejí být proto chápány jako jeden celek.¹²⁵ Zákonná úprava se přesto snaží dát této oblasti ucelenou podobu a umožnit ji, stát se náležitým ochráncem občanských práv.

Přes tuto snahu však na některých místech právní úpravy nadále zůstávají jisté výkladové nepřesnosti, které je třeba do budoucna náležitě sladit s poznatky z praktického provádění. Nedostatky se pak projevují zejména ve stanovení výjimek v EŘ proti OSŘ, když je exekutorovi v určitých případech zakázáno, to co je soudu v daném případě dovoleno. Přesto, že je v případech výjimek účelem efektivnost, vedou tyto výjimky naopak ke zpomalení celého exekučního řízení, kdy se soud musí s daným řízením nejprve seznámit.

Je to také podrobná úprava v jednotlivých zákonných předpisech, které zpomalují možnost rychlého postupu exekučních orgánů při nápravě vztahů mezi dlužníky a věřiteli. Podrobné zkoumání předpokladů nutných pro nařízení exekuce, následné zjišťování údajů o povinném a jeho majetkových poměrech a samotný průběh výkonu rozhodnutí a exekuce jsou jen částí z výčtu problémů, kde by měl zákonodárce myslet na větší praktický dopad a přínos této úpravy. Zákonodárce si často není vědom toho, že je to exekutor, kdo má k exekučnímu řízení

¹²⁵ Šrotýř, J. Vymáhání daňových pohledávek v souvislostech. Daně a finance, 2006. č. 7-8, s. 20.

blíží než soudce. Na druhou stranu nikdo nemůže vyčítat povinnému, že chce, aby byla jeho práva chráněna nestranným orgánem, což jak vyplývá z této práce exekutor v mnohých případech není.

Směřování právní úpravy nuceného výkonu rozhodnutí *de lege ferenda* by mělo opustit cestu roztržštěné úpravy v jednotlivých právních předpisech. Zákodárce by se měl zamyslet nad tím, jestli by nebylo praktičtější a také mnohem účinnější připravit pro příslušné právní odvětví vždy samostatný zákon, který by předmětnou problematiku upravil v celém rozsahu, aniž by bylo třeba odkazovat na předpisy z jiných právních odvětví, tento postup je zcela evidentní v případě EŘ. Otázkou také je, proč nepřipravit jediný samostatný právní předpis, který by upravil „exekuci“ pro všechna právní odvětví, samozřejmě se zohledněním jejich specifik? Současný stav právní úpravy odpovídá: Proč ne a to je i názor autora této práce.

Dalším důležitým a vcelku zajímavým poznatkem této práce je skutečnost, že institut „exekuce“ je chápán ze strany rozhodujících osob a institucí značně odlišně. Jinak je nazíráno na EŘ a OSŘ ze strany soudů, ministerstva spravedlnosti a jinak ze stran samotných exekutorů a Exekutorské komory České republiky. Ministerstvu je často vytýkáno, že jeho pohled nereflektuje praktickou stránku výkonu rozhodnutí resp. exekuce, soudům je vytýkáno, že přistupují ke své práci v rámci exekučního řízení příliš vědecky a strojeně opět bez ohledu na praktické uplatňování výkonu rozhodnutí a exekutorům je nakonec vytýkáno, že jednají značně účelově zejména s ohledem na finanční stránku věci a jejich finanční zainteresovanost na výsledku exekučního řízení. Důsledkem jsou tak značné výkladové problémy, a to zejména co se EŘ týče. Přesto, že je zde patrná neustálá snaha o sjednocení výkladu exekučních zákonných ustanovení, je zřejmé, že výše popsany odlišný přístup všech zúčastněných bude v exekučním prostředí ještě dlouho přetrvávat. Nemluvě o nejednotnosti zákodárce při rozlišování termínu „výkon rozhodnutí“ a „exekuce“.

A jaký bude vývoj exekuční problematiky do budoucna?! Asi nejdiskutovanějším tématem dneška je přínos novel EŘ přijatých v roce 2009, jejichž důvodem byla snaha zareagovat na vývoj a nedokonalosti v rámci úpravy exekuční problematiky od přijetí a účinnosti EŘ v roce 2001 až do současnosti. Nejde ani tak o vlastní vývoj exekuce, ale spíše o reakci na chyby a nedostatky ve stávající právní úpravě a snahu o naplnění cíle EŘ, kterým bylo od počátku odbřemenění českých soudů. Vzhledem k tomu, že tohoto cíle se dařilo plnit jen částečně,

nejedná se v případě těchto novel o nepatrný zásah do právní úpravy exekuční problematiky. Zejména tzv. střednědobá novela EŘ ve značné míře upravila stávající exekuční řízení a zasáhla do pravomocí exekutorů a zpřísnila mimo jiné jejich kontrolu ze strany soudu.

Jak již bylo v této práci na několika místech zmíněno, značnou zátěž pro prvoinstanční a druhoinstanční exekuční soudy představovalo rozhodování o nařízení exekuce. Důvodem přijetí střednědobé novely EŘ bylo zejména ulehčit soudům a zjednodušit samotné exekuční řízení. Příčinou byla zejména značná komplikovanost a nejasnost právní úpravy, která nadbytečně zatěžovala soudy a způsobovala tak průtahy v jednotlivých exekučních řízeních.

Odhlédneme-li od opět jistě v dobré víře míněné úvahy, že exekuční řízení bude rychlejší a tím i efektivnější, pokud se bude většina rozhodnutí systémově koncentrovat u jednoho subjektu, tedy soudního exekutora, je třeba se především velmi pečlivě zamyslet nad otázkou, zda má takováto úprava ústavně-právní oporu. Vždyť nejenom Listina základních práv a svobod, ale i Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod garantují právo na spravedlivý proces, přičemž jedním ze základních prvků spravedlivého procesu je i právo na projednání věci nezávislým a nestranným soudem. I přes proklamaci uvedenou v § 2 EŘ o tom, že soudní exekutor vykonává exekuční činnost nezávisle, lze jistě namítat, že v případě, kdy je soudní exekutor ekonomicky zainteresován na výsledku exekučního řízení, může být jeho nestrannost ohrožena.¹²⁶

V každém případě přes snahu ulehčit soudům v rámci exekučního řízení, jim na druhé straně přibyla další agenda, a to dohled nad samotnými exekutory. Velice často se dnes a také před přijetím novel posledních dvou novel EŘ objevuje názor, že předsedové okresních soudů nemají kapacitu k tomu, aby na činnost exekutorů mohli efektivně a soustavně nebo alespoň pravidelně dohlížet. Jednak na to nemají čas, jednak na to nemají k dispozici žádný kontrolní personál a konečně jde o to, že většinou exekucím ani nerozumí. Samozřejmě, díky tomu, že na soudní exekutory přešla část rozhodování, která náležela dříve soudům, byl celý proces v mnoha směrech zrychlen. K vyřizování procesních věcí, které předtím brzdily exekutory, dlužníky i věřitele, se nyní přistupuje bez průtahů. V souvislosti s výraznými změnami exekučního řádu si pozornosti zaslouží i další zamýšlená novela EŘ, která by výrazně zasáhla do činnosti soudních exekutorů zavedením tzv. teritoriálního principu.

¹²⁶ Eppinger, A.. 49511. Zásadní novela exekučního řádu na obzoru [citováno 3. dubna 2009] Dostupný z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zasadni-novela-exekucniho-radu-na-obzoru-49511.html>

Soudní exekutoři dnes mají působnost na území celé České republiky, což přináší pro věřitele a jejich advokáty možnost vybrat si toho soudního exekutora, se kterým se dobře spolupracuje (důvodem je často i šetření nákladů). V důsledku toho jsou skutečně mezi soudními exekutory nebetyčné rozdíly - na jedné straně bývalý prezident Exekutorské komory, vyřizující statisíce exekucí ročně, v závěsu za ním několik úřadů zpracovávajících desetitisícový nápad, na druhé straně pak, co do počtu exekucí, průměrné úřady a malé úřady. Na první pohled by se mohlo zdát, že bývalý prezident Exekutorské komory je tedy nejlepší ze všech exekutorů, který nejlépe aplikuje exekuční řád, nejvíce dbá na ochranu práv účastníků řízení a na dodržování procesních předpisů při provádění exekucí, prostě má tu nejvyšší kvalitu, proto si ho tolik věřitelů a advokátů vybralo. Ovšem může to být i tak, že je "pouze" nejlepší byznysmen.¹²⁷

Čím dál tím víc soudních exekutorů by uvítalo zavedení územního principu jako garanci rovnoměrnějšího rozložení nápadu exekucí mezi jednotlivé exekutory, ale i jako nástroj zpřehlednění a zlevnění exekučního řízení zejména pro dlužníky. Pokud proti jednomu dlužníku provádí různé exekuce více soudních exekutorů, jsou k tíži tohoto dlužníka opakovaně prováděny lustrace jeho majetku; dlužník je povinen uhradit tolikrát náklady exekuce, kolik řízení je proti němu vedeno. Je zřejmé, že proti teritoriálnímu principu budou zejména věřitelé typů bank a pojišťoven, které spolupracují standardně s několika málo velkými exekučními kanceláři a tyto kanceláře taktéž. Na tomto místě je třeba poznamenat, že někteří exekutoři nemají prostředky k provádění exekucí prodejem movitých věcí a tak tento způsob provedení exekuce nečiní. Otázkou také je, v případě, že by byl teritoriální princip zaveden, jak rychle by byl tento nedostatek u velké části exekutorů odstraněn. Existují tedy jisté obavy, že teritoriální princip bude prospěšný méně snaživým exekutorským úřadům, které budou mít díky tomuto principu zajištěný pravidelný přísun pohledávek bez vynaložení jakéhokoliv úsilí.¹²⁸

Pro další vývoj v oblasti nuceného výkonu rozhodnutí bude záležet na uvážení politiků, zda-li popsané nepříznivé důsledky stávající právní úpravy pro dlužníky ponechají beze změny, neboť je vyváží výhody této úpravy pro věřitele. Stejně tak bude na rozhodnutí politiků a

¹²⁷ Tvrdková, Jana, JUDr. Je společensky žádoucí, aby měl JUDr. Sokol svého exekutora? [citováno dne 20.6.2010]. Dostupný z: <http://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-verejnost/280-uplne-zneni-komentare-prezidentky-ekcr-judr-jany-tvrdkove-zverejneného-v-hn-je-spolecensky-zadouci-aby-mel-judr-sokol-sveho-exekutora?w=>

¹²⁸ Vrána, T. Čtěte: Další změny v exekučním řádu. [citováno dne 26.6.2010] Dostupný z: <http://bydleni.denik.cz/stavba/dalsi-zmeny-v-exekucnim-radu20100413.html>

zákonodárců, zda-li mají být ze soudních exekutorů byznysmeni, zda-li je společensky prospěšné, aby jeden soudní exekutor ovládal dnes čtvrtinu "trhu" exekucí, v budoucnu možná trh celý, zda-li vůbec má být exekuční řízení ovládáno principy trhu, je-li společensky žádoucí, aby měl advokát svého exekutora, svého rozhodce, v budoucnu snad i svého soudce či vyšetřovatele.¹²⁹

Dalším nedostatkem zatím poslední tzv. střednědobé novely EŘ, na který se nyní často poukazuje je skutečnost, že novela dává vícero práv dlužníkům na úkor věřitelů. Nejlepším případem by mohl být nový institut tzv. přiměřenost exekuce, kdy stanovením povinné posloupnosti kroků exekutora dochází v určitých případech k výraznému poklesu úspěšnosti exekuční praxe. Často se připomíná, že většina dlužníků nemá na účtech nic a čím dál více jich čerpá státní sociální dávky. Přiměřenost je v novele EŘ zaměňována s ochranou povinných a dává jim prostor k manipulacím se svým majetkem a k ukrývání majetku před věřiteli. Stále více se zapomíná, že v exekuci se ocitne dlužník, který nerespektuje rozhodnutí státu v podobě soudního výroku.

Přestože je přijatým novelám přikládán značný význam, když měly odstranit velkou část nedokonalostí exekuční praxe, nepodařilo se jim odstranit některé přetrvávající problémy současné právní úpravy exekucí. Mezi nejzávažnější problémy je třeba zmínit především zneužívání exekutorských zápisů se svolením k vykonatelnosti, ke kterému v praxi stále dochází. K sepsání zápisů se svolením k vykonatelnosti dochází někdy pod nátlakem dražby z jiné exekuce a zápisem je pak pod exekuci podřazen majetek mnohem větší hodnoty než původní dluh, čímž v podstatě dochází ke zbavení procesní ochrany povinného. Zápis pak ve většině případů vykonává exekutor, který jej sepsal. Dalším problémem, se kterým se praxe potýká, je problematická úprava exekuce majetku náležejícího do společného jmění manželů.

Za majetek patřící do společného jmění povinného a jeho manžela se tak bude i nadále pro účely nařízení exekuce považovat také majetek, který netvoří součást společného jmění manželů proto, že byl smlouvou zúžen zákonem stanovený rozsah společného jmění manželů nebo že byl smlouvou vyhrazen vznik společného jmění manželů ke dni zániku manželství. Úprava exekučního řízení tak nekoresponduje s hmotněprávní úpravou v zákoně č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. V praxi se exekutoři setkávají mnohdy

¹²⁹ tamtéž

s případy, kdy při rozchodu manželů jeden z nich zadluží rodinu a druhý z manželů v podstatě nemá legální šanci, jak se vyhnout provedení exekuce svého majetku. Následné řešení pomocí excindační žaloby je zdlouhavé a neefektivní.¹³⁰

Domnívám se, že do budoucna je třeba zamyslet se také nad tím, proč počet nařízených exekucí v posledních letech tak dramaticky stoupá, proč se věřitelé v takové míře obracejí na soudy, proč dlužníci nerespektují pravomocná soudní rozhodnutí, proč se vlastně lidé tak zadlužují, když nejsou schopni své dluhy splácet, proč podléhají klamavé reklamě na všechno možné, proč ztěžují svou finanční situaci uzavíráním nevýhodných smluv s poskytovateli spotřebitelských úvěrů a s tzv. oddlužovacími společnostmi. Ano, EŘ sice v minulém roce prošel velkou reformou, ale bude tato mít vliv na snížení počtu exekucí?! Jedním z bodů programu Ministerstva spravedlnosti je „Exekuce v době ekonomické krize“, ale především z pohledu kontroly činností exekutorů (rovněž reakce na přijetí tzv. kárné novely EŘ). Z narůstajícího počtu exekucí (viz statistika exekucí - obrázek č. 3 na straně 86 – *pozn. autora*) je však patrné, že kontrola exekutorů tento trend nijak nezastaví. Sebedůslednější státní dohled nad soudními exekutory ani vyprecizovaná pravidla provádění exekucí nezbaví dlužníka povinnosti uhradit jeho dluh i s úroky a náklady všech souvisejících řízení.¹³¹

Na uvedených příkladech lze ukázat, nakolik je exekuční problematika závažným tématem a nakolik vyžaduje neustálou pozornost ze strany zákonodárce. Zákonodárce by si však měl častěji uvědomovat, že pozornosti se jí dostává v dnešní době i ze strany široké veřejnosti, a že by ji měl v případech legislativních změn pozorně naslouchat. Zejména dnes, kdy panují pochybnosti, zda přijaté novely dostojí potřebám moderní společnosti.

Otázkou tak je, nakolik bude do budoucna cíle zákonodárce, efektivity a rychlosti a ochrany práv oprávněných osob v rámci exekučního řízení, dosaženo, případně nakolik se mu současná právní úprava po přijetí posledních „velkých“ novel vzdálí.

¹³⁰ Palla, T. Novelizace exekučního řádu – posun k lepšímu? [citováno dne: 26.6.2010] Dostupný z: http://ihned.cz/1--42774950-000000_print-25

¹³¹ Tvrdková, Jana, JUDr. Alarmující statistika exekucí. [citováno dne 27.6.2010]. Dostupný z: <http://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-verejnost/251-alarmujici-statistika-exekuci?w=>

Cizojazyčné resumé / Fremdsprachliches Resümee

Das Thema der Rigorosarbeit beschäftigt sich mit der Vergleichung der wichtigsten Exekutionsformen auf aktuelle Probleme orientiert in der Rechtsordnung der Tschechischen Republik, und zwar mit der gerichtlichen Exekution und der Zwangsvollstreckung. Es ist gerade das Exekutionsverfahren, in dem sich die Eigenschaft des Rechts – seine Erzwingbarkeit – als wesentlich zeigt. Durch dieses Verfahren erfüllt das Recht seine Aufgabe und Funktion in der Gesellschaft. Der Staat garantiert in diesem Sinne, dass er dem Berechtigten durch seine Zwangskraft die Befriedigung seines Rechts gegenüber dem Verpflichteten gewährleistet, der seine auferlegte Pflicht freiwillig zu erfüllen ablehnt. Also geht es hier grundsätzlich um einen gewissen öffentlich-rechtlichen Eingriff in die geschützte Integrität des Verpflichteten. Die Gesellschaft gewährleistet den Bürgern durch das Exekutionsverfahren ein Mittel zur Erzwingung des Rechts. Unbezweifelt gibt sie kund, dass es nicht möglich ist, das Recht gegenüber dem Verpflichteten auf eigenem Weg zu erzwingen. Die Rigorosarbeit beweist, dass es gerade das Gesetz ist, das diese Problematik sehr ausführlich regelt und gibt der Gesellschaft kund, dass es sich im Fall der Exekution nicht um einen mutwilligen Ausdruck der Staatsgewalt handelt. Obwohl es bei dieser Rechtseinforderung zu bedeutenden Eingriffen in die einzelnen Rechte des Verpflichteten und in meisten Fällen auch in die Rechte der Dritten kommt, ist es zu verstehen, dass die oben erwähnten Eingriffe in die Integrität des Verpflichteten oder der Dritten lediglich gemäß dem Gesetz und in seinem Rahmen verwirklicht werden können.

Die Rigorosarbeit konzentriert sich also auf die Vergleichung der einzelnen gesetzlichen Regelungen der zwei wichtigsten Exekutionsformen. Der Ausgangspunkt bei der Vergleichung der Exekutionen stellt die gerichtliche Exekution gemäß Zivilprozessordnung. Für den Bedarf des Qualitätsverständnisses werden am Anfang der Rigorosarbeit ein paar Begriffe aus dem Untersuchungsgebiet angeführt. Aufgrund ihrer gegenseitigen Verhältnisse ermöglicht dann die Rigorosarbeit die Kenntnisse auf dem Gebiet der Exekution zu vertiefen und einen besseren Zutritt zum Kern der Exekutionsproblematik zu erreichen.

Die vom Gericht geführte Zwangsvollstreckung gliedert sich in die Exekution auf Geldleistung, die durch den Lohnabzug, Forderungszuweisung, Auszahlungsauftrag vom Konto bei dem Geldinstitut, Verkauf der beweglichen Sachen und Immobilien, Errichtung

eines gerichtlichen Pfandrechts an einer Immobilie und Verkauf eines Betriebs durchgeführt werden kann. Die nicht auf Geldleistung gerichtete Exekution gemäß Zivilprozessordnung wäre durch Räumung, Entziehung der Sache, Einteilung der gemeinschaftlichen Sache und Durchführung der Arbeiten und Leistungen zu verwirklichen. Wobei neben dem Gericht kann die Exekution auch ein Gerichtsvollzieher gemäß Exekutionsordnung durchführen, und zwar im Falle, dass er durch einen Antrag auf die Vollstreckung der Exekution vom Berechtigten vorgeschlagen und nachfolgend auch vom Gericht beauftragt wurde. Neu wird den Antrag auf die Vollstreckung der Exekution direkt beim Exekutor eingereicht, der den Antrag überprüft und erst dann wird den Antrag vom Exekutor an das Gericht weitergeleitet. Die Novelle von November 2009 hat die meisten Agenda des Gerichts den Exekutoren übergeben.

Das erste Kapitel der Rigorosarbeit konzentriert sich auf die Auslegung der Grundbegriffe und Definitionen der Exekution und Zwangsvollstreckung. Einfach gesagt, es ist der allgemeine Teil dieser Rigorosarbeit, der auf diesen allgemeinen Begriffen die Unterschiede in der Regelung der Zivilprozessordnung und Exekutionsordnung vergleicht. Es wird auch die wesentlichen Prozessinstitute von beiden Seiten der gegenständlichen Rechtsvorschriften beschrieben. Da die markanten Unterschiede zwischen den zwei Exekutionsverfahren insbesondere in allgemeiner Regelung bestehen, umfasst diese Kapitel ein großer Teil der Rigorosarbeit. Nachfolgend wird ein kurzer Exkurs in die hauptsächlichen Exekutionsformen im Rahmen der Exekution und Zwangsvollstreckung angeführt, und zwar mit Ausrichtung auf die gegenseitigen Unterschiede. Am Ende der Rigorosarbeit wird eine kurze Abhandlung über die Exekution mit einem ausländischen Element, die auf den europäischen Zahlungsbefehl sowie europäischen Exekutionstitel orientiert ist, einschließlich der tabellarischen Komparation der gerichtlichen Exekution und Zwangsvollstreckung, angeführt.

Seznam literatury

Knihy:

Bureš, J. a kolektiv. Občanský soudní řád s judikaturou a souvisejícími předpisy. Praha : C. H. Beck, 2003.

Grossová, M. Exekuce na peněžitě plnění v současné právní praxi. Praha : Linde, 2002.

Grossová, M. Exekuce na peněžitě plnění v současné právní praxi. Praha : Linde, 2007.

Grossová, M. Exekuce v současné právní praxi. Praha : Linde, 1996.

Hlavsa, P. Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb. a poznámkami a prováděcími předpisy. Praha : Linde, 2008

Hlavsa, P. Občanský soudní řád, Soudní řád správní a předpisy související s výkladem nových ustanovení. Praha : Linde, 2003.

Kaniová, L., Schillerová, A. Správa daní – úplné znění zákona, komentář, judikatura. Praha : ASPI, a.s., 2005.

Kasíková, M. a kolektiv. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2010.

Kasíková, M. a kolektiv. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007.

Kasíková, M. a kolektiv. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2005.

Kindl, M., Telecký, D., Válková, H. Zákon o správě daní a poplatků. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2002.

Kurka, V., Drápal, L. Výkon rozhodnutí v soudním řízení. Praha: Linde, 2004.

Marková, H. a kolektiv. Daňové právo. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2000.

Prudilová, M. Veřejné dražby a exekuce. Praha : Linde, 2001.

Rašovská, I. Jak být úspěšný v exekuci. Brno : Orac, 2003.

Tripes, A. Exekuce v soudní praxi. Praha : C. H. Beck, 2006.

Vedral, J. Správní řád. Komentář. Praha : POLYGON, 2006.

Winterová, A. a kolektiv. Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou. Praha : Linde, 2005.

Časopisy:

Baudyš, Petr. Aplikace exekučního řádu z pohledu mého. Právní rozhledy, 2002, č. 9, s.436 an.

Bělohlávek, A. Zavedení tzv. exequatur do českého právního řádu. Právní zpravodaj, Praha : C.H. Beck, 2004, č. 5, oddíl Legislativa, s.16 – 17.

Brodec, J. Evropský exekuční titul a evropský platební rozkaz. Právník, Praha : Česká akademie věd, 2005, č. 9, s. 1025 – 1039

Grossová, M. Exekuční řízení prováděné soudními exekutory. Daně, 2003, č. 7-8, s. 38 an.

Králík, M. Soudní výkon správních rozhodnutí ve světle judikatury Nejvyššího soudu – 1. část. Právní rozhledy, 2005, č. 8, s. 267.

Kučera, J. Rubopis a exekuce. Právní rozhledy, 2005, č. 17, s. 638.

Kulková, R. Střety souběžně probíhajících exekucí. Právní rozhledy, 2002, č. 9, s. 417 an.

Mádr, J. Ke stanovisku Nejvyššího soudu k výkladu exekučního řádu. Právní rozhledy, 2006, č. 10, s. 369.

Pavlová, B., Doležel, V. Evropský justiční prostor ve věcech civilních. Část XII. – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky. Právní fórum, Praha : ASPI, s. 1 an.

Račok, M. K možnosti spáchání trestného činu podvodu podáním nepravdivého návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce. Bulletin advokacie, 2008. č. 11, s. 25 až 30.

Roztočil, A. Spor o náklady bezvýsledné exekuce: Finále? Právní rozhledy, 2006, č. 14, s. 519.

Ryšánek, Z. Převod práva při výkonu rozhodnutí a exekuci. Právní rozhledy, 2006, č. 15, s. 561.

Šrotýř, J. Několik poznámek k souběžně probíhající soudní a daňové exekuci. Daně, 2005. č. 1-2, s. 22 an.

Veselý, J., Eppinger, A. Aplikace exekučního řádu z pohledu soudního exekutora. Právní rozhledy, 2002, č. 5, s. 206 an.

Veselý, J., Rakovský, A., Šimková, R. Způsoby provedení exekuce podle zákona o soudních exekutorech se zaměřením na odchylky od úpravy v občanském soudním řádu. Právní rozhledy, 2001, č. 10, s. 470 an.

Veselý, J., Rakovský, A., Šimková, R. Soudní exekutoři – alternativa výkonu rozhodnutí. Právní rozhledy, 2001, č. 1, s. 254 an.

Právní předpisy:

Nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postizitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách).

Němec, P., Svoboda, P. a kol. Důvodová zpráva k návrhu zákona o soudních exekutorech (exekuční řád). Obecná část. [ASPI, PSP 725/0]

Vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí.

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 141P/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 150/2002 Sb. soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 367/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. ČNR č. 102/1992 Sb., kterým se upravují některé otázky související s vydáním zákona č. 509/1991 Sb., kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon ČNR č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů.

Judikatura:

Nález ÚS, sp. zn. I. 290/05 ze dne 23.2.2006

Nález ÚS, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06 ze dne 12.9.2006

Nález ÚS, sp.zn. Pl. ÚS 8/06 ze dne 1.3.2007

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 331/2004 ze dne 21.7.2004

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, sp.zn. 2 As 19/2004-92 ze dne 22.9.2004

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, sp. zn. 31 Ca 261/98-18 ze dne 30.4.1999

Rozsudek Městského soudu v Praze, sp. zn. 16 Co 29/2005 ze dne 21.2.2005

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp.zn. 25 Cdo 890/2004 ze dne 19.05.2005

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 245/2004 ze dne 27.5.2005

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp.zn. 20 Cdo 1642/2004 ze dne 29.6.2005

Stanovisko Nejvyššího soudu ČR sp. zn./ čj. Cpjn 200/2005 ze dne 1.1.2000 k výkladu zákona o soudních exekutorech,

Usnesení Krajského soudu v Brně, sp. zn. 37 Co 17/98, ze dne 23.2.1998.
Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích, sp. zn. 19 Co 532/2003
Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích, sp.zn. 5 Co 141/2004
Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích, sp.zn. 7 Co 1067/2003
Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, sp.zn. 24 Co 208/2004
Usnesení Městského soudu v Praze, sp. zn. 16 Co 403/2003 ze dne 12.8.2003
Usnesení Městského soudu v Praze, sp.zn. 51 Co 70/2003 ze dne 31.3.2003
Usnesení Městského soudu v Praze, sp. zn. 23 Co 137/2004, ze dne 31.5.2004.
Usnesení Městského soudu v Praze, sp. zn. 23 Co 137/2004, ze dne 31.5.2004.
Usnesení Městského soudu v Praze, sp.zn. 14 Co 86/2006 ze dne 28.2.2006
Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 1587/2004 ze dne 22.06.2005
Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 426/2004 ze dne 24.2.2005
Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp.zn. 20 Cdo 1020/99 ze dne 29.08.2001
Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp.zn. 20 Cdo 2103/2002 ze dne 27.11.2003
Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp.zn. 20 Cdo 339/2002 ze dne 25.10.2002
Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp.zn. 20 Cdo 761/2005 ze dne 30.11.2005
Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 1062/2005, ze dne 31.10.2006
Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 1560/2005, ze dne 15.2.2006
Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 2421/2004, ze dne 14.12.2005
Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp.zn. 20 Cdo 2207/2004 ze dne 30.6.2005
Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 181/2003 ze dne 25.3.2004
Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 1825/2003, ze dne 16.12.2004
Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 245/2004, ze dne 27.5.2005
Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 21 Cdo 1910/2004 ze dne 13.4.2005
Usnesení Okresního soudu v Českých Budějovicích, sp.zn. 34 Nc 6992/2003
Usnesení ÚS, sp. zn. III. ÚS 286/06 ze dne 20.4.2006
Usnesení ÚS, sp. zn. II ÚS 150/04 ze dne 31.8.2004

Elektronické zdroje:

Bělohávek, A. J. Evropský exekuční titul. [citováno dne 27. dubna 2008] Dostupný z: http://pravniradce.ihned.cz/c4-10078260-18321110-F00000_d-evropsky-exekucni-titul

Finanční noviny. Tvrdková: Nezávislost exekutorů může novela ohrozit [citováno 27. dubna 2009] Dostupný z: <http://dumfinanci.cz/stalo-se/tvrdkova-nezavislost-exekutoru-muze-novela-ohrozit>

Kociánová, L. Základy občanského soudního řízení [citováno 28. dubna 2008]. Dostupný z: <http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/zaklady-obcanskeho-soudniho-řízení/1000847>

Mádr, J. Ke stanovisku Nejvyššího soudu k výkladu exekučního řádu. [citováno dne 24. března 2009] Dostupný z: http://www.ipravník.cz/cz/clanky/civilni-proces/art_4982/ke-stanovisku-nejvyšsiho-soudu-k-výkladu-exekucniho-radu.aspx.

Parlament České Republiky, Poslanecká sněmovna: Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Sněmovní tisk č. 257/0 [citováno 2. března 2009]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=257&CT1=0>

Parlament České Republiky, Poslanecká sněmovna: Novela o exekutorech a exekuční činnosti. Sněmovní tisk 804/0 [citováno 23. dubna 2009]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=804&CT1=0>

Eppinger, A. 49511. Zásadní novela exekučního řádu na obzoru [citováno 3. dubna 2009] Dostupný z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zasadni-novela-exekucniho-radu-na-obzoru-49511.html>

ČTK. Exekutoři si stěžují, že novela exekuce nezrychlila [citováno 24. června 2010]. Dostupný z:

http://www.ceskenoviny.cz/tisk_clanku_view.php?id=425079&BACK=/zpravy/exekuto...

Vrána, T. Čtete: Další změny v exekučním řádu. [citováno dne 26.6.2010] Dostupný z: <http://bydleni.denik.cz/stavba/dalsi-zmeny-v-exekucnim-radu20100413.html>

Palla, T. Novelizace exekučního řádu – posun k lepšímu? [citováno dne: 26.6.2010] Dostupný z: http://ihned.cz/1--42774950-000000_print-25

Tvrdková, Jana, JUDr. Je společensky žádoucí, aby měl JUDr. Sokol svého exekutora? [citováno dne 20.6.2010]. Dostupný z: <http://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-verejnost/280-uplne-zneni-komentare-prezidentky-ekcr-judr-jany-tvrdkove-zverejneného-v-hn-je-spolecensky-zadouci-aby-mel-judr-sokol-sveho-exekutora?w=>

Tvrdková, Jana, JUDr. Alarmující statistika exekucí. [citováno dne 27.6.2010]. Dostupný z: <http://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-verejnost/251-alarmujici-statistika-exekuci?w=>

Exekutorská komora ČR. citováno dne 27. června 2010] Dostupný z: <https://live.ceecr.cz/main.php>

Exekutorská komora ČR. Statistika exekucí za jednotlivé roky 2001 – 2008. [citováno dne 27. června 2010] Dostupný z: <http://www.ekcr.cz/1/statistiky/87-statistiky?w=>

Hrušová, M. Dlužníci mohou být díky novele exekučního řádu v balíku [citováno 25. června 2010] Dostupný z: http://finance.idnes.cz/dluznici-mohou-byt-diky-novele-exekucniho-radu-v-baliku-pjr-viteze.asp?c=A100324_165724_viteze_hru

Seznam klíčových slov

exekuce, výkon rozhodnutí, srovnání

execution, enforcement of decision, comparison